

Стоянь Ватралски на работа въ овая кабинетъ

Духовна Обнова

УРЕЖДА СЕ ОТЪ РЕДАКЦИОНЕНЪТ КОМИТЕТЪ

„Духовна Обнова“ излиза веднаж на месеца, освен Юли и Август. Годишния абонаментъ за България е 30 лв., *винаги въ предплата.*

Писма, статии и пари се адресиратъ до редакцията на сп. „Духовна Обнова“ — Пловдив.

Стоянь Кръстовъ Ватралски въ Америка.

Българскиятъ поетъ, сказчикъ, публицистъ и чифликчия, Стоянь Кр. Ватралски, е въ Америка отъ нѣколко месеци. Той е отишель въ Съединитѣ Щати за да прислѣствува на тридесетъ-годишното събрание на своя класъ въ Харвардския университетъ, кждето е завършилъ висшето си образование. Той е останалъ въ Америка до пролетъ за да държи сказки на следнитѣ предмети:

1. Свѣтовнитѣ проблеми както единъ Балканецъ ги вижда: а) Миротворство; б) Умиротворяване на Балканитѣ.

2. Социалната проблема отъ религиозно гледище: а) България като мисийско поле и б) Не любове, но блага воля къмъ всички.

Почти нѣма другъ българинъ, който да е лечерувалъ толкова много въ Англия и Америка, както Г-нь Ватралски. Нѣма другъ българинъ да е говорилъ за българското племе и неговитѣ идеали въ Англия и Америка, както е говорилъ Г-нь Ватралски. Все на свои разности кой и кръсто-свелъ задокоеанскитѣ страци и неуморно е говорилъ предъ учена и обикновена публика за историчта, живота, страданията, борбитѣ и идеалитѣ на своя народъ. България много дължи на Г-нь Ватралски за спечелването на Английского и Американско обществено мнение за нашата кауза. Презъ балканската война, той много пожертва и отиде въ Англия кждето чрезъ Гладстоновия домъ работи за България и допринесе, твърде много за нашето народно дело. Тогавашнитѣ министри не го оцениха. Той не е оцененъ и сега. Много му сж враговетѣ. Но, това го не смущава. Той е пълъ и така живѣлъ:

— Готовъ да отплащамъ синовна си данъ:

Да вода, да следвамъ народнитѣ керванъ
Съ перо или жезлъ, съ везни иль остень, —
Каквото отредишъ че дължностъ е менъ.

Родино моя,

Каквото отредишъ че дължностъ е менъ.

Чуждия свѣтъ, обаче, цени Г-нь Ватралски и го държи на високо мѣсто. Ние ще цитираме чуж-

ди отзиви за него, за да видятъ нашитѣ читатели какво мѣсто си е извоювалъ единъ достоенъ български синъ.

Знаменитиятъ редакторъ на всемирното списание Outlook, Г-нь Л. Абогътъ казва за него:

— Азъ се познавамъ съ Г-нь Ватралски отъ нѣколко години. Завършилъ Харвардския университетъ въ 1894 год., християнски джентльманъ (благородникъ), български патриотъ, първостепененъ ученъ, това е Г-нь Ватралски.

Американскитѣ поетъ Джонъ Г. Хунтиеръ въ писмото си до Оливьръ У. Холмсъ, казва:

— Той е способенъ и високоблагороденъ, горещъ почитателъ на нашата страна и нейнитѣ институти.

Редакторътъ на сп. Конгрегейционалистъ, казва:

— Г-нь Стоянь Кр. Ватралски, който е познатъ като „Българскитѣ Толстой“ е на госте въ тази страна, за да прислѣствува на тридесетъ-годишното събрание на своя класъ въ Харвардския университетъ. Той е единъ деятеленъ международенъ миротворецъ, и въ 1912 год. се яви на платформата въ Европа, въ името на „Съединени Щати на Балканитѣ“, въ които той още вѣрва.

Редактора на сп. The Orient, казва:

Г-нь Ватралски има свой оригиналенъ стилъ и е много влиятеленъ. Той е реаленъ мислителъ и завършенъ говорителъ и неговитѣ слушатели просто запятъ въ уснитѣ му. Той винаги говори епиграматически и съ силата на здраво убеждение, и всѣкога оставя дълбоко впечатление, дори ако не е натълно убедителенъ.

Редакторътъ на Boston Globe казва:

— Г-нь Стоянь Ватралски, поетъ и чифликчия, е дошелъ далечъ отъ България, за да прислѣствува на тридесетъ-годишното събрание на своя класъ. Съгласнитѣ на Г-нь Ватралски, добре го помнятъ като авторъ на пѣсенята която бѣше пѣта на акта въ 1894 год. Г-нь Ватралски е самъ една история. Подиръ като завършилъ Харвардъ, той се върна въ България и почна да работва единъ нифликъ, близу до София. Тамъ е

Духовна Обнова. Г. П., № 2 (Ф. 1925)

бил той отгогава, писалъ е стихове, вдълбочава-валъ се въ философия, и е работилъ за образо-ванieto и просвещението на своето отечество, и съ госпожа си е обърналъ своя чифликъ въ малък рай. Той е една внушителна фигура, и го-лъмъ такакъ трѣбва да е човѣка комуто не пра-ви впечатление неговото присѣтствие, особенно неговитѣ мечателни оуи.

А излазяция въ Бостонъ вестникъ Evening Transcriber, въ броя си отъ 18 окт. 1924 год. въ литературния отделъ, наредъ съ биографията на Маркъ Твенъ, е посветилъ цѣла страница на г-нь Ватралски подъ громкото заглавие: „Стоянь Ва-тралски се връща въ своята Ама Матеръ“. На сжщата страница сж поставени две кличета — портрета на баша му, въ неговия овчарски костюмъ отъ с. Вакарель, Софийско, и до него пор-трета на самия поетъ Ст. Ватралски. Г-нь Джонъ Хънтъръ Сенджукъ въ седемъ колони, ситенъ шрифтъ е описалъ живота, борбитъ, копнежитъ, идентъ и идеалитъ на „Българския Толстой“ отъ Красносело. Той почва така своето описание:

— Дошелъ е въ тази страна единъ Балка-нецъ, синъ на единъ балкански овчаръ, свършистъ отъ Харвардския университетъ, притежателъ на без-мерно богатство което му спомога да излъсква стиховетъ конто пише и настри своитѣ плодovitи дръвчета въ тишината на полския животъ и съ остротата на своята добра съвестъ. Този Балка-нецъ е Стоянь Ватралски, и азъ имамъ удовол-ствието да пиша за неговата работа, неговата обста-новка и за самия него.

— Г-нь Ватралски иде отъ една страна мно-го по-хубава отколкото повечето отъ насъ можемъ да знаемъ, и той води единъ животъ на който бихме звидели. Въ своето стопанство въ Красно-село, три мили далечъ отъ София, той обработвъ земя, и дървета, пише стихове и статии, мисли и се вдълбочава — и всичко това прави въ пресно-тата на въздуха.

— Г-нь Ватралски не е наследилъ рай—нѣ-ма такова нѣщо на тази земя—но когато той го-вори за Красносело и за Витоша покрита съ снѣгъ, азъ мисля че такива мѣста, като това, трѣбва да сж добри приюти за уморени журна-листи.

Тогава, продължава, авторътъ да разпрва на дълго и широко за овчарския животъ на Сто-яня въ Вакарель, какъ той е смущавалъ баша си съ безброй въпроси и винаги искалъ да знае по-вече и повече. Въ 1876 год. когато Гладстонъ писа за жестокоститѣ надъ българското населе-ние, и въ 1877 год. Русия объяви война на Тур-ция, работитѣ се влошили и въ Вакарель, и презъ зимата населението, почнало да бѣга за да спасе живота си отъ разяренитѣ турци. Тогава Стоянь е билъ на 17 години и майка му казала да бѣга. Той послушалъ майка си, и хваналъ пята презъ

Балкана. Но едакъ извърявалъ нѣколко киломе-тра, ето че баша-бозуци го настигнали, и единъ отъ тѣхъ измъкналъ ятагана си за да му отерже главата. Стоянь падналъ върху снѣга и почналъ да плаче сочайки къмъ небото:

— Вие знаете, и Богъ знае, че азъ не съмъ ви сторилъ нищо. Той не знаелъ турски, и баша-бозуцитѣ незнаели български, но единъ отъ тѣхъ скочилъ отъ коня си съ викътъ:

— Бракъ! Бракъ! (Остави го) и уловилъ ржката на другаря си. Така живота на Стоянь Ватралски билъ спасенъ и когато го разпрва, никой неможе да го разбере че тукъ Богъ се е на-месилъ и го е избавилъ. . . .

— Въ Вакарель нѣмало училище. Освенъ попъ Захари никой не знаелъ да чете и пише. Но Стоянь копнѣлъ за знание. Той чулъ че въ Самоковъ имало една къща която се наричала училище и където могло да се придобие знание. Той изпиталъ здраво за тази къща, отишелъ тамъ, срещналъ се съ амери-кански мисионери и станалъ протестантинъ.

— Това разсърдило много баша му, който отказалъ да му помага вече, като се надвѣлъ че подобенъ отказъ ще повлияе на Стояна да се откаже отъ протестанството. Но Стоянь не се по-колебалъ. Той продължилъ не само образованието си, но показалъ нагледно че е християнинъ; въ-рата му била съпроводена съ дела. За препита-нието си почналъ да работи; рѣзълъ дърва на американцитѣ, носилъ вода, и имъ пазарувалъ за въ къщи. Срешу това му дали да живѣе въ една турска къща, която била безъ прозорци и служ-жила за обиталище на добитъкъ. Съ спестенитѣ пари си купувалъ само книги. . . . И въ единъ приятенъ день той стъпилъ на американска земя и въ 1894 год. завършилъ Харвардския универ-ситетъ съ титлата Bachelor of Arts.

— Този планинецъ, поетъ, хумористъ и чиф-ликчия, съ правдъ е нареченъ „Българскиятъ Тол-стой“. Съ Толстая, той върва че религията е главниятъ факторъ въ живота и че нѣма реально мжжество безъ нея. Съ Толстой, той споделя чув-ството на умасъ при бруталността на войната, и несправедливостта, социална и политична, които така често характеризиратъ войната. Чрезъ своята собствена въра и размисления той е достигналъ да вижда вѣчната пропастъ между учението на Исуса и войната. Но той не е християнски анархистъ и той нѣврва въ учението на „не се противи злomu“, което се самонарича миролюбиво. Той не върва въ атакуване, но той върва че човѣкъ трѣбва да защити домътъ си. И той счита своя дължностъ като публицистъ да учи това което мисли че е право.

— Г-нь Ватралски е писалъ много стихове и проза, както би трѣбовало да се очаква отъ та-къвъ човѣкъ, и неговитѣ „Битие“, „Първомъ

бил той оттогава, писалъ е стихове, вдълбочавалъ се въ философия, и е работилъ за образованието и просвещението на своето отечество, и съ госпожа си е обърналъ своя чифликъ въ малък рай. Той е една внушителна фигура, и голѣмъ тапакъ трѣбва да е човѣка комуто не прави впечатление неговото присѣтствие, особено неговитѣ мечтателни очи.

А излазиция въ Бостонъ вестникъ Evening Transcript, въ броя си отъ 18 окт. 1924 год. въ литературния отделъ, наредъ съ биографията на Маркъ Твенъ, е посветилъ цѣла страница на г-нь Ватралски подъ громкото заглавие: „Стоянь Ватралски се връща въ своята Алма Матеръ“. На сѣщата страница сж поставени две кличета — портрета на баща му, въ неговия овчарски костюмъ отъ с. Вакарель, Софийско, и до него портрета на самия поетъ Ст. Ватралски. Г-нь Джонъ Хънтъръ Сенджукъ въ седемъ колони, ситенъ шрифтъ е описалъ живота, борбитъ, копнежитъ, идентъ и идеалтъ на „Българския Толстой“ отъ Красносело. Той почва така своето описание:

— Дошелъ е въ тази страна единъ Балканецъ, синъ на единъ балкански овчаръ, свършистъ отъ Харвардския университетъ, притежателъ на безмерно богатство което му спомога да излъсква стиховетъ които пише и настри своитѣ плодови дръвчета въ тишината на полския животъ и съ остротата на своята добра съвестъ. Този Балканецъ е Стоянь Ватралски, и азъ имамъ удоволствието да пиша за неговата работа, неговата обстановка и за самия него.

— Г-нь Ватралски иде отъ една страна много по-хубава отколкото повечето отъ насъ можемъ да знаемъ, и той води единъ животъ на който бихме завидели. Въ своето стопанство въ Красносело, три мили далечъ отъ София, той обработва земя, и дървета, пише стихове и статии, мисли и се вдълбочава — и всичко това прави въ преснотата на въздуха.

— Г-нь Ватралски не е наследилъ рай—нѣма такова нѣщо на тази земя—но когато той говори за Красносело и за Витоша покрита съ снѣгъ, азъ мисля че такива мѣста, като това, трѣбва да сж добри приюти за умерени журналисти.

Тогава, продължава, авторътъ да разправя на дълго и широко за овчарския животъ на Стояня въ Вакарель, какъ той е смущавалъ баща си съ безброй въпроси и винаги искалъ да знае повече и повече. Въ 1876 год. когато Гладстонъ писа за жестокоститѣ надъ българското население, и въ 1877 год. Русия объяви война на Турция, работитѣ се влошили и въ Вакарель, и презъ зимата населението, почнало да бѣга за да спасе живота си отъ разяренитѣ турци. Тогава Стоянь е билъ на 17 години и майка му казала да бѣга. Той послушалъ майка си, и хваналъ лѣтя презъ

Балкана. Но едвамъ извървялъ нѣколко километра, ето че бащи-бозуци го настигнали, и единъ отъ тѣхъ измъкналъ ятагана си за да му отреже главата. Стоянь падналъ върху снѣга и починалъ да плаче сочайки къмъ небо:

— Вие знаете, и Богъ знае, че азъ не съмъ ви сторилъ нищо. Той не знаелъ турски, и бащи-бозуцитѣ незнаели български, но единъ отъ тѣхъ скочилъ отъ коня си съ виктъ:

— Бракъ! Бракъ! (Остави го) и уловилъ ржката на другаря си. Така живота на Стоянь Ватралски билъ спасенъ и когато го разправя, никой неможе да го разубеди че тукъ Богъ се е намесилъ и го е избавилъ. . . .

— Въ Вакарель нѣмало училище. Освенъ попъ Захари никой не знаелъ да чете и пише. Но Стоянь копнѣлъ за знание. Той чулъ че въ Самоковъ имало една къща която се наричала училище и където могло да се придобие знание. Той изпиталъ здраво за тази къща, отишелъ тамъ, срещналъ се съ американски мисионери и станалъ протестантинъ.

— Това разсърдило много баща му, който отказалъ да му помага вече, като се надѣвалъ че подобенъ отказъ ще повлияе на Стояня да се откаже отъ протестанството. Но Стоянь не се поколебалъ. Той продължилъ не само образованието си, но показалъ нагледно че е християнинъ; вървата му била съпроводена съ дела. За препитанието си починалъ да работи; рѣзълъ дърва на американцитѣ, носилъ вода, и имъ пазарувалъ за въ къщи. Срешу това му дали да живѣе въ една турска къща, която била безъ прозорци и служила за обиталище на добитѣжъ. Съ спестенитѣ пари си купувалъ само книги. . . . И въ единъ приятенъ день той стъпилъ на американска земя и въ 1894 год. завършилъ Харвардския университетъ съ титлата Bachelor of Arts.

— Този планинецъ, поетъ, хумористъ и чифликчия, съ правъ е нареченъ „Българскитѣ Толстой“. Съ Толстой, той върва че религията е главниятъ факторъ въ живота и че нѣма реално мжжество безъ нея. Съ Толстой, той споделя чувството на ужасъ при бруталността на войната, и несправедливостта, социална и политична, които така често характеризиратъ войната. Чрезъ своята собствена върва и размисления той е достигналъ да вижда вѣчната пропастъ между учението на Исуса и войната. Но той не е християнски анархистъ и той нѣврва въ учението на „не се противи злomu“, което се самонерища миролюбиво. Той не върва въ атакуване, но той върва че човѣкъ трѣбва да защити домътъ си. И той счита своя длъжностъ като публицистъ да учи това което мисли че е право.

— Г-нь Ватралски е писалъ много стихове и проза, както би трѣбвало да се очаква отъ такъвъ човѣкъ, и неговитѣ „Битие“, „Първомъ

правда“ и цяла колекция от студии върху Балканско държавничество сж много добре познати. „Тяжко, тежко“ е популярна поема въ България, макаръ и сатирична. Г-нъ Ватралски е авторъ на много пѣсни които се употребяватъ, отъ Българ. Евангел. Църкви. Той е лекчерувалъ, писалъ статии, — чель, мислилъ, писалъ за тридесетъ години. Какво тѣзи тридесетъ години сж били за всѣки човѣкъ който мисли, не е нужно да се казва, но въ случая сж Г-нъ Ватралски тѣ сж имали за резултатъ това което най-добриятъ български поетъ Иванъ Вазовъ е отсждилъ като е казалъ че „Г-нъ Ватралски има добре запазена душа, неразвалена отъ западното течение въ литературата тѣй редко нѣщо чувствуе. Въ неговитъ работи се срещатъ мисли, чувства и идеи възвишени и чисти. Любовь къмъ хубавото, посвещение на дългътъ, влечение за правдата, обичъ къмъ отечеството и природата — това сж главнитъ черти на неговата поетическа личность.“ Това е отъ което се нуждаятъ днесъ всички които държатъ перото, добре опазена душа, която смѣе да вѣрва въ това което не е материя и още вѣрва че извѣстни основи не сж се промѣнили и никога не ще се промѣнятъ.

— Азъ имамъ още едно нѣщо да кажа за г-нъ Ватралски, и това е че той е книжовникъ — реформаторъ. Той представлява една кауза, която всѣки човѣкъ трѣбва да представлява, и това е своето отечество; и не като единъ аргументъ, но като фактъ, той посочва колко курioзно е отношението на балканци къмъ американцитъ и какво е естество на това отношение. Г-нъ Ватралски не иска милостиня за своя народъ, това добре да се разбере. Той казва, че Америка чрезъ своитъ институти и разпространила американско влияние въредъ страната. Българитъ наистина знаятъ нѣщо за духътъ на Америка. А какво българскиятъ духъ е сторилъ се вижда въ това което Теодоръ Розвелтъ писа въ 1912 год.: „Никоя друга нация не е извѣрвала толкова далечъ или толкова бързо както България е извѣрвала въ последната третина на столетieto“. И може да се прибави че малко народи въ миналитъ десетъ години сж имали по-вече стенания отколкото този народъ. Настоящиятъ младъ царъ Борисъ III казва: „Въ американскитъ училища въ Цариградъ и Самоковъ сж завършили нѣкои отъ най-добритъ български държавни мжже. Въ раннитъ дни на национално-то пробуждане, синове на Америка дадоха Библията на народа на български езикъ. Моя народъ винаги е ималъ непоколебимо упование въ приятелството и доброта воля на Америка“. И г-нъ Ал. Цанковъ, сегашниятъ пръвъ министъръ не веднѣжъ е засвидетелствувалъ за влиянието на Американското образование и култура въ България.

— Азъ ви дадохъ малко-много идея за България и за единъ отъ нейнитъ граждани, Харвардски човѣкъ, който е Стоянъ Ватралски. Въ него-

вата страна все още има опростотворенъ и грубъ животъ — нѣщо което прави хората тамъ да бждатъ яки. Нека помчимъ и пожелаемъ тѣзи нѣща. Въ приятелско завиджане, нека мислимъ за ябълкигъ, крушитъ и орѣхитъ въ Красносело. Нека мислимъ, най-вече, за ония които ни уповаватъ и презъ океана да видимъ картината на изгреващото слънце надъ Балкана.

Павелъ Мишковъ.

Е. Спространовъ.

Спасение или гибель извънъ църквата.

Намирамъ се подъ влиянието на впечатления, които добихъ въ православното юношеско дружество срещу нова година. Отлична идея — да се събератъ младежи съ родителитъ си и да посрѣщнатъ, новата година задржнуо.

Пристигането на новата година се оповѣсти отъ часочникъ-будилникъ. Веднага се отслужи молебенъ и се изпъ многолетствие за царя и воинството му, за синода и митрополита, за младежитъ и за родителитъ имъ. Протосингелтъ на митрополита, новопроизведенитъ архимандритъ Софрони Чавдаровъ каза хубави привѣтствени думи. И прибави:

— Всички въ лоното на църквата. Вънъ отъ църквата нѣма спасение. Вънъ отъ църквата — гибель . . .

Последнитъ думи не ми даватъ покой. Добре е всички да сж въ църквата; но защо вънъ отъ нея да нѣма спасение, да очаква всички гибель? Ако е вѣрно това, защо царува грозно безразлично къмъ църквата и вѣрата, защо грамалното мнозинство българии, които носятъ името християни, сж вънъ или почти вънъ отъ църквата? Какво ги свързва днесъ съ църквата? — Само обрядитъ, които се извършватъ по обичай, нищо друго.

Що е църква? Какъ трѣбва да разбираме идеята за църква? Какво трѣбва да прави църквата, за да привързва около себе членоветъ си?

— Църква е сборъ отъ вѣрующии въ Исуса Христа люде.

Християнската църква се отличава отъ църквитъ на другитъ вѣри, по това, че тя има въ основата си учението на Христа Спасителя.

Значи църква е общество, което се ржководи въ живота отъ повеленията на Бога, оповѣстени на хората чрезъ устата на Своя Синъ Исуса Христа.

Но понеже всички вѣрующии въ учението на Христа не е възможно поради множеството си да се събератъ на едно, събиратъ се на малки групи, разграничени въ енории. Животътъ на живущитъ въ еноритъ християни трѣбва да бжде еднакъвъ. Какъвъ е той, въ какво се проявява?

тия евангелист, Новият завѣтъ държи всъкога тая велика надежда като тѣхно влодушвление.

Има още едно нѣщо относно всъкога едного отъ насъ, което трѣбва да имаме и това е да бъдемъ вѣрни на Исуса Христа. Има едно нѣщо, което искаме да чуя отъ Него напоследѣтъ, когато ще се видимъ — лице съ лице — нѣщо което желая да слушамъ и това е благословеното изречение, „Бъди си сторилъ рабе, добри и вѣрнии“. Бъди вѣренъ до смъртъ, и ти ще чуешъ това. Затова възлюблени, тѣзи нѣща като очаквате, прилежавайте да се намѣрите чисти и непорочни предъ него миромъ, безъ летно и безпорочни. И тѣй вие възлюблени, които сте предизвестени за това, пазете се да се неуведечете съ заблуждение на беззаконнитѣ и отпаднитѣ отъ утвърждение то си. Но растете въ благодатта и въ познатието на Господа Нашего и Спаса Исуса Христа, Нему слава да бъде нине и въ день вѣчний. — 1 Петрово 3; 14, 17 и 18.

Превелъ: П. Т. К. — Казанлъкъ.

ХРОНИКА И БЕЛЕЖКИ

Стоянъ Ватралски въ София. Миналия брой на Дух. Обнова беше излязълъ вече отъ печатъ, когато се научиме за завръщането на г-нъ Стоянъ Кръстовъ Ватралски отъ Америка. Макаръ и ксичнико, намъ е приятно да отбележимъ въ списанието си за неговото благополучно завръщане, като благодаримъ Богу, че го е пазилъ живъ и здравъ да го имаме пакъ помежду си.

Защото, той ни е нуженъ още. Както и Вазоъ е казалъ, „ние нѣмаме другъ поетъ у насъ, който да пѣе и ратува за „църковна правда“. Неговото „Битие“ и „Първомъ правда“ — две ценни стихотворни сборки, тепърва ще се събждатъ. Събитията едно подиръ друго, идатъ да докажатъ истинността и пророческия духъ на Ватралсковитѣ стихове. „Безъ правда, миръ нѣма и немозе да има“. Така пѣше Красноселския поетъ и всѣки денъ ни учи че думитъ му носятъ божественія печатъ.

Едно писмо отъ Ню-Йоркъ до редакцията ни казва: „Американскитъ свѣтъ показъ“ по голѣмъ интересъ къмъ неговата мисль и идеи, отколкото вие тамъ въ България. Неговата визита и мисия (цѣла година) въ Америка излязе много сполучливо. Наднина очакванията ни. Всѣкъде е билъ приятъ и третиранъ като Celebrity (знаменитость). Ето, за примѣръ, тукъ въ Ню-Йоркъ въ International House бѣ поканенъ като гостъ за цѣла седмица. Днесъ се срещна на трапеза съ главнитѣ и най-почтени пастири въ Ню-Йоркъ. Съ знаете това що значи. Той бѣ поканенъ тоже отъ главния редакторъ на в. „Times“, най-голѣмия вестникъ въ Ню-Йоркъ. И всичко това става заради България“.

Ние приветстваме християнскитъ поетъ съ нашето българско „добре дошелъ“ въ Красносело отъ дългата и плодотворна визита въ голѣмата задокеанска република. Не се сънямаме че неговитѣ сказки и статии тамъ ще иматъ благотворно влияние за нашия народъ.

Ние се надяваме, че г-нъ Ватралски ще ни удостои съ нѣкоя статия за своето посланство въ Америка, за да посочимъ на читателитѣ си, какво значи едно — годишно престояване на наше влиятелно лице въ Америка. За съжаление

това не е познато и на ония които редятъ вжтрѣ съединитѣ на отечеството ни. Нашитѣ правителствени кръжове, за примѣръ, не знаятъ че г-нъ Ватралски въ Америка е направилъ много нѣщо за България за да го използватъ и подкрепятъ въ понататъшна мисия. Въ едно писмо отъ Америка до насъ се пише: „Ако г-нъ Ватралски не стигне живъ, ще го гърсите отъ сръбското правителство, за което е говорилъ публично неприятни нему факти“. Ние ще имаме случай да изнесемъ по-вече историка за неговата (на г-нъ Ватралски) мисия въ Америка.

Нѣщо замъриса и въ Св. Синодъ; като солта обезсолѣ... Въ в. Демократически Сговоръ, брой 467, отъ 7 Май, т. г. е помѣстено следното много-интересно писмо отъ професоръ Архимандритъ Евтимий Сапунджиевъ.

— Отъ секретарията на Св. Синодъ, макаръ и неподписано, е дадено ходъ на едно непознато въ вестникитѣ „Утро“ и „Камбана“ едноорозно известие, че „Св. Синодъ“ е наредилъ да се възбуди духовно-сѣбно преследване срещу дякона на Богословския факултетъ Архим. Евтимий Сапунджиевъ за оскърбление на върховната църковна управа“.

— И до днешенъ день менъ нищо подобно официално не ми е съобщено. Моля общественитѣ деятели, които, щадатъ въ настоящия моментъ мира въ църквата, да предупредятъ когото трѣбва, да обуздаятъ вишитѣ чиновници на Св. Синодъ, защото ако не бъдемъ оставени спокойни отъ пречки и преследвания даже и въ малкитѣ клѣтѣ на научна и просвѣтна църковна работа, където сме се приютили, и ако ние, недостойнитѣ, но искрени поддръжници не на болшевику-дружбашката, а на вѣковната българска православна църква, бъдемъ по такъвъ начинъ предизвикани да заговоримъ, за мнрго отъ тѣхъ църквитѣ и манастиритѣ ще се укажатъ тѣсни.

Архимандритъ Евтимий.

Б. Р. Духовна Обнова. В. В. Преподобие, ако милѣте за доброто на православната българската църква, недейте чака да ви предизвикатъ за да кажите истината относително провиниитѣ въ що-годе противъ нея лица, а и майте доблестъта да имъ кажите право въ очитѣ, че компрометиратъ званието и чинътъ си и вредятъ на църквата.

Бъдете честни и доблестни да кажите на българския народъ, кой го обезвѣрва и кара да намрази и църква, и религии, и духовенство.

Щомъ вие заявявате, че ако откриете, ако „заговорите, за много отъ тѣхъ църквитѣ и манастиритѣ ще се укажатъ тѣсни“, ще рече, че вие знаете нѣкои гнили работи всредъ вишката управа на Бъл. Прав. Църква, и понеже до сега не сте били предизвикани, сте мълчали и укривали престѣпленито и престѣпникитѣ.

Държавния законъ счита укривателя за съучастникъ.

Побързайте да ги откриете, за да не попаднете и вие заедно съ тѣхъ въ познатото вече вамъ престѣпление, защото тогава и за васъ богословския факултетъ, дѣто сте се „приютили“ ще се укаже тѣсенъ.

Като разберемъ нѣщо по-вече отъ тая нова мистерия всредъ вишката управа на Бъл. Прав. Църква, която Арх. Евтимий нѣма християнска доблестъ да открие, ще се повърнемъ по обстоини.

Духовна обнова. Т. С. IV, № 6 (VI. 1925)

Христа, и чудесата извършени от Него, сж основа на еволюцията, която тй сж приели безъ доказателство. Това е въ противвѣрчїе съ тѣя на-речената теория на развитието и затова, по тѣхното сжждение, то не може да е вѣрно. За сжзале-ние е че хора, които се толкова много хвалятъ съ откровеност, както модернистите правятъ, сж толкова нетолерантни къмъ доказани факти, за-щото нѣма нищо друго по-положително доказано отколкото Христовото възкресение.

Съ нищо друго освенъ възкресението не може да се обясни преобузаванието, което стана въ раннитѣ Християни. Отъ една плаха дружина, бояща се отъ гонения, тѣ се измѣниха въ смѣли кръ-стоносци. Църквата която тѣ съставиха, бѣ основа-на на Библийския Христосъ — свѣрхестественъ Христосъ; поради това и само поради това тя е расла до като хиляди милиони сж радостъ приели на себе си неговото име, а множество милиони сж препочели да умратъ отколкото да отстѣпять отъ вѣрвата съ която Христосъ бѣ пронизалъ сѣрдцата имъ. Исусъ е станалъ „остъ върху която историята се върти“, Неговото идване на земята бѣ раздѣлителна точка между старата ера и новата — ний датираме времето. „Преди Христа“ и „Следъ Хри-ста“. Той е надеждата на личността и надежда-та на свѣта.

Но деветнадесетвѣковното постоянно расте.е и почетъта отдавана Му отъ цѣль свѣтъ не значатъ нищо за модернистите които нахално и над-мѣнно се опитватъ да възпратъ потока на бже-ствената сила съ тѣхнитѣ нищожни протести. Тѣ силатъ своитѣ присмѣхи върху Библийския Хри-стосъ и се трудять да Го умоловажатъ; тѣ искатъ да Го сведатъ до равнището на човѣка и тогава да сведатъ човѣка до равнището на животинския про-изходъ, ала усилията имъ сж толкова безсилни кол-кото и нечистици.

И, нека се помни модернистите сж който сж смущавали и сега смущаватъ хармонията въ Хри-стианската Църква. До като голѣмото болшинство отъ членовѣтъ на всичкитѣ евангелски църкви сж лоялни на старата вѣра, покланяйки се на „Древ-ния съ Дни“, вѣрвайки въ неизмѣняемата Библия и уповайки за спасение на единъ Спасителъ, който е „сжщиятъ вчера, днесъ и въ вѣки.“ модернистите шумно наблѣгатъ на „дветѣ думи отъ които се състои тѣхниятъ религиозенъ речникъ а именно, „ново“ и „модерно.“

Въ прощалното слово на Д-ръ Фосдикъ на-мираме слѣдния пасажъ: „А другото нѣщо за ко-ето сме настоявали е било: правото на хората да мислятъ върху вѣчнитѣ истини на Христианската мисль въ модерни термини. Ний сме педали съ съчувствие и загриженост на младото поколение. Тѣ влизатъ въ новъ день съ нови начини на мис-лене. Безполезно е да се опитваме да повърнеме часовника назадъ. Идеи като научнитѣ закони и еволюцията сж тука за да стоятъ. Модернитѣ изу-чвания на предмети като Археология, История, Сравнителна религия, Литературна критика сж дошли за да стоятъ.“

Цитираниятъ пасажъ съдържа осемдесетъ и една думи. Въ този какъс изразъ на своето схва-щане — и ако той не е водачъ на модернизма, кой-другъ е? — Д-ръ Фосдикъ употребява думата „но-во“ два пѣти и думата „модерно“ два пѣти, освенъ дето подкрепя „критикуването“ на Библията. Той сравнява промѣнитѣ въ религиозната мисль на

постояното движение на часовника напредъ и пред-ставя по-новото поколение като изискваще да му се правятъ отстѣпки. За да угодничи на тѣзи мла-ди съ нови мисли той замѣства „така говори Гос-подъ“ съ „наученъ законъ.“ Но докато бръщалеви за „новото“ и „модерното“, той никжде не спо-менава онѣзи учения, поддържаното на които го за-стави да си подаде оставката. Защо не ги спо-менява? Защо не оплише той модернистите? Хри-стосъ така щото публиката да види до кжде се про-стира неговото божество? Никоя стоеща здраво за евангелието църква не е нѣкога подкрепила едно единствено отъ ученията на модернистите.

Това ни довежда до последната клауза на Марийното оплакване, което тя два пѣти на-прави: „И незная де сж го положили.“ Ако Хри-стосъ не бѣше по-великъ отколкото Го мислятъ модернистите, малко разлика би правило кжде сж Го положили, понеже никой освенъ семейството Му и близки приятели не би се интересвали въ гроба му. Ако Исусъ би могълъ да се сведе до човѣкъ само, както искатъ модернистите, Негови-тѣ тленни останкине би направили гроба Му све-щено мѣсто. Единъ посвещение на кои да било гробища ще убеди човѣка, че починалите скоро се забравятъ. Ако Христосъ бѣ само човѣкъ, как-то модернистите мислятъ че бѣше, името Му не щеше да преживѣе Неговото поколение. Обаче, фактътъ е, че „Неговото име е надъ всѣко друго име“.

Тѣ нѣма да задигнатъ нашия Господъ. Хри-стианската Църква не ще допустне онинение на нейния основателъ; тя всѣкога, всѣкжде и по всѣ-кой начинъ ще защити Историческия Христосъ. Тя вѣрва че нѣма друго име дадено подъ небето между човѣцитѣ, чрезъ което трѣбва да се спасимъ“. Никой намаленъ Месия не може да задо-воли религиозната нужда на свѣта днесъ и презъ всичкитѣ вѣкове. „Христосъ за всички за винаги“ е девиза на църквата. Имало е отстѣпничество въ всѣки вѣкъ; нападкитѣ противъ Христианството сж бивали прикрити съ всевъзможни прикривки, ала то е устояло, грешу всички тѣхъ — „чюковѣтъ сж се разбили, а наковалнята стои“. Църквата и сега не ще се удаде; тя ще продължи своята „за-щита на Библията, на Библийския Богъ и на Би-блийския Христосъ додето „всѣко колено ще Му се поклони и всѣкой езикъ, ще Го изповѣда“.

Превелъ М. Н. Поповъ.

Е. Спироурановъ.

На гости у г. Ст. Ватралски.

I.

Отдавна се канехъ да посетя писателя-поетъ, Ст. Ватралски На два-три пѣти даже минавалъ покрай къщата му, но, неувѣренъ положително, дали тя е, отминавалъ да отиде при други приятели.

Миналата седмица, поканенъ лично отъ него, казахъ:

— При пръвъ случай съмъ при Васъ, г-нь Ватралски.

На 22 юли нарочно се отправихъ, за Красно село. На 4 ч. сл: пл. съ братъ Г. бѣхме предъ врата на гостоприемния домъкинъ. Предъ очитѣ ни буйна растителностъ отъ декоративни дървета, по

Духовна Обнова
 П. 115, № 7 (IX. 1925)

сръдата на които се забелзват плодни дървета, увиснали съ клоновете надолу от товара що носят.

Минаваме подъ естествени триумфални арки. Шарено куче ни посрещна съ тихъ лай. Ние минаваме смъло, но и предпазливо. Веднага, висока фигура на домакина се яви предъ насъ, смъта кучето и ни посрещна любезно.

Ние седнахме на терасата предъ вонитъ врата на вилата. Терасата е закрыта и декорирана съ силно развитъ павитъ, клоновете и листата на който се силели помежду си така силно, че не пропускат нито лъчъ слънце.

При г. Ватралски заварихме г. Б., известенъ преводачъ отъ английски на книги по философия, окултизъмъ и други.

Разговорътъ се почна по злободневни въпроси. Главно ни занимаваше съдбата на покойниятъ пръвъ министъръ Стамболийски. Той се бѣ самозабравилъ. Той мислѣше, че е неспоситимъ. Че може да се удържи на авлствъ съ насилие и убийства. Че нѣма сила, която да го сгромоляса. Мечтаеше, като унищожи всички противници, най-сетне и царя, да се провъзгласи за председател на република и отъ тамъ за царь. Ивально II. Защо?! Въ историята много събития не се ли повтарятъ?! И тъкмо, когато се чувствуваше неуязвимъ, невидима ржка въ нѣколко часа го порази заедно съ цѣлата му тайфа отъ властолюбци и алчни за пари необуздани хора. Не е ли това прѣстъ Божий? Авторитъ на 9 юни не се е ли явиха като бичъ въ ржката на Бога?

Нѣкои казватъ, че Стамболийски не трѣбваше да почине. Добре; но неговата гибел не бѣ ли въ плана на Оня, въ чийто рже се намиратъ съдбинитъ на човѣчеството? Ако той необузданъ и умомпращенъ човѣкъ не бѣ погиналъ, можехме ли да бъдемъ спокойни за мира на България, за напредъ на народа и отечеството?

Не хулете. Всичко, що става, е отъ Бога. Нека съумѣемъ да почерпимъ поука отъ събитията и да ги оставимъ въ ржцетъ на историята да каже тя своята послѣдна дума!

И други въпроси зачекнахме, както става, когато се води свободенъ, непринуденъ разговоръ.

— Да походимъ изъ градината,—предложихъ.

— Не; да видите първо жилището ми — вие първи пжтъ доаждате дома — и после ще се разходимъ изъ градината.

Влѣзнахме въ кабинета на писателя. Тиха, удобна широка стая. Грави силно впечателение пребогатата библиотека. Всички книги подвързани хубаво, чисти и наредени добре.

Две писалищни маси, върху които лежатъ разни книги и списания. Вази съ росии и пѣстроцветни китки. По стѣнитъ — картини. Тѣкмо сръщу голѣмата писалищна маса — образа на Спасителя съ тръненъ венецъ върху главата. Кроткиятъ му умилень и страдалчески погледъ като че е устрѣменъ върху насъ. Въ единия жгълъ е леглото на писателя, покрито съ бѣлоснѣжна покривка.

Като гледахъ тая хубава и тиха обстановка, която създава неволно настроение за духовно творчество, и крупната фигура на Ватралски, помислихъ си:

— Ето нашиятъ Толстой въ България!

Отдалеченъ отъ шумниятъ животъ, предаденъ на устенъ трудъ и земледѣлие, той макаръ на почтена възраст вече, съ побѣлѣла глава и бра-

да, е бодъръ, смѣлъ, жизнерадостенъ. Фигурата му дѣха здрава и сила.

В-ски като че схвана мисълта ми. Той каза: — Мжчехъ се да съчетаю духовното съ физическото.

И го е постигвалъ. Буйната растителность, красивиятъ небосклонъ, цитната Витоша, богатата и разнообразна литература — ето богатъ и изобилень изворъ за вдѣхновение, духовно богатство, тихъ, съзерцателень и мистичень животъ. За умствена отмора — обширната градина, гдето има мѣсто за разнообразенъ физически трудъ. . .

Доиде домакинята на кжщата. Следъ обикновенитъ общеприети поздравления, тя ни угости съ сиропъ отъ ягоди намѣсто съ вино и ракия. Едно разхладително питие, много приятно нагледъ, вкусно и ароматично, което ни ободри при голѣмата жѣга, която се чувствуваше презъ той день.

Отъ разговоритъ узнахме, че домакиниятъ, при все, че кжщата е малка, иматъ една стайка винаги на разположение за приятели и братя, които идатъ отъ провинцията, да намѣрятъ подслонъ въ братска кжща, за да не бждатъ експлоатираны безбожно отъ алчни за пари хотелиери.

Ето една християнска добродѣтелъ, която трѣбва да се присади въ всѣка християнска кжща. Възможно е човѣкъ да не може да гощава приятелитъ си, но може да имъ даде братски подслонъ за 2—3 дни, когато нуждата ги кара да дойдатъ въ София. Особено за деца и младежи е твърде полезно тая обичай; когато посѣщаватъ столицата съ целъ да видятъ културнитъ ни институти, патметничитъ и пр.

II.

Излязохме да се разходимъ изъ градината. Първо ни сръщна ручей съ малкъ водопадъ, който бѣблеше още кротко бѣже на терасата. Гласа му слушахме, но не го виждахме. Водата му извираше невидимо изъ подъ дърветата, явяваше се при водопада и се губеше пакъ подъ сплетенитъ шубрици и дървета.

Пжтеки, които криволичатъ между гжсти шубрици и дървета, които сплитатъ клоновете си едно въ друго. Плодни дървета. Хубава зрелия, желтитъ плодове на която привличатъ неволно погледа на посетителя и възбуждатъ охота у всѣкого. Прозорливиятъ домакинъ се съща, че желтитъ като злато плодове сж стрѣвъ за гостенина и ни кани да си откъснемъ. И той откъсва бързо и ни поднася любезно.

Обръщаме надълво. Извѣстно пространство насадено съ царевичъ. Зелентъ стѣбла избуяли високо, благодарение на послѣднитъ дждове, а по върховете имъ се бѣлѣятъ китни писуни и се клатятъ отъ тихия вечерень вѣтрещъ. На всѣко стѣбло се вие фасулъ, отъ който висятъ зелени мешунки като чакми (ножчета). Измежду стѣблата низко се виятъ буйни тиквени лози съ голѣми жлти цвѣтове, а изъ подъ ширекитъ като чадъри зелени листа се подаватъ челѣта на обли тъмнозелени и бѣли тикви.

Тръгваме надолу. Спираме се предъ разни дървета круши, сливи и ябълки. Любезниятъ домакинъ ни обяснява, какви видове сж и кжса отъ плоדותъ, за да опитаме вкуса имъ. Нѣкои сж твърде вкусни, а други сж твърди още като камъкъ. Тѣ зрѣятъ далече презъ есенята.

Чѣли редици съ ракига, които даватъ сжщо тѣй извѣстенъ приходъ на домакина—поетъ. Орѣ-

кови дървета, клоновете на които увиснали до земята и като, че я цълуватъ.

Тъпчимъ върху пъстъръ зеленъ килимъ, който веднажъ съсъдъ млънаръ окосилъ вече и чака сега да опита острието на косата си втори пътъ.

Като се чудимъ на гжститъ като лъсъ дървета отъ разни видове—декоративни и плодни, клоновете на които се прегръщатъ, домакинътъ ни казва:

— Азъ употребявамъ малко трудъ. Предоставямъ на природата да върши сама своето дѣло. Пролетъ и есенъ, когато се продаватъ фиданки, разреждамъ тукъ-тамъ.

Като разглеждахъ тази обширна градина — паркъ, която служи едновременно за отиждъ и поетично вдъхновение, за физически трудъ и прехрана, припомнихъ си думитъ които, г. Ватралски ни разказваше презъ зимата на една срѣща при групата „Христовъ Комунизъмъ“. Разискваше се въпросътъ, частната собственостъ съвѣстима ли е съ учението на Спасителя. Г-нъ Ватралски взе думата и, като защищаваше, че частната собственостъ не противорѣчи на християнското учение, разказа за пребиваването си като студентъ въ Америка и се запита: „на какво ме научи Америка“ и отговори:

— На трудъ и пестеливостъ. Покрай учението, азъ работехъ и спестихъ малко пари. Единъ мой другаръ нито учение доби, нито спести нѣщо, защото обичаше да посѣщава кръчмитъ и увеселителнитъ заведения — където бѣха двойка той бѣше третиятъ. А азъ, по духовно наследство на баща си, който бѣше свещеникъ, жиѣхъ скромнень животъ, красивъ съ умственъ и физически трудъ. Първиятъ ми даде знание; вториятъ—средства. И на тоя трудъ азъ дължа извѣстнo мое пусъто мѣсто въ Красно село, гдето нѣмаше дръвче за отмора на софийския селянцъ отъ пека на лѣтното слънце. Благодарение на тоя трудъ, който наследихъ и осмислихъ въ далечна Америка, създадохъ градина, която обезпечава насъщния ми хлѣбъ и ми дава възможностъ да работя умствено споредъ дарбитъ си. И сега да ми кажатъ: не, тоя имотъ не е твой. . . .

Вѣрно е: жестоко ще бѣде при условията и обществения строй който живѣемъ, да се отнеме имота на поета, и къщата му която е свързана съ цѣнни спомени отъ десетки години насамъ! Но има ли нужда отъ това? Нима при другъ общественъ строй, когато ще работимъ общо за общъ братски животъ, нѣма ли да живѣемъ въ къщи? Нѣма ли около къщитъ си да имаме градини съ цвѣтъ, плодни дръвчета и пр. Нима съревнованъ за обща полза, за общо благо, не ще има и това? Ще има. Но съгласно учението на Спасителя, ще работя не за себе, а за ближнитъ си. Егонизмътъ, животинския егонизъмъ, който убива днесъ човѣчеството, трѣбва да изчезне. Трѣбва да живѣемъ и да работимъ за всички, но не само за себе и за домашнитъ си.

Припомнихъ си думитъ на поета домакинъ, защото предъ очи ми бѣ онова, що той е направилъ съ трудъ и постоянство. Оная редица качества върби притесетъ годишни, които спиратъ погледа на поетичнитъ натури и които даватъ сѣнка за отиждъ, дърва за огревъ, клоне за ограда; оная редица съ черничевы дървета, които изхранили тази година 60 кгр. пашкули; оная редове съ плодни дървета, които даватъ товари плодове за храна на човѣки; оная редица съ ракити, която

дава жиливи прѣчки да кошници, панерки, кресла и пр.; росната трѣва изподъ тия безбройни дървета, която служи за храна на млѣкодайния добитъкътъ! Всичко това богатство, тая омайна прелестъ, създадена върху гола прѣстъ, благодарение на съзнание и осмисленъ трудъ, нѣма ли да удивляватъ човѣка и да му дадатъ гоука?

Живущитъ въ Софийско селяни казватъ, че земята имъ била дива, не давала плодове и затуй не разсаждали плодни дървета! Не. Земята не е дива, а тѣ самитъ не сж още опитоменни; нѣматъ съзнание да преобърнатъ селата си на рай и никой не ги учи на тая истина, никой не ги насочва на тоя спасителенъ и благодатенъ пътъ. Колко е скръбно това! . . .

Като пиша горното неволно скръбъ ме обхваща. Колко много има да се върши, колко малко е извършено въ течение на 40 години! А можеше много да се направи! За нещастие, като, че на пукъ, никой на селянина не говореше за миръ, за сговоръ, за братство, за единение, за осмисленъ и съзнателенъ трудъ, а напротивъ всѣки денагогъ и политически шарлатанинъ, който посѣщаваше селянцятъ, съше умраза и злоба противъ политическитъ си противници, съше мъсть кръвна, като, че тѣ сж врагове дошли отъвън. Какво черно петно историчитъ има да отбѣлежи въ историята ни отъ освобождението насамъ! Дано да 'е дотука! Дано 9 юни ни донесе ново времѣ! Време за единение, а не време за разногласие, за взаимни борби, за самоунищожение.

Слънцето превалеше вече къмъ западъ. Ние гледахме огненитъ му лъчи презъ гжститъ тъмнозелени клонове на високитъ върби. На раздѣла г. Ватралски ни подари за споменъ новиятъ си сборникъ отъ поетични творби подъ заглавие „Първомъ правда“. Да, първомъ правда! Преди всичко правда! Искаме ли да си създадемъ благоденствие въ домътъ, въ общината, въ държавата, нека се ржководимъ въ живота отъ правда и истина. Сж ли светилникъ въ живота ни правото и истината, ще дойде редътъ, ще ни вжодушеви и ще грѣе сърцата ни любовта. И ще дойде онова Воже царство на миръ и на благоденствие, което Спасителятъ дойде да въдвори на земята. Това е копнежътъ и на поета Ватралски, който търси поезия не въ безсмисленитъ поетически бртвечи, а въ истинната, правото, любовта и справедливостта, които сж истинската поезия на живота за щастие и миръ между хората.

На раздѣла азъ неволно дадохъ братска цѣлувка на Ватралски, доволенъ отъ приятно прекаранитъ при него два часа и трогнатъ отъ всичко онова, що видохъ и чухъ.

Доказателства за Божеството на Исуса Христа.

Написалъ Т. Найденовъ, учителъ
XXI.

Нѣкои черти отъ характера на Исуса Христа, както и Негови лични изявления, които доказватъ очевидно Неговото Божество като Смиъ Божи.

Ще изтъкнемъ само нѣкои черти отъ неговия характеръ, които сж достатѣчни да го отличатъ отъ характера на всѣки другъ човѣкъ на земята,

роди: ийнци, френци и италиянци, изповѣдащи главно две въроизповѣди: католици и протестанти, които се подраздѣлят; а на нѣколко секти. Всички кантони и тритѣ народности сж предъ закона и на дѣло равноправни. И тритѣ езици сж официални; а религиитѣ сж неофициални, но напълно и еднакво защитени въ своята свобода на изповѣдъ, свобода на проповѣдъ и богослужение. Всѣки кантон си има управа и свое законодателство. Надъ всичките стои федералната власт, състояща се отъ: федераленъ съборъ, съставенъ отъ две камари: Народенъ съветъ и Съветъ на кантонитѣ и, най-горе, върховно властния Федераленъ съветъ, състоящ се отъ седемъ члена, единъ отъ които се избира годишно за Председател и държавенъ глава: Президентъ на Швейцарската република.

Въ единъ отъ градоветѣ на Швейцария, имено Женева, е седалището на Обществото на Народитѣ, най-великият, създаденъ отъ Американския Президентъ Уилсона, международенъ институтъ; който, нека се надѣваме, постепенно ще се развие, морално и практично, по се усъвършенствува, докато стане, по целитѣ на своя основател, истински щитъ на правото и международенъ Правдо-раздавачъ: — единъ видъ идеално правителство на Всевѣсткитѣ Съединени Държави.

Това, засега, обаче, е лелятънъ поетски блѣтънъ, съновидение на страдѣнето отъ хищни вражди и глупа неразбория човѣчество.

II

Федерация на Балканскитѣ държави

Преди да разискаме самия предметъ и неговитѣ задачи, нека си обяснимъ: Що е държавна федерация и кои именно държави трѣбва да сѣтатъ балкански.

Държавна федерация значи конституционенъ и постановенъ Съюзъ отъ два или повече равноправни, вътрешно автономни народи, съставляващи една държава. Най-добри примѣри на държавна Федерация сж Швейцария, състояща се отъ 25 кантони, и Съединенитѣ Американски Щати, отъ 48 държави.

Тя се различава, разбира се, отъ Еднодържавие и Съюзъ на народи. Държавната федерация се различава отъ едно Еднодържавие, като Турция, Сърбия и бивша Русия, дето, макаръ и да е съставена отъ разни народности, тѣ не сж нито ажтрешно автономни, нито сж равноправни съ владѣщата раса. А отъ единъ международенъ Съюзъ се различава по това, че макаръ и държавитѣ въ него да сж автономни и равноправни, Съюзътъ имъ е привремененъ, а не постояненъ, като у държавната федерация.

А кои държави сж балкански? Кои отъ тѣхъ именно трѣбва да влизатъ въ състава на Съединенитѣ Балкански Държави? Това ще реши плебисцита; но азъ мисля, че таква самоопредѣление ще изпъкне най-молко седемъ държави, а имено: България, Македония, Сърбия, Хърватско, Албания, Гърция и Романия, които съвокупно иматъ около 40 милиона население.

Идеята за Балканска Федерация не е нова. Още първитѣ наши революционни дейци и известни патриоти, като Каравеловъ, Ботевъ и Раковски, я настоятелно поддръжаха. И днесъ тя има у насъ и въ другитѣ балкански народи, множество почита-

тели. Но тя е политически и въ практическия животъ безъ тежестъ, защото носителитѣ ѝ не сж организирани.

A

И наистина, струва си да се занимаемъ съ тоя въпросъ. Защото по своята важностъ, тоя заслужава да бжде политически идеалъ на всѣки отъ насъ; трѣбвало би да бжде вписанъ въ програмата на всѣка наша партия; — ей, да бжде въ ума, душата и програмата на всѣки държавникъ въ София, Бѣлградъ, Загребъ, Тирана, Атина и Букурещъ.

1. Защото Балканската Федерация ще ни даде и осигури голѣма държавна мощъ, тѣй нужна за всѣки отъ балканскитѣ народи. Съединението ни ще създаде сила, за да се зачита нашето право, тѣй насчино за пълния животъ както на частния човѣкъ така и на народа. За сега Силата е гаранция на Правото, защото, за жалостъ, свѣтътъ още не е достигналъ до моралния уроченъ да зачита правдата и правото, когато сж безпомощни и слаби.

2. Защото Федерацията ще създаде условия за небивалъ економиченъ подемъ. Всички днесъ балканци сж жертва на немотия, дължима на тѣхното разединение и несоворъ. Премахването на плетищата, отварянето на границитѣ за свободенъ вносъ-износъ ще бжде начало на нова, несъчуванна ера на индустриаленъ развой и материаленъ успѣхъ, както частенъ така и общественъ.

3. Не по-малкъ тя ще създаде условия за Провѣтно и Социално прощъвяване и напредѣтъ. Близкото познание съ добритѣ хора и добритѣ страни на тѣхния животъ, а такъвизъ има между съседитѣ ни — ще ни издѣри отъ слѣпъ предразсѣждъ и отровни омрази, та ще ни предразположи къмъ приятелско, поражение и надпреварие въ всичко, което е добро, полезно и човѣчно.

4. А най-важното, Балканската Федерация веднѣжъ осъществява, ще осъществи желаниятъ отъ всички балканци миръ, който единственъ, като ржчителство на всички изброени преимушества и благодати, заслужава всѣкванъ отъ наша страна трудове и жертви. Мирътъ днесъ е върховна свѣтовна потребъ. Миръ за Балканитѣ и за свѣта. Свѣтътъ копнѣ за миръ, но при размирни Балкани и той нѣма да го има. Ала една реализирана Балканска Федерация ще го осъществи.

— Какъ? При какви условия?

Ето какъ. Реализирана върху основитѣ на правдата, при зачитане личното езиково, гражданско, черковно и расово право, Балканската Федерация почти изведнажъ ще пресуши главнитѣ и постоянни източници на взаимни противоядия и дрази; имено:

а) Стремѣтъ къмъ излазъ на открито море: Деде-Агачъ, Кавала, Солунъ. Защото тогызъ и Дунавъ, и Черно море, и Егея и Адриатика ще бждатъ еднакво достъпни за всички балканци.

б) Сложнитѣ и болезненъ въпросъ за малцинствата ще изчезне самъ по себе.

в) Страшния Македонски въпросъ, който вече половинъ и повече вѣкъ кошмари покоя не само на Близкия истокъ, но и на цѣлия цивилизованъ свѣтъ. Федерацията ще направи отъ нещастна Македония, дѣга ябълка на раздори, целебно звено на хармония.

Тѣй, — възъ базата на взаимно зачитане,

свобода и справедливост — Федерацията ще удовлетвори съвестта, ще уталожни възмущението, ще успокои взаимния страх, ще премахне мотива за предизвикателни клевети и ще прекуши жаждата за отмъщение.

* * *

Прочие, добре е да разберем, и никога да не забравяме, че въпроса за война и мир е преди всичко *психично настроение*. Мирът не зависи от приказки за мир. Твърде малко от желанието или решението за мир. Но главно от липсата на предизвикателство, наличността на правдивост и удовлетворени понятия за справедливост.

Затова, когато е дума за омиротворение на Балканите — па и на света, трябва да имаме предвид думите на великия Гладстон: „Свободата и правдивостта сж недължими. Тамъ жбедо едната липсва, другата не може да съществува“. Сжщо така недължим от правдата е и мира. Или съ по-други думи, и мирът си има една цена, — както каза на глухият свѣтъ президент Уйлсонъ, — съ изплащане, която единствено той се добива. И тая платена за миръ цена е, каза той, безпристрастна правда.

— „Безпристрастна правда въ всѣка една точка на уредбата, безразлично чий интереси може отъ това да пострадат; и не само безпристрастна справедливост, но и задоволяване на онѣзъ народи (и народни маси), сждбата на които съ тая уредба се засѣга“. Това се изисква и налага отъ самото естество на нѣщата, което нито може да се отклони за дълго, нито да се изиграе. Сжщо има на умъ и Емерсонъ, когато увещава:

— „Плащай, всѣкого плащай! Понеже, най-първо или най-сетне, ти ще трябва да изплатишъ щѣтия си борчъ. Лица и събития може да стоятъ за време помежду тебе и правдата, ала то е само едно отлагане. Ти ще трябва да плащашъ най-после собствения си дългъ“.

Проблемата за Балканска Федерация е паралелъ, почти съпада съ оная на свѣтовния миръ; та изисква сжщо такава разрешение. Затова Уйлсонъ в „Четирнадесетъ точки“, съ една малка вербална ревизия, може да ни послужатъ за наръченъ ръководъ въ изработване на планъ и Конституция за Федерация на Балкански държави.

— Ала какъ ще се съвещаватъ и разбиратъ, като тѣзи държави не говорятъ сжщия езикъ, ще попитате.

Ще проучимъ метода на Швейцария. Ще земемъ примѣръ отъ Обществото на Народитѣ, въ което се представяватъ повече езици, отколкото ще има въ нашия Федераленъ Парламентъ.

Ние сега се отихме идейно въ насока и перспектива на Уйлсоновия великъ блѣвъ. Блѣвътъ на всички поети и пророци. Ние се занимаваме за мигъ съ неговия величественъ и славенъ проектъ. Азъ въ говоря за Съединителъ Държави на Балканитѣ, като предидещи Съединителъ Държави на Европа, пътямо къмъ Съединителъ Държави на планетата земя! Ние летимъ мислено къмъ предсказаната отъ пророкъ Исаия епоха, когато:

„Войната ще престане, ще изчезне,
Кога изчезне вредъ нечесността:
Кога всички общества, държави,
Народъ и власт, повишатъ своитѣ нрави,
По Словото и Духа на Христа...“

Какъ милъ ще е животътъ на земята
Кога престжлний мѣни своя нравъ:
Признавайки Отца си въ небесата,
Ще тачи на съседъ и братъ правата:
Ще бжде умненъ, милостивъ и правъ!..

Войната ще престане, — ще изчезне,
И ще настжи траенъ, вѣченъ миръ;
Войната безчовѣчна ще престане:
Народъ народу милъ съседъ ще стане,
Човѣкъ, човѣку, братъ, — а не: вампиръ!“

Б

Сега нека се попитаме много по-сжществениа въпросъ: Една Балканска Федерация осжществима ли е? И, ако да, — какъ?

Нѣма голѣма нужда да се убеждаваме: че държавна мощъ и чувството, което тя доставя; икономиченъ напредѣкъ, пълни хамбари и тлсти кеши; умствено и нравствено издигане, социално и културно развитие, при атмосферата на гарантиранъ миръ, сж състояния благодатни и преимушества крайно желателни. Но туй се изправя предъ ума твърде сериозния въпросъ:

— Федерация на балканскитѣ народи идеалъ възможенъ ли е? Държавна Балканска Федерация на дълго осжществима ли е? Или е само блѣвъ на идеалитѣ, отъ прилото на утопиститѣ?

Ний не трябва да се зальгаеме съ илюзии. Трѣбва да признаемъ: Пречнитѣ и мжчютинитѣ въ случая сж тѣй сериозни и голѣми, та мнозина ги считатъ, поне за сега, непреодолими. Главни пречки, или нѣкои отъ тѣхъ, за реализиране такавазъ Федерация сж следнитѣ:

1. Пречка династична; какво да се прави съ династиятѣ? Три отъ Балканскитѣ Държави: България, Сърбия и Ромжния иматъ династични или наследствени държавни глави. Тѣ мжчно ще се приспособятъ къмъ Федерацията, та ще трѣбва да се отстранятъ. Ала ако откажатъ да се оттеглятъ доброволно, какво би трѣбвало да се прави? Въ такъвъ случай, стига народа и държавнитѣ да бждатъ убедени, че туй е необходимо; ние знаемъ отъ много примѣри въ историята, какъ държавни глави могатъ се; отстранити отъ властъ хуманно и легално, безъ каквото и да би сътресение или кръвопролитие.

2. Пречка на езиковото различие. Освенъ славянскитѣ: български, сръбски и хърватски, които; макаръ и близки, сами донейде се различаватъ; имаме и съвсемъ различаващитѣ се отъ другитѣ: албански, гръцки и ромжнски. Това е сериозна пречка, ала не е фатална. Канада, Южна Африка и най-вече Швейцария сж разрешили тоя езиковъ проблемъ. Тритѣ равноправни езика: нѣмски, френски и италиански, никакъ не пречатъ на Швейцарската федерация да бжде можеби най-щастливата въ Европа страна. Което, на кратко значи: стига да имаме воля, намѣри ще се и начинъ.

3. Пречка отъ държавници, по-право: отъ

дребнитѣ хора, политиканстваующи, — тая напасть отъ партизани, които подъ булото на патриотизъмъ, днесъ разядатъ всички балкански страни. Тѣ сж наистина сериозна и прилепчива напасть, съ която не лесно ще се справимъ. Но ако не можемъ да ги отстранимъ, можемъ, заради идеята, да използваме тѣхната слабостъ. Ето какво имамъ на умъ. Поради своята дребнавостъ, тѣ сж опортунисти. Тогазъ, не можемъ ли ги убеди, че тогава, въ Балканската Федерация, тѣ ще иматъ не само сжщо благоприятие, което иматъ сега, но и по-голямъ просторъ за своитѣ амбиции? А това е, безъ съмнение, вѣрно.

4. Пречка отъ несъзнателната маса; т. е. отъ самитѣ балкански народи, надъхвани отъ дребнави националисти, безсъвестни демагози и безкрупни шовинисти. Като вземемъ предвидъ общата низка култура и слабохарактерностъ, тѣхнитѣ отровени, едни срещу други умове, тѣхнитѣ взаимни отъ минали ежиби ожесточения, тѣхната липса на съзнание за човѣшка, балканска или обществена солидарностъ, — за граждански добродетели и духъ на справедливостъ; — ще се съгласите, вѣрвамъ, че тукъ се крие голѣма, можеби, най мѣчно преодолимата пречка прѣко пѣтя на нашата Балканска Федерация.

Ето ви, тогазъ, четиритѣ най-главни пречки: династична, езикова, политиканстваующи и невежество. Мѣжти за надмогване, ала не невъзможни. „Стига да има Воля, намѣри ще се Начинъ.“ Главното условие е да добиемъ тая популярна воля.

Тѣй, дали последната е най-олѣмната пречка или не, тукъ е, очевидно, ключа на тая хубавъ и величественъ проектъ: настроението на маситѣ. Тая груба и недорасла демокрация, нейната липса на общественъ духъ и гражданско съзнание, внушава на вѣрващитѣ во федерацията — нашата двойка длъжностъ: *Организация* и *Агитация*: просвѣта чрезъ агитация (запримѣръ: образуване кружоци отъ федералисти, не само въ всѣки български градъ; но и въ всѣки балкански градъ, които да държатъ годишни конгреси по редъ изъ 7-тѣ държави): просвѣта чрезъ агитация, докато се оценятъ великитѣ за всички Балканци преимущества на Федерацията. И докато се разбере, че пречкитѣ, колкото и да сж сериозни, били тѣ династични, езикови, народностни и дипломатични, отъ вътре и отъ вънъ, не сж непреодолими — стига да има Воля.

Вкратце, нашата — на съзнателната интелгенция — длъжностъ, — и патриотична и хуманна длъжностъ е, организация и агитация. Организация и всемѣстна, всебалканска агитация.

Докато невежеството се просвѣти и прокуди; Отговата се обезвреди и предразсѣдка изчесне;

Липсата на гражданственостъ и общественъ духъ се създаде и развие; и

Докато нуждата отъ солидарностъ, а най вече отъ Балканска солидарностъ, се разбере отъ всички.

Отъ всички: отъ Карпатитѣ до Архипелага и отъ Черно море до Адриатика.

Организация, просвѣта и агитация, устно и печатно, докато, у насъ и всѣкжде по Балканитѣ, всички разбератъ, видятъ, почувствуватъ, и съзнаятъ

„Че тѣхний траенъ миръ и щастие;
Напредкъ, поминъ, родовластие,
Просвѣта, сила и Спасение
Сж въ Сговоръ и Обединение;
А пѣтя къмъ В. Ф. лежи предимно“
Въ зачитане правата си взаимно.“

Красносело, при София.

Следва.

Стоянъ Ватралски

Роза и Лайка

(Басня)

Единъ пѣтъ Розата, разкошна и красива, Срещнала скромничката полска Лайка И гордо, задириво й казала:

— Е, какъ си, како Загрозно-поляна!

А Лайката съ горчица ѝ се отзовала:

Какъ си и ти, подда Бодла-бодлива!

Това сепнало Розата да мисли

И, мислейки, видѣла, че срѣщилва.

Та кагъ срещнала второмъ Лайката,

Учтивичко я поздравила:

— Добъръ ти день, мисъ Украси-ливадка!

На което Лайката сърдечно отвещала:

— О, добъръ, добъръ день, шаркино сладка!

Изъ цѣлото ни цѣтното царство по свѣта,

Първица по уханье и красота!

УКА

Ако желашъ нѣкой твойтѣ свѣтитѣ дарби да признава,

И твойтѣ зли пороци да не помни;

Признавай самъ и ти великодушно

» Неговитѣ добродетели, макаръ и скромни.

Сфера на жената

Приказва: се за „сфера на жената“,

Сякашъ тя има граници, предѣлы!

Но нѣма мѣсто долу по земята,

Ни жгълъ таенъ нейде изъ всемира,

Где сферата ѝ да не се простира;

Всѣка задача предъ човѣшкий родъ

За щастье и тегло, смъртъ и животъ:

Борби, слова, копнежъ за добрина,

Подъемъ напредъ и трудъ за празнина:

Напраздно всичко е, и безъ цена,

Ако жената въ него нѣма дѣлъ.

Отъ английски, Стоянъ Ватралски

Красносело, при София

временно тамъ той подучилъ при мисионеритѣ повече богословска подготовка. Презъ това време той взималъ живо участие и въ политическия животъ на страната. Застъпялъ се за Конституцията и всички посегателства противъ нашата свобода. Единъ пътъ при избори е билъ биенъ отъ политическитѣ си противници почти до смъртъ.

Презъ 1886 г. той бива изпратенъ редовенъ пастиръ на голѣмата Евангелска църква въ гр. Банско. Че отива въ турско и то въ единъ крайно затъненъ край него ни най-малко не го смущава, а ли е за Христа и Неговата Служба. Четиригодишното му пастируване въ Банско не само засили Евангелското дѣло въ Банско но и въ цѣлата разлошка околия. Името на пастиръ Сѣчановъ не ще се забрави скоро по ония мѣста.

Отъ Банско пастиръ Сѣчановъ бѣ повиканъ за пастиръ на Пловдивската Евангелска църква, въ 1893. Той преудолява голѣми спънки които праеха работата му извънредно трудна и успѣва да сплоти църквата и не само да я засили духовно, но и да съдейства за издигането на онази монументална сграда на Сахатъ Тепе, която е най-голѣма Евангелска църковна сграда на Балканския Полуостровъ. Той е билъ пастиръ тамъ непрекъснато за 17 години.

Покойникъ Ив. Я. Сѣчановъ е служилъ като пастиръ сѣщо на Ловечката, Варненската и Софийската Методистки Евангелски църкви.

Отъ Варна той бѣ повиканъ за 3 години да участва въ комисията за ревизиране Библията. Онзи пръвъ преводъ на Библията въ който участвувалъ неговия чича Христовулъ Костовичъ Сѣчановъ бѣше вече остарѣлъ. Станалитѣ промѣни въ езика съ развитието му праеха една ревизия на първия преводъ належаща. Всѣкой пътъ когато ставаше дума за нуждата отъ такава ревизия името на Ив. Я. Сѣчановъ се споменаваше на първо мѣсто като необходимъ членъ въ тази комисия. И наистина той бѣ повиканъ за тази целъ въ Самоковъ въ която работа прекара три години. Неговата вещина въ български и отличния стилъ на перото му, познаването му на чужди езици, а най-вече неговата духовност и преживяване Словото Божие го праеха фактически шефъ на ревизионата комисия. Несъмнено, ако самъ пишеше своята биография, той би посочилъ на тази като най-важната работа въ живота си.

Като човѣкъ пастиръ Сѣчановъ бѣше любезнолюбивъ, всѣкога засмѣенъ и благъ, съчувствителенъ и щедръ, винаги готовъ за всѣко добро дѣло и отличенъ приятель и другаръ. Въ дома си той бѣше любезенъ спругъ и баща и гостолобивъ и грижливъ домакинъ. Като патриотъ той бѣше голѣмъ отечестволюбецъ, който сеобетвержено работеше за преуспѣването на родината и издигането на народа материално, морално а най-вече духовно. Като християнинъ вѣрната му въ Бога и въ тѣржеството на истината бѣше непоколебима, бѣше фанатикъ за истината, усърденъ въ молитва, вѣренъ до край. Като проповѣдникъ бѣше сладководенъ ораторъ, силенъ въ логично изложение на мислитѣ си и вѣренъ тълкувателъ на божественитѣ истини, чинто проповѣди сж трогвали хиляди сърца и сж водили грѣшниците да се калятъ за грѣховетѣ си. Като пастиръ той се стараше всѣкога да води пасомитѣ си на зелени пасища и при тихитѣ

води и затова въ всичкитѣ църкви на които е служилъ е оставилъ отлични спомени. Неговото влияние и следъ смъртта му ще се чувствува за дълго време отъ българския евангелизъмъ. Неговиятъ бѣше блестящъ като слънце животъ. Смъртта му е блѣскаво залъзване на това слънце. Но съ залъзването си слънцето не се изгубва. То само преминава въ други хоризонти да дава своята животворна свѣтина и топлина.

Умѣстно е казано въ семейния некрологъ и азъ не мога да намѣра по-подходящи думи съ които да завърша този късъ очеркъ отъ този пасажъ; „Сгрѣванъ и подържанъ отъ гореша и непоколебима вѣра въ Бога и въ тѣржеството на Христовата правда, която проповѣдаватѣли десетолѣтия; закрѣпенъ въ идеалитѣ на епохата на националнитѣ борби и зель непосредствено живо участие въ тѣхъ като учителъ, пастиръ и общественикъ, той живѣ и служи неуморно, безкористно, доблестно за Бога и родината, която беззаветно обичаше и въ чиято „звезда“ твърдо вѣрваше.“

Пастиръ М. Н. Поповъ

Стоянь Ватралски

Ив. Я. Сѣчановъ

Евангелски пастиръ и Обществени будителъ

Последната отъ седемъ речи на Възпоменателната служба държана въ Първата Бълг. Ев. Църква, София, 7. XI, 1928 г.
--

Като ви слушахъ (къмъ предидецитѣ шестъ говорители) азъ чувствувахъ като че ли има нѣщо невѣрно, по право едностранчиво въ нашето за покойника говорене; ний говоримъ като че ли неговия животъ бѣше съвършенъ, безъ недостатки. Такова впечатление е нелепо и, поне за два вида слушатели, неблагоприятно. Първо, за неопитния младежъ, който ще си каже:

— „Каква полза да се опитвамъ по тоя пътъ: азъ не съмъ за такъвъ подвигъ, азъ съмъ несъвършенъ.“ И за познаващата отблизо бележития Покойникъ, който ще си помисли за насъ:

— „Тия говорители не сж искрини: азъ зная, че Сѣчановъ имаше и човѣшки слабости.“

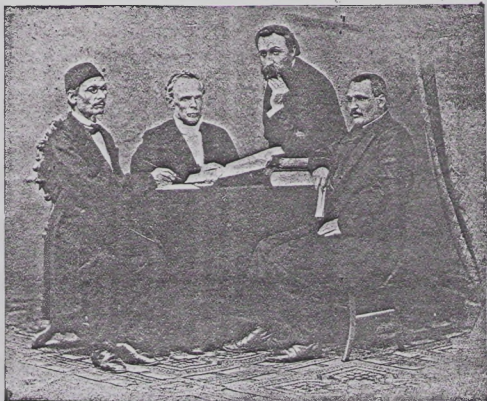
Последната часть на тая бележка е вѣрна, ала не и първата. Наистина, може-би по-назидателно би било, ако звездно съ добродетелитѣ се извъдиха и коментирани и малкитѣ му слабости. Ала тъй скоро следъ смъртта, било отъ деликатностъ къмъ близкитѣ му, било поради болното чувство на обща загуба, налага ни се благодаразумието да говоримъ главно за добродетелитѣ на Покойника.

А пастиръ Иванъ Я. Сѣчановъ като общественикъ имаше рѣдки добродетели както и отлични дарби. Като говорителъ и езиковедъ той бѣше единъ отъ първитѣ; а като стилистъ и познавачъ на българския езикъ, нѣмаше равенъ на себе си въ нашето общество. Имаше завиденъ усетъ за красиви

изрази и, кога си дадеше трудъ да се подготви, той говореше и пишеше изящно, дори класически.

Той бѣше естествено интелигентенъ, умствено развитъ, религиозно начетенъ; а по характеръ бѣше утивъ, съобщителенъ, състрадателенъ, разговорливъ, простителенъ и пр. Ала неговитѣ най-отличителни добродетели бѣха две: патриотизмъ и набожностъ, родолюбие и боголюбие. Въ храма

рия, той обичаше Бога. Па можемъ да прибавимъ, обичаше Бога и заради България; защото безъ тая любовъ народа остава безъ свѣтлина, вождитъ му безъ компасъ и речецитъ се катастрофи угрожаваатъ рода ни предъ всѣка стѣжка. Мисля, нѣмаме нужда да ви припомнимъ исторични тукъ примѣри. Но е съществено да припомнимъ и подчертая това: — Любовь къмъ Бога чрезъ Христа! — ето

Христодушъ Съчановъ, Д-ръ Е. Ригзъ, Д-ръ А. Лонгъ и П. Р. Славейковъ
Комисията която ни даде първия преводъ на Българската Библия.

на широкото му сърце имаше издигнати два олтаря, предъ които той принасяше най-скъпото отъ своя животъ; и огъня предъ тѣзи два жертвеника до последна минута никога не угасна.

Нашата страна не е оскудѣвала отъ жарки родолюбци, макаръ, за жалъ, често плиткоумни и неразбрани. Ала никой никога не е обичалъ България повече отъ пастира Иванъ Съчановъ, и никой не се е молилъ по-усърдно, не е работилъ по-преданно за нея. Той се радваше и хвалеше Бога за нейнитѣ малки успѣхи; а крушенята на нейнитѣ идеали, било по бойнитѣ поля или дипломатическитѣ зали, както и язвитѣ на вътрешнитѣ неуредици, пронизваха съ палеща скръбъ сърцето му.

Да, никой не я обичаше повече отъ него. Ала ако Съчановъ обичаше България само, той щѣше да ни остави споменъ само на единъ интелигентенъ българинъ, каквито си имаме въ изобилие; споменъ на известенъ висшъ властникъ, съмнително добъръ а сигурно дребенъ; и може-би, погребенъ на държавни разноси, като единъ отъ създателитѣ на нѣкоя отъ народнитѣ ни катастрофи. Та можеше днесъ да заслужава повече проклятие, неже ли славословие и тържественно възпоминание. Но, за щастие, заедно съ България, и повече отъ Бълга-

това е небесния достъ, който издига Съчановъ до високия педесталъ на народенъ будителъ и общественъ строителъ.

Тукъ нека ви кажа нѣщо хубаво и трогателно, за благословената паметъ на Пастиръ Съчановъ. По негова лична поръчка, домашнитѣ бѣха сложили въ безжизнената му ржка едно Евангелие, което отиде съ него въ пригрьдкитѣ на майката земя. Колко подхождаше и хубаво бѣше това за такъвъ човѣкъ съ такъвъ животъ! Струваше си човѣкъ да отиде отъ София до Пловдивъ за да го види.

У насъ има обичай женитѣ и майкитѣ да поставятъ върху умрѣлитѣ си мжже и синове кръстъ или икона: — често възъ гърдитъ на мжже, които приживе сж презирали кръста и сж се подигравали съ икрнитѣ и съ това което тѣ представляватъ. И мислеция човѣкъ въ случая се чуди: Това духовно насилие, да ли е безмислена гавра съ паметъта на мъртвеца, или е несъзнателно кощунство съ нѣщо; които хората смѣтатъ за свещени. Но Евангелието въ ржката на заминаващия отъ предъ очитѣ ѝ Евангелски Проповѣдникъ му приличаше като пролѣтенъ цвѣтъ на хубава невинна

мома. Това именно съ кръстъ Евангелие, което е любилъ повече отъ 65 години, за което е носилъ кръста на българския апостолатъ. Което е чель ежедневно и проповѣдавалъ неуморно. Което го е тешило въ скърби и крепило при нещастия, — съ него заедно той излезна отъ очитѣ ни въ дълбоката Вѣчностъ!

Като всички ний сме пжтници къмъ същата Вѣчностъ не е ли за ублажаване живота, за когото може да се каже всичко това!

Прочее, едно щастливо съпадение бѣше и това, дето тържественото му погребение стана на първи Ноември, въ деня на Народнитѣ будители. Кои сж истински будители? Нашия народъ не е на ясно по тая материя. Заедно съ светители Кирилъ и Матодий и св. Климента Охридски, ний виждаме да се релятъ по нашитѣ вестници имена като Ботевъ и Яворовъ.

— „Орала мухата на вола на рогата!“ Дори и в. „Зорница“, по примѣра на г. Маркъмъ, поста вѣ Ботева въ редицата „свещени образи“ и се „прекляна“ предъ „свещената му сѣнка“ като будителъ.

Не, господа забатачили между две мждрувания! Будителъ е само онзи, който буди душата, като я възражда духовно и морално. А това може да постигне само онзи, който притежава и любовно охрана въ себе тѣзи сжщи качества. Затова Ботевици и Яворовци може да наричатъ каквото щете друго, ала не и будители. Ако се вижда нѣкога пробуда около тѣхъ и следъ тѣхъ, тѣ съществуватъ въпрѣки тѣхъ. Инакъ казано:

— „Спасителитѣ“ съ желѣзо и кръвъ принадлежатъ, и трѣбва да се пишатъ, въ друга редица отъ ония на Книгата и Духа.

Въпрѣки атеистката слѣпота на нашитѣ хранибоже просвѣтителѣ, — слѣпота, която въ не малка частъ се дължи на недоуки Ботевици и безпжтни Яворовци, въпрѣки тая сждбоносна слѣпота:

— Най-големитѣ и истински будители и възродители на народитѣ сж всѣкога били, и си оставатъ, носителитѣ на Вѣчния Факелъ — *Евангелието*. Янъ Хусъ въ Чехия, Лутеръ въ Германия, Калвинъ въ Швейцария, Уиклифъ въ Англия, Джонъ Ноксъ въ Шотландия; Кирилъ, Методи, Климентъ, Иванъ Рилски, Софроний Врачански, Епаясъ Ригзъ, Албертъ Лонгъ и пр., до Ивана Сѣчановъ въ България.

Затова азъ казвамъ: името на пастиръ Ив. Сѣчановъ, на неговото дълбоко и память, сж благословени и пребждватъ благословени; защото, като общаше искрено Родината си, той неуморно издигаше предъ лицето и Евангелието; знаейки, че безъ него тя е безъ Свѣтло и се спотуратъ отъ катастрофа къмъ катастрофа безизходно. . .

Брата, сестри и младежи; въпрѣки всички препяствия на тъмнитѣ сили, нека държимъ тоя сжщи Божественъ Факелъ здраво и високо. Защото надеждата ни като народъ и единици е Исусъ Христосъ: „Пжтя, истината и живота“ — Живота! Защото —

Безъ тозъ небесенъ Пжтъ,
Самата истина не дава плодъ;
Безъ тази Истина,
Живота пушинакъ е безъ изходъ;
Безъ тозъ зарисътъ Животъ
За Образецъ и въдохновение, —
Човѣшкии жалкъ бити
Ни смисль има ни значение.

Отзиви за Ив. Я. Сѣчановъ

Семейството на починалия Ив. Я. Сѣчановъ между многото писма и телеграми е приело и следното писмо:

До почитаемото семейство на покойния Ив. Сѣчановъ, Пловдивъ.
Примете мойтѣ дълбоки съболезнования за загубата на вашия сжкъ съругъ и баща и моя милъ и незабравимъ приятелъ. Българската Евангелиска църква губи единъ възторженъ Боговълюбенъ пастиръ, а България губи единъ общественикъ отъ първа величина, който пламенно обичаше родината си, и цѣлия си животъ бѣ посветилъ като работѣше за нейното духовно издигане.

Вмѣсто вѣнецъ на скромното чело на покойника, прилагамъ ви тукъ хилядо лева, да бждатъ дадени на бедни и нуждающи се, отъ почитаемия Пастиръ на тукашната Евангелиска църква, гдето милия покойникъ редъ години е благоговѣствалъ Евангелието Христово за славата Божия и за благо то на паството си и на любимата си родина.

Нека Всеблагий Богъ на когото добрия Ив. Сѣчановъ така преданно служеше съ всичкото си сърдце и всичката си душа да го увѣнчае съ неувелаемия вѣнецъ на Безсмъртието.

Съ дълбоко почитание:
Крист. х. Калчовъ

1 Ноември, 1928, София

Животъ на Велика Победа

Елена Келеръ

Слѣпа — глуха — нѣма.

Ний четемъ за чудеса въ природата и виждаме чудеса на Божията любовъ и сила въ всѣкидневния ни животъ; но измежду най-великитѣ такива въ днешно време е живота на Елена Келеръ.

„Посрежай твойтѣ недостатъци и признание ги, но не оставай да те владѣятъ; нека тѣ да те учатъ на търпение и сладост.“ Тѣзи сж думи на Елена Келеръ, родена на 27 юлий 1880 година въ Тускумбия, едно малко градче въ северна Алабама, Съед. Щати.

За 19 месеца тѣ бѣше едно хубаво, здраво, хитро дете, и следъ една сериозна болестъ тѣ се събуди въ миртъв на тишината и тъмнината.

Като бебе, тѣ бѣше подъ любезната грижа на нейната умна майка, която всячески се трудеше да ѝ помогне да разбере много нѣща, но това бѣ много мжно и днитѣ минавахъ бавно за малкото

Какво е Библията за мене

Библията е за мене, на първо място, Книга на Книгите. Аз съм добител на книгите и донейде съм, каквото англичаните наричат, книжен молец. Аз обичам моята пестра библиотека. Тя е моя гордост и нескончаема радост. Но ако някога бихم била заставена да имам само една за-до-живот книга, аз ще си избера християнските Св. Писания на Стария и Новъ Завет. Аз оценявам и следвам с дълбок интерес естественият науки и постоянно растящото разкритие на природата; ала още повече аз ценя — Науката на Душата.

Да вземем, например ботаниката. Да знаем как растенията растат, как можем да им помогнем да растат по-добре и по-скоро, как можем да ги видоизменим по свой вкус и угода, е безсъмнение полезно знание. Да изуча човък развитието на цвятта, как растат и как цвятят, е приятно прекарване на времето. Ала да изуча как човшкия дух — този срѣдъ природата личност разцвѣта на божеството — може да се потикне да се развива, расте и да цвѣти, е отъ несравнимо по-голямо значение и за личността и за обществото. Науката и законитъ за здравето на тѣлото, е, безспорно, ценно знание; но науката и законитъ досежно условията за нормален и здравословен растежъ на душата, сж далеко, далеко по-ценни. Сжко аз обичам астрономията. Какво може да бжде по-интересно отъ науката за звездитъ? Да научи човѣкъ нѣщо за онѣзи безбройни свѣтила, изъ безкрайнитъ поля на простора и време; да добие колко годя, спрѣмо сжщността, понятие за тѣхното необятно число, тѣхнитъ дори съ въображението неизмѣрими величини и всички летици съ поразителна скорост къмъ никой — незная телда и докога, е, неотразимо интересно както и неизразимо омайно и велико. Ако за мънечкия „мене“, лично, е по-малко важно — нека заема тукъ не зная че изречение — „За менъ е отъ по-малка важност да зная, какъ отиватъ небесата, отколкото — какъ се отива на небесата“.

А това ни доставя въ двоякъ смисъл Библията: която, освенъ че ни уплуква къмъ безсмертие, показва какъ човѣчеството — кога се свести относно Бога, кога изтрѣпне отъ пиянството на грѣха и глупостта — какъ би могло да осмисли щастлив животъ тукъ — на земята, както е горе на Небето“.

Освенъ това, даннитъ на сравнителна история показват и друго нѣщо: че самитъ природни науки: ботаника, хигиена, астрономия, литература, изцнитъ и приложни искусства, всички съвременни проучвания както и движения, които допринасятъ за напредѣкъ и обществено благосъстояние; туй което съставлява ценността и гордостта на съвременната цивилизация, — всичко това, вѣрѣе и преуспѣва най-добре тамъ,

Библията.

където Библията е пригответила въ човшкинитъ души почва за посѣване културнитъ семена.

Библията е за мене, на второ място, една неизчерпаема рудница на мисли, идеи и начала: на озаряващи душата мисли, укривляващи сърцето идеи, оплодворящи и укрепяващи живота начала. Не е ли очевидно днесъ, за всѣки отворенъ за истината умъ, че четещитъ Библията народи стоятъ въвъ самия фронтъ на съвременния прогресъ, именно, поради тая причина — и поради никоя друга! Чистиятъ семеенъ животъ и общественъ напредѣкъ между Скандинавскитъ народи, голѣмитъ богатства и постоянно растяща мощъ на Ангლოსакситъ, се дължатъ на туй, че тѣ по-често и по-дълбоко копаятъ въ тая благословена божествена Съкровищница. Най-плоднитъ начала на Западната култура, здравословната частъ на съвременния социализъмъ, живитъ, напредѣк-гледачки днешни дейности: вѣрата, надеждата и движенията по свѣта къмъ братолобие и международна добра воля, които

ободряватъ нашето болно и тжжно време съ розови зарии откъмъ бждещето, — всички тѣзи сж скжпоценни бириси изъ сжщата неизтощима Рудница.

Най-после, върховната ценностъ на Библията за мене е въ Новия Заветъ, който ни открива Спасителя Божественъ.

Исусъ Христосъ, който, и като Личностъ и като Учение, е Пятя, Истината и Живота, на човѣчеството. За мене Той е ясно и неотрицаемо всичко туй. Защото аз виждамъ въсжкде около мене, че люде, които не знаятъ тоя Небесенъ Пятъ, намиратъ живота мраченъ лабиринтъ, безъ нишка, целъ и изходъ. На които липсва тая Лучезарна Истина, самитъ фактинци истини на науката сж не само безплодни и безполезни, но и положително вредни. А за такива които нѣматъ предвидъ тоя Божественъ Животъ, за да имъ послужи за образецъ и вдъхновение, човшкия животъ се смѣква до равнището на скота, или става неупоносимо бремене, една кошмарна суета, безъ смисълъ и безъ значение.

Ето защо и днесъ, както всѣкога, Честитъ и благословенъ е оная човѣкъ (и народъ), който се наслаждава въ Закона на Господа, и отъ Него се поучава день и нощ“.

Красно село, при София.

Стоянъ Крастьовъ Ватралски

Бележка. Тая статья бѣ първо публикувана отъ автора ѝ, по покана, на английски и бѣ печатана заедно съ неговия портретъ въ една интернационална редица (серия) въ месечното сп. The Bible in the World, съ следната бележка на заглавичаниятъ редакторъ.

... Първата статья въ редицата е писана отъ единъ българинъ. Стоянъ Ватралски е поетъ, публицистъ и земледѣлецъ. Понякога го наричатъ „Български Толстой“. Той е завършилъ образованието си въ Харвардския университетъ. С. Д. А. (Смедливитъ държавя, Америка), въ 1894, и се е познавалъ съ (поетитъ) Джонъ Г. Хуитиеръ и Олнверъ Умендъл Хоусъ. Неговитъ писания носятъ отпечатъкъ на дълбока любовъ за всичко Добро и Красно. Той е всѣкога радугата за взаимно благоволие и международенъ миръ“.

АКО СИ ДОВОЛЕНЪ
отъ „Духовна Обнова“, тогава знай, че имашъ единъ мораленъ дългъ — да я дадешъ и въ ржцетъ на други, да привлечешъ поне единъ новъ предплатилъ абонатъ.

ИЗПЪЛНИ СИ ДЪЛГА!

Стояня Витралси.

За българския представител във Америка

Наближава година откакто съм във Америка, та познавам донякъде какъ изглеждат нашите български работи отъ източния брягъ на Атлантика. Важни случаи и случайности, като убийството на проф. Милевъ или нашествието (вчера) откъм Драгоманъ и Сливница, узнавамъ във Бостонъ тъй скоро, — да не кажа по-скоро, — както кога съмъ въ Красносло.

Тъзи работи не изглеждатъ красиви. Но тукъ до неотдавна имаме едно нѣщо, съ което можеме да се похвалимъ — българския пълномощенъ министъръ, Стефанъ Панаретовъ.

Но професоръ Панаретовъ, както вече знаете, си е подалъ оставката по здравословни и други уважителни причини. Ще дойде денъ, когато дѣтото на г. Панаретовъ ще се оцени по заслуга, която не е малка въ тѣзи трудни поради войната обстоятелства. Засега само ще кажа, че тя остава е жизнено събитие за нашите сънародници въ Съединенитъ Држави. Всички българи и български приятели, които срѣщамъ въ Америка, единодушно съжаляватъ за тая оставка. Министъръ Панаретовъ правеше честь на името българинъ, внашаваше уважение за малката България.

Ала сега засега, най-сжестивенъ въпросъ е: Кой и какъвъ трѣба да бжде неговиятъ въ Вашингтонъ (Вашингтонъ) наследникъ? Това не е съвсемъ лесно да си отговоримъ. Постътъ Вашингтонъ не отстъпва по важностъ за насъ на никой, съ изключение, може-би, на Лондонъ. Ние притежаваме сума хора за представители за въ латинските, славянските и немските, но твърде малцина за англо-саксонските сили, които днесъ играятъ — и утре ще играятъ — най-важната въ свѣта роль. Да, най-важната. Ако нашитъ државни ръководители не съзнаватъ това, тѣ сж набадени државянци, както бѣха и тѣхнитъ катастрофални предшественици. Все таки, за нашия представителъ въ Америка, осеяенъ необходимитъ за всѣки дипломатъ качества: обширни знания, државнишка предвидливостъ, уравновесенъ умъ, тактични обноси и величаво достоинство, — на българина, който ше представлява сполучно насъ и нашитъ интереси въ Америка, трѣбаатъ още други дѣт:

Първо, тѣй трѣбва да владѣе добре английски езикъ. Англичанитъ слабо, а американцитъ още по-слабо учатъ чужди езици. Често дори самитъ државни глави и министри не знаятъ, нито искатъ да знаятъ, чужди езици. Френски, който по насъ се още смѣта за дипломатически езикъ, тукъ едва ли има по-големо значение отъ испански или руски. Ми-

си съ примѣри, ше кажа, че лице като покойния Ив. Ев. Гешовъ или Мих., Маджаровъ (ко бѣше по-младшъ) трѣбва да змѣсти г. Панаретова въ Вашингтонъ.

Въ всѣки случай, той трѣбва да е човѣкъ отъ първа величина. Америка днесъ има и за дълго време, по известни причини, ше има надмошно влияние въ Европа. Туй дава мѣрка и на важността на тоя постъ. А тая важностъ трѣбва да накара Цанковото правителство да бжде твърде острожико и разсждливо въ своя изборъ на подпомятия за времето и мѣстото човѣкъ.

Бостонъ, Америка

Нѣщо за храната

Много майки неподозиратъ че тѣ сами сж причина за всажде капризи и прудубждения въ децата си относно храната.

Тѣхнитъ собствени вкусове диктуватъ какво да се тури на домашната трапеза и тѣ не се спиратъ да се замислятъ хранителни ли сж ястиятъ, които тѣ предпочитатъ и поднасятъ на семейството си. Ако майката не обича картофи, защо да ги готви за другитъ? Не мисли ли тя че тѣ съдржатъ хранителни вещества необходими за тѣлото? И нека ги приготви и даде на децата си, Башата не обича спизакъ и не иска да го види въ къщи. Прудубежението за вкуса му той сигурно е добилъ отъ своята майка и при все че тоя зеленчукъ е много хранителенъ той нѣма достъпъ на семейната трапеза. И много още други продукти нматъ сжщата участь.

Нѣкои майки не приготвятъ нужната добра храна поради липса на средства, а други поради липса на предвидливостъ и разсждикъ, оставятъ се да бждатъ ръководени отъ капризнитъ си, които пъкъ зашеватъ на своитъ деца. Впоследствие това се отразява на характера. Младецъ непринучаенъ въ семейния кръгъ да не капризнича, е отектителенъ, спрѣхавъ и нетърпимъ на трапезата на поканилия го на обѣдъ приятель и вмѣсто приятността, носи съ себе си недоволство. И за всички тия навици той е виновенъ толкозъ колкото за цѣта на очитъ и краса си. За това сж отговорни майкитъ.

За това всѣка домакния трѣбва да съзнае важността на своята длъжностъ и се старае да привика децата си да ядатъ не това, което тя или бщатъ обича, но това, което е необходимо за доброто подхраняне на тѣлото.

Кой д

Никой досега безъ амбици успѣлъ въ живота. Никой досега оставилъ добро име и солиднитъ теръ безъ да е ималъ нѣкаква на целъ въвъ живота си. Амбици характера. Що е амбиция? То е което всѣко дете притежава, го изгубватъ докато стиятъ въ Амбицията е едно вѣчно незатишно и едно желане за постигъ по-възвишено; тя ни кара да мимъ къмъ нѣщо все по-високо, високо, и е единъ отъ най-важнитъ фактори за развитието на цивилизацията прави хората недоволни, което сж, и ги тласка къмъ успѣхъ и слава.

Амбицията помага на ученика въ борбата нмъ съ невежеството, разбирътъ на болеститъ и за ограничаване.

Амбицията е извършила си областта на индустрията, чий се дължи предимно на нея.

Амбицията е вродена. Дивранитъ времена е билъ под влиянието, а въ по-благороднитъ тѣ никога не замира и е сж въвъ живота му до последната минута.

Амбиция значи да си трбу то значи всѣка заранъ да ста думитъ: „Ето още единъ по презъ който трѣбва да работи отъ вчера и отъ кой да е други“

Можно да се пов

Повече отъ три милиона пуватъ и четатъ Нелъния брестника редактиранъ отъ прблицностъ Хартъ въ Съединенитъ Држави.

Никого въ човѣшката история имало толкова читатели на е вестникъ. Хартъ издава седмичка, които въ сжщностъ сж е лѣвъ вестникъ, ръководенъ

Може да си представите колко млада работа е да се напечататъ диня единъ вестникъ отъ три броя отъ 100 страници всѣки

Женитъ въ Англия

Британското правителство обещавало да даде пълни права на женитъ при идущитъ парламентарни избори, които

неговият въ Вашингтон (Вашингтон) наследник? Това не е съвсем лесно да си отговорим. Постъпът Вашингтон не отстъпа по важност за нас на никой, съ изключение, може би, на Лондон. Ние притежаваме сума хора за представители да въ латинските, славянските и немските, но твърде малцина за англосаксонските сили, които днес играят — и утре ще играят — най-важната въ света роль. Да, най-важната. Ако нашите държавни ръководители не съзнават това, те сж наредени държавници, както бяха и тяхните катастрофални предшественици. Все таки, за нашия представител въ Америка, осънен необходимит за всички дипломат качества: обширни знания, държавнишка предвидливост, умереност въ ум, тактични обноси и уредливо достояние, — на българина, който ще представлява сполучно нас и нашите интереси въ Америка, трябва да се даде още други дъти:

Първо, той трябва да владее добре английски език. Англичанит слабо, а американцит още по-слабо учат чужди езици. Често дори самит държавни глави и министри не знаят, нито искат да знаят, чужди езици. Франски, който по нас се още смита за дипломатически език, тук едва ли има по-голямо значение от испански или руски. Министър въ Вашингтон, който не знае английски, ще бъде принуден да предава и приема дори и тайнит си чрез трети лица; и ще бъде постоянен другар и жертва на газети и филарали по разнит посолства служаци. Гръшка непотрижа ще бъде да се назначи чотък, който не знае добре английски.

Второ, той трябва да разбира и да симпатизира съ англосаксонската психика, или (не го казват сега) „манталитет“. Не само интимност, но и скъпично разбиращество е невъзможно без това. За примеръ. Вчера, 22 февруарий, бше рождени ден на Джордж Вашингтон, първия президент, „Отец на отечеството си“. Той ден е официален празник въ Америка. Но понеже тая година попадна въ неделя, той се популарно и официално празнува днес, 23 февруарий, понеделник. Това се прави от благодаренно уважение към неделяния ден. По саци съображение те никога не правят избори въ неделя. Може ли франският или славянският ум да побере и разбере това? На „интелигентна“ г. Балкански това ще се види дори смъшко. Но само който разбира, че това поведение у англосаксонца е искрено и свешено, може да представлява България въ тая непонятна за търбухосиянит страна.

Азъ подчертавам необходимостта от тая дна качества. Безъ английски език, психиката ще бъде слаболюдна. Но и безъ съществуе съ англосаксонската психика, смътат ще е половин език и ще даде неплани резултати.

Ако е потрбно да обясня мисълта

трапеца. И много още други продукти имат същата участь.

Нкън майки не приготвят нужната добра храна поради липса на средства, а други поради липса на предвидливост и разсъдък, оставят се да бъдат ръководени от капризит си, които пък завещават на своит деца. Впоследствие това се отразява на характера. Малецът неприучен въ семейни кржг да не капризничи, е отекчителен, спривав и нетърпим на трапезата на поканилия го на обяд приятел и вмсто приятност, носи си себе си недоволство. И за всички тия навици той е виновен толкова колкото за дъта на очит и косата си. За това сж отговорни майкит.

За това всички домакиня трябва да съзнае важността на своата длъжност, и се старе да прииска децата си да ялят не това, което тая майка бащата обича, но това, което е необходимо за доброто подхраняне на тълото.

Женит въ Англия

Британското правителство обещава да даде пълни права на женит при идущит парламентарни избори, които не се очаква да станат по-рано от 1929 година. Овака се че идущата година въпроса ще се разреши и законни въ 1927 година. Тогава ще се разреши не само въпроса за пълното равнопоставяне за двата пола, но и ще се направи разпределяне на парламентарнит мьста, което е от голяма важност тъй като въ нкън области числото на женит гласоподавателки значително надминава това на мъжет — избиратели.

Има предложение избирателно право да се дава на жени на 21 годишна възраст, но предложението пропалнало — 220 гласа срещу 153 гласа. Изглежда че ще остане определена от по-рано 30 годишна възраст.

От неофициални кръгове се твърди, че каквито и методи да се приложат при равноправнит избори, женит въ Британия ще имат болшинство въ сравнение съ мъжет.

Въ Ромъния пакъ сж станали противосеверски изстеления. Много еврейски магазини сж разрушени и разграбени. Ромънит сигурно не съзнават, че това ги излага твърде много.

Обявявамъ на интересуит се, че на 26. III. 1925 год. отъ 9—10 ч. сутринта ще продавамъ по доброзолно съгласие една желъзна каска, система „Раковъ“ — Бул. Македония 36 Синадик, на несъстоятелното акционерно д-во „Джбъ.“

М. Абаджиев.

ограничен и на консуматив и

Амбицията е извършила областта на индустрията, чи се дължи предимно на нея.

Амбицията е вродена. Дираниит времена е бил по влияние, а въ по-благороден тя никога не змира и е въ живота му до последната

Амбиция значи да си трути значи всъка зрания да си думит: „Ето още единъ презъ който трябва да работи отъ вчера и отъ кой да е др“

Мъчно да се пов

Повече от три милиона пуват и четят Неделяния брестника редактиранъ отъ публицист Хартъ въ Съединен

Никога въ човъщата история имало толкова читатели на е вестникъ. Хартъ издава седмичка, които въ същност сж еднъ вестникъ, равноеденъ

Може да си представите каква маина работа е да се напечатат дна единъ вестникъ отъ три броя отъ 100 страници всеки

Ако се наредят едни въ връткит отъ едно неделно издават една височина отъ 29 м. Ня-високата планина въ света 10 километра — това сж Хималая свръх Everest.

Да предположимъ, че вселенъ брой отъ този вестникъ сърцело отъ 5 души, а това е гражданна армия отъ 15,000,000

Ако станеше нужа да се изплати 15,000,000 читателни съ 60 души на минута безъ да се часоветъ за ядене и спане ще се 173 дни т. е. близу 6 месеца.

Да си представимъ, че 15-ти четци вистахва единъ до другъ сричи ржче — ще образуват еднъ донъ, който може да заобиколи Съединени Щати, а това би еднво просранство отъ 5,796 километра.

Ако тзи три милиона брой 100 страници всеки сж нареден до други ще образуват една отъ 20 кв. км. Това простъ по-голямо отъ половината на г. Йоркъ. Ако ли пъкъ страницит редяха надлъж те ще образуват лента отъ 68,480 км. дълга. Тая би била достатъчна да премита два пъти презъ екуатора полюцит.

Ако книгата употребена за бж коприната тя би стигнала за и на единият дрехи за 4,685,90 а пъкъ ако бше платъ една а 6,700,000 можеше да се облъче

Хартъята нужна за единъ б

и свѣтопознание, заминава първо въ Самоковъ, а послѣ за Америка, за да учи, познае чуждия свѣтъ, и така да бъде полезенъ на отечеството си. Той е първиятъ българинъ, свършилъ Харвардския университетъ, най-стария и най-авторитетния въ Новия свѣтъ.

Преди година времѣ той на свои разности замина за С. Щати, поканенъ отъ съгласниците си, за да присъствува на тържеството, устроено по случай на 30-годишнината отъ завършването на университетското имъ образование.

Преди десетина дни той се завърна въ България следъ едногодишната си обиколка. Искахъ да го видя, да чуя впечатленията му отъ Америка.

Заварихъ добрия другаръ на милия ми баща въ стопанството му въ Красно село. Мило, приятно кѣтче въ подножието на величествената Витоша. Хубава градина, раззеленени дървета, бистра струйна вода, росни ливади. Наистина, азъ му завидѣхъ, че е тъй близо до природата — до Бога.

Ние седицимъ на терасата, гледайки райско кѣтче, а като го нѣмаме, заповиляваме се съ нѣколкото саксии, красящи гостиницѣ ни стаички. „Заварихъ го да преглежда градината и овошните дръвчета — домигнѣли му следъ дългата отъ тѣхъ раздѣла.“

Прие ме, както очаквахъ, любезно. — Добре дошли, г. Ватралски. Радвамъ се да ви видя отново между насъ.

— Добре заварилъ — но очигъ му се преслихиха. . . Въ моето лице той като-челъ видѣ добрия си приятелъ, когото той остави живъ. . .

— Да; много отъ моитѣ съгласници днесъ сж видни хора въ С. Щати, общественици, професори, писатели, журналисти. Па и Тонжировъ, американски кореспондентъ, който ме посети тукъ преди 2 години е до дѣнъкъ отговоренъ за това.

— Сигурно американскитѣ рапортьори сж се интересували да чуятъ нѣщо за България?

— Действително, много кореспонденти и рапортьори дохождаха при мене за новини и впечатления. И всички ми залаваха главно два въпроса: Каква промѣна съмъ забележилъ въ Америка следъ дългото отсъствие, и какъ живѣя сега въ България, и какви промѣни сж станали тамъ? Да ви кажа право, отъ въпроситѣ имъ разбрахъ, че много малко знаятъ за малката България и за събитията на Балканитѣ. Много отъ сведенията имъ за нашия Изтокъ бѣха криви и невѣрни. Постарахъ се да имъ опиша положението, както азъ го разбирамъ. Тия хора, които освѣтляватъ американското общество мнение, вземаха бележки и нѣсаха доста за България. Забѣлѣзахъ, че пенятъ истината, но нѣмало отгдето да я научатъ.

— Научавамъ се, че сте държали сказки за България и за Балканскитѣ проблеми?

— Не можеше да не използвавамъ бла-

го за българини и за балканскитѣ проблеми! — Не можеше да не използвавамъ благосклонността на американцитѣ и да не имъ кажа нѣщо за моята нещастна родина, за нейнитѣ болки и конепежи. Говорихъ всѣкога и всѣкжде, където ме каниха. Въ университетски аудитории, салони, клубове, църкви и младежки дружества се стараехъ по силнитѣ си да популяризирамъ българската кауза.

искаше въ своята чужда страна, на неискать това. Другото нѣщо е, че новиятъ избранникъ трѣбва да разбира и симпатизира съ англосаксонската психика. Интимността и сжщинско разбирателство поддържавамъ, сж невъзможни безъ тия две качества. Въ всѣки случай, нашиятъ представителъ въ Вашингтонъ трѣбва да е новѣкъ отъ първа величина. Америка днесъ играе, па и за дълго време има да играе, по известни причини, роль на надмощно влияние въ Европа. Правителството на Цанковъ не бива да изпуска отъ предвидъ този фактъ, когато решава този въпросъ.

— Не мислите ли, че българинтъ много малко познава американския народъ, и като-че-ли е изгубилъ вѣра въ него?

— Ние, наистина, малко знаемъ за тази велика република. Склонни сме да я критикуваме и осждаме, но моето последно едногледно пребиване тамъ ме увѣри, че въ Америка има народна съвестъ, на която човѣкъ може да се позовава и да търси правда — независимо отъ нейнитѣ политически интереси. Въ други страни това е различно. Ние, за примѣръ, не можемъ да разчитаме на французката народна съвестъ, ако интереситѣ на Франция не съпадатъ съ нашитѣ. Сжщото е съ Германия, Русия и др. страни.

не свързватъ съ нашитѣ. Сжщото е съ Германия, Русия и др. страни.

— Въ вашитѣ сказки ние сигурно сте споменали, че американското благотворно влияние въ България си пробива пътъ?

— Естествено бѣше за мене да кажа тия нѣща на моитѣ слушатели, за да спечеля симпатиитѣ имъ. Познатата българска вѣротърпимостъ до го-

наименования, които работятъ за миръ и международно разбирателство.

— Какъ гледа Америка на Лигата на народитѣ?

— Идеята за Лигата на народитѣ си пробива, постепенно пѣтъ въ американския животъ. Въ самата републиканска партия има вече доста членове, които сж привърженици на Лигата. Много дружества и общественици работятъ за това. Не е далече времето, когато С. Щати съ своето участие ще закрепятъ тази международна организирана съвестъ — Лигата, която ще бъде решающъ факторъ въ отношенията и споровѣтъ между народитѣ.

— Научихъ се, че сте искали да се отбие и въ Англия?

— Да, имашъ такова намѣрение. Искаше ми се и тамъ да поробота за нашата кауза, но човѣкъ, който предприема да пътува на свои разности, не може винаги да върши всичко, що му е при сърдце. При по-благоприятенъ случай може-би ще посетя добритѣ наши и мои лични приятели въ Англия, дето бѣхъ агитаторъ презъ Балканската война.

— Какъ се чувствувате следъ завръщането си отъ подобна продължителна работа?

— Въпреки всичко, чувствувамъ се

— Въпреки всичко, чувствувамъ се бодъръ и щастливъ, че допринесохъ нѣщо макаръ, и скромно за доброто на нашата забъркала пакъ си родина. Радвамъ се че съмъ отново въ България. Сега съмъ спокоенъ, че не ми прѣстонъ да кръстосвамъ широкитѣ американски улици, по които безкрайни вър-

(Следва на 4 стр.)

Г. Ватралски познава насъ като общественикъ. Неговите сказки сж слушани отъ хиляди слушатели. Поемитѣ му, пълни съ истинско познаване на живота, пропити съ християнски духъ и чистъ моралъ, се четатъ съ наслада отъ стари и млади. Г. Ватралски е идеалистъ — качество, което е рѣдкостъ у насъ днесъ. Той живѣе съ мечтата; да види нѣкога България щастлива, радостна, отърсена отъ партизанския бѣсъ, отъ материалния гнетъ и тежкитѣ „мирни“ договори, които сж като водениченъ камъкъ върху тѣлото на малка измжчена България.

Въ неговото лице азъ всѣкога съмъ виждалъ бореца за социална правда, ратникъ за миръ и братство между народитѣ. 60-тѣ години не сж убили у него желанието да работи за своята родина. Душата му е млада и жизнерадостна. Той обича деца и младежи и се възхищава отъ наивността имъ. Исква да е въ общение съ тѣхъ, да си спомня за младенческитѣ години, когато като овчарче е пасѣлъ бащиното си стадо по Вакарелскитѣ чукари.

Младото вакарелче, жадно за знание и свѣтопознание, заминава първо въ Самоковъ, а послѣ за Америка, за да учи, познае чуждия свѣтъ, и така да бжде полезенъ на отечеството си. Той е първиятъ българинъ, свършилъ Харвардския университетъ, най-стария и най-авторитетния въ Новия свѣтъ.

Преци година време той на свои разноски замина за С. Щати, поканенъ отъ съкласницитѣ си, за да присъствува на тържеството, устроено по случай на 30-годишнината отъ завършването на университетското имъ образование.

Преци десетина дни той се завърна въ България следъ едногодишната си обиколка. Исквахъ да го видя, да чуя впечатленията му отъ Америка.

Заварихъ добрия другаръ на милии ми баща въ стопанството му въ Красносело. Мило, приятно кѣтче въ подножieto на величествената Витоша. Хубава градина, раззеленена дървета, бистра струйна вода, росни ливади. Наистина, азъ му завидѣхъ, че е тѣй близу до природата — до Бога.

Ние сѣднѣхъ на масата за подобно райско кѣтче, а като го нѣмаме, заповоляваме се съ нѣколкото саксин, красящи гостнитѣ ни стайчки. Заварихъ го да преглежда градината и обединитѣ явлѣния —

Гледахъ да го заприказвамъ, за да отвлѣка мислитѣ му.

— Е, какъ мина тържествениятъ 30-годишенъ юбилей на съкласницитѣ?

— Много задушевно, мило. Раздѣлихме се млади, жизнерадостни, пълни съ енергия, а се събрахме възмжжали, нѣкои съ бѣли коси, женени, съ деца, па и внуци не липсваха. Мило е да се срещнешъ съ хора, съ които си прекаралъ студентскитѣ години.

— Не сж ви забравили, нали? — продължихъ азъ.

— Не, не сж. Помиятъ ме всички. Нали азъ писахъ класния „Харварски химнъ“? Пѣкъ бѣхъ и единичникъ тамъ българинъ-студентъ преди 30 години.

— Колко души броеше вашиятъ класъ преди 30 години?

— 560 души, а сега заварихъ 200—250 души, които бѣха дошли на тържеството. Мнозина сж заминали отъ тоя свѣтъ.

— Вашето име, като следимъ вестницитѣ, изглежда да е познато на голѣма частъ отъ американския печатъ?

— Да; много отъ монитѣ съкласници днесъ сж видни хора въ С. Щати, общественици, професори, писатели, журналисти. Па и Тонжоровъ, американски кореспондентъ, който ме посети тукъ преди 2 години е донѣкъде отговоренъ за това.

— Сигурно американскитѣ рапортьори сж се интересували да чуятъ нѣщо за България?

— Действително, много кореспонденти и рапортьори дохождаха при мене за новини и впечатления. И всички ми задаваха главно два въпроса: Каква промѣна съмъ забележилъ въ Америка следъ дългото отсъствие, и какъ живѣя сега въ България, и какви промѣни сж станали тамъ? Да ви кажа право, отъ въпроситѣ имъ разбрахъ, че много малко знаятъ за малката България и за събитията на Балканитѣ. Много отъ сведенията имъ за нашия Изтокъ бѣха кривни и невѣрни. Постарахъ се да имъ опиша положението, както азъ го разбирамъ. Тия хора, които освѣтляватъ американското обществено мнѣние, всемаха бележки и писаха доста за България. Забелѣзахъ, че ценятъ истината, но нѣмало отгледъ да я научатъ.

— Научавамъ се, че сте държали сказки за България и за Балканскитѣ проблеми?

кавал: Пиевото професорство във Говърн-коледж, дето той бѣше усвоилъ и езика и духа на американцитѣ, го бѣше добре потготвило за поста му. И той го достойно изпълни. Заслугитѣ му, особно презъ войната, сж голѣми, за които България трѣбва нѣкакъ си да му се отблагодари. Ала г. Панареговъ нѣмаше нито сили, нито средства самъ да отбие всички клевети на българскитѣ зложелатели.

— Знаете ли кой ще бжде новиятъ представителъ въ Америка?

— Четохъ, че г-нъ С. Радевъ е назначенъ на този важенъ постъ — отговори г-нъ Ватралски. — Доколку знамъ, г. Радевъ е добъръ дипломатъ; — но ако не знае добре английски езикъ, той ще бжде една сѣнка, играчка въ рѣцетѣ на преводчици и гавази. Този постъ е отъ голѣмо значение за бждащето на страната ни. По важностъ той не отстъпя на никой другъ, освенъ Лондонъ, може би. Първата необходимостъ на новия български представителъ е владението на английски езикъ. Често американскитѣ държавници не знаятъ чужди езици, па и не искатъ това. Другото нѣщо е, че новиятъ избранникъ трѣбва да разбира и симпатизира съ англосаксонската психика. Интимностъ и сжщинско разбирателство под чертавамъ, сж невъзможни безъ тия две качества. Въ всѣки случай, нашиятъ представителъ въ Вашингтонъ трѣбва да е човѣкъ отъ първа величина. Америка днесъ играе, па и за дълго време има да играе, по известни причини, роль на надмощно влияние въ Европа. Правителството на Цанковъ не бива да изпуска отъ предвидъ този фактъ, когато решава този въпросъ.

— Не мислите ли, че българинтъ много малко познава американския народъ, и като-че-ли е изгубилъ въра въ него?

— Ние, наистина, малко знаемъ за тази велика република. Склонни сме да я критикуваме и осждаме, но моето последно едногодишно пребиваване тамъ ме увѣри, че въ Америка има народна съвестъ, на която човѣкъ може да се позовава и да търси правда — независимо отъ нейнитѣ политически интереси. Въ други страни това е различно. Ние, за примѣръ, не можемъ да разчитаме на французката народна съвестъ, ако интереситѣ на Франция не съпадатъ съ нашитѣ. Сжщото е съ

главно на Църквата. Забраната на алкохола е нейно дѣло. Църквата тамъ е жива, дейна, преданна на Христовитѣ идеали. Почти всички държавници сж чейни членове на разни църкви.

— Военниятъ духъ, който царува днесъ въ Европа, уснѣлъ ли е да вземе надмощие и тамъ?

— Америка е гореща привърженица на мира. Разбира се, и тамъ нѣкои привърженици на милитаризма се опитаха да отклонятъ Америка отъ пктъ на мира, но не успѣха. Президентъ Кулиджъ по искането на военното министерство, се съгласи да се назначи единъ мобилизационенъ день, въ който да се види колко войници биха могли да се събератъ въ случай на война. Този опитъ на военнитѣ бѣ силно осждаденъ отъ голѣма часть на обществото. Църквата въ този случай изпълни блѣскаво предназначението си. Кулиджъ разбра, че народътъ не желае да му се напомня за война, и до голѣма степенъ промѣни целта и името на мобилизационния день. Въ Америка има стотици дружества съ разни наименования, които работятъ за миръ и международно разбирателство.

— Какъ гледа Америка на Лигата на народитѣ?

— Идеята за Лигата на народитѣ си пробива постепенно пктъ въ американския животъ. Въ самата републиканска партия има вече доста членове, които сж привърженици на Лигата. Много дружества и общественици работятъ за това. Не е далечъ времето, когато С. Щати съ своето участие ще закрепятъ тази международна организирана съвестъ — Лигата, която ще бжде решающъ факторъ въ отношенията и спороветѣ между народитѣ.

— Научихъ се, че сте искали да се отбие и въ Англия?

— Да, имахъ такова намѣрение. Искаше ми се и тамъ да поробота за нашата кауза, но човѣкъ, който предприема да пктува на свои разноски, не може винаги да върши всичко, що му е при сърдце. При по-благоприятенъ случай може-би ще посетя добритѣ наши и мои лични приятели въ Англия, дето бѣхъ агитаторъ презъ Балканската война.

— Какъ се чувствувате следъ завръщането си отъ подобна продължителна работа?

България и Америка

При добрия другарь на баша ми

Скица В. Захариевъ

СТОЯНЪ КР. ВАТРАЛСКИ

Г. Ватралски е познатъ у насъ общественикъ. Неговигъ сказки сж слушани

Гледахъ да го запрѣквавамъ, за да отгълъка мислитъ му.

— Какъ бѣха посрѣщани вашигъ сказки?

— Доста благосклонно. Разбира се, азъ отдавамъ това внимание на моигъ другари, съученици, които сж видни хора въ Щатигъ, и на престижа на Харвардъ.

— Не мислите ли, че България би трѣвало да прати хора, които знаятъ добре английски и иматъ връзки съ американски общественици, за да представятъ българската кауза предъ американското обществено мнение?

— Много вѣрна е мисълта ви. Не само че не е лошо, но необходимостъ е. Ние винаги сме правили грѣшка, че сме смѣтали тия нѣща за луксъ — излишни. Считайки нашата кауза за права, ние сме искали и чужденцигъ да ни съчувствуватъ; но тѣ не винаги знаятъ нѣщата въ истинската имъ свѣтлина. Не е достатъчно за една кауза да е права: нужно е и да я представяш на чуждото обществено мнение. То трѣбва да я знае, ако желаше да ти симпатизира и да те подкрепи.

— Какъ гледатъ американцигъ къмъ малка и унижена България?

— Искайки да бѣда откровентъ, не мога да скрия факта, че на България не се гледа съ много добро око. Пропагандата на сърби и гърци презъ войната и послѣ е виновна за това убеждение. Тия народи харчатъ милиони долари, за да представятъ България размирна, болшевишка — размирница на Балканигъ. Повечето сведения за събитията въ България сж отъ тѣхни източници. И, естествено, американското обществено мнение не ни симпатизира.

— Досегашниятъ български глъдомощентъ министръ, г. Панаретовъ, не се ли е опитвалъ да освѣтлява американското правителство и печата за положението въ България?

— Това, което г. Панаретовъ е сторилъ за България, заслужава всѣка похвала. Неговото професорство въ Робертъ-колежъ, дето той бѣше усвоилъ и езика и лъха на американцигъ, го беше доведе

лъма степенъ се дължи на влиянието на американцигъ мисионери у насъ. Тѣ сж ни дали чудентъ примѣръ на толерантностъ. Въ Сърбинъ, Ромъния и Гърция американцигъ мисионери не сж добродошли. Тѣхнигъ мисни вѣрѣтъ тия три народи сж били спявани и безплодни. Българи си остава единичната страна на Балканигъ, която е толерантна религиозно.

— Какъ обяснихте участието ни въ войната?

— Това не бѣ най-трудното нѣщо. Азъ трѣбваше да кажа на американцигъ истинскигъ подбуди за участието ни въ войната. България се бореше за свободата на свои поробени брата. Както Франция се би, за да освободи своигъ сънародници въ Елзасъ и Лотарингия, така и ние се бихме за свободата на братята си отъ Моравско, Добруджа и Македония. Знаяйки, че Америка симпатизира на Франция, азъ използвавахъ този нагледентъ примѣръ, който легна на душата на американцигъ, които могатъ да съчувствуватъ на поробенигъ и угнетенигъ. Азъ имъ изтъгнахъ, че 14-тѣ точки на Уилсона дойдоха да ни убедятъ, че продължаването на войната бѣ безцелно. Тѣ дойдоха като балсамъ за болната душа на българина, който прибърза да склочи примиренето, очаквайки неговигъ болни въпроси да се разглеждатъ на зелената маса въ Парижъ. Но азъ неможахъ да не имъ кажа, че 14-тѣ Уилсонови точки останаха писани само на книга. България бѣ онеправдана. Радвамъ се да кажа, че моигъ сказки въ това отношение, нахаха значителенъ усѣгъхъ.

— Считайки Църквата за единъ важенъ общественъ факторъ, не мога да пропусна да не ви питамъ, какво е нейното влияние въ Америка?

— Църквата въ С. Щати е важенъ факторъ. Тя играе голѣма роль въ общественния животъ на страната. Нейното мнение е мѣрдавно. Известната американска благотворителностъ се дължи главно на Църквата. Забраната на алкохолъ е нейно дѣло. Църквата тамъ е жива,

волици отъ хвъркати автомобили угрозяватъ живота на всѣки пешакъ. Засега въ Америка се пада по единъ автомобилъ за всѣки седемъ души. Тамъ и работниците надничари си иматъ автомобили. Ние на Балканитѣ трѣбва да сме благодарни, че можемъ да бъдемъ спокойни поне въ това отношение, — каза засмѣно моятъ събесѣдникъ.

Раздѣлихъ се радушно съ нашия сказчикъ, който бѣ така любезенъ да ме изслуша и да отговори на толкова мои въпроси. Разбира се, той нѣма да ми се сърди, защото сподѣлямъ съ читателитѣ на „Зорница“ нашия разговоръ.

Н. Ив. Цаковъ

Две важни и дежни книги

За тия книги много сполучливо се отзова в. „Радикалъ“:

Тѣ сж свѣтли гостенки въ нашия оскверненъ напоследъкъ книженъ пазаръ отъ шумно афиширана порнография.

Тия книги сж: „Въ страната на бѣлитѣ лилии“ и „Изкуство и животъ.“ И дветѣ сж написани отъ голѣмия руски писателъ Григорий Петровъ. Писани сж специално за България и сж преведени отъ ржкописа отъ Д. Божковъ. Втората книга има хубавъ предговоръ отъ проф. Д-ръ Ив. Шишмановъ.

Мажно е съ общи думи да се предаде съдържанието на тия две наистина „свѣтли гостенки“ у насъ. Въ тѣхъ нѣма приключения, грозотии и еротически сцени. Тѣ ни разкриватъ свѣтли жизнени хоризонти. Разказватъ ни за доброто, свѣтлото и възвишеното въ свѣта. И което е най-ценното, въ тѣхъ нѣма нищо измислено, съчинено и отвлѣчено. Всичко е конкретно, взето изъ действителния животъ. И всичко е така красиво изложено, на такъвъ художественъ и достъпенъ езикъ, че увлича и пленява.

„Въ страната на бѣлитѣ лилии“ рисува Финландия. Каква е била преди 60—70 години и каква е сега. Каквато е била преди 70 г., такава е сега България. Каквато е сега, такъвъ трѣбва да бжде идеалътъ на България. Какъ да се постигне тоя идеалъ? Разбира се, не съ гонене на химери, на утопии. Не чрезъ насилишки похвати, чрезъ бомби и атентати срещу гражданитѣ и гражданския строй. А чрезъ развитието на личната инициатива. Чрезъ просвѣщенiето на народа.

Чрезъ консолидиране и развитие чувството на солидарностъ. Чрезъ поставяне достойни чиновници — представители и изпълнители на закона, възпитатели на народа. Чрезъ достойни лѣкари, сждци, учители, свещеници, офицери, депутати и министри. Това може да се направи. Гр. Петровъ разказва, какъ е направено въ Финландия, тая приликава вече по своята висока духовна

Нова болестъ

Наклонността за участие въ археологически разкопки е достигнала почти до маниа, и международни надпреварвания за повече постижения въ тая областъ като-че-ли сж устроени. Никого по-рано не е имало толкова научни експедиции, които изминаватъ дългитѣ пъти, гърпятъ днешния, и то само за удоволствието да разкопватъ пласове земя и сриватъ скали, подъ които предполагатъ да откриятъ остатъци отъ древно величие и паметници отъ заличени въ историята народи и племена, и никого досега усилията да се промъкне до дълбинитѣ, скриващи веществени доказателства за това, което е било, не сж се увѣнчавали съ успѣхъ по-голямъ отъ тоя, на който неуморнитѣ разузнаватели презъ последнитѣ 2—3 години се радватъ. Картагенъ, Вавилония, Утика, Уръ и Египетъ почти всъкидневно сж изворъ на радостъ на любознателнитѣ пътешественици и непрестанно привличатъ погледа на цѣлия свѣтъ къмъ себе си. Разкопкитѣ, които се правятъ въ тѣхъ, картинно преповтарятъ историята на забравенитѣ презъ вѣковетѣ царь, пирамиди, гробници и палати и ни запознаватъ съ обичаитѣ на старитѣ народи. Тѣй въ Уръ, Халдея, миналия месецъ е откритъ, благодарение на общитѣ усилия на британскитѣ и трансилванитѣ експедитори, паметника на царь Уръ — Енгуръ, владетель на Вавилония, живѣлъ преди четири хиляди години. Тази изкопка се счита за една отъ най-ценнитѣ археологически находки, намѣрени въ Месопотамия. Интересно е, че на тая плоча е издълбана сградата на Урската кула, портретътъ на царь Уръ—Енгуръ и лисътъ на Наннаръ — бога на луната.

Друга франко-американска експедиция прави разкопки около Картагенъ и постоянно открива старинни колони, езически светилища. Въ Картагенъ е открита една интересна малка детска касичка, въ която шумно тракаатъ нѣколко бронзови монети. Утика, Африка, е изкопана една кутия съ два слоновии зара за игра на комаръ. При Тунисъ е изнамѣрена еднвила, римски стилъ и структура, съперничаща на помпейскитѣ къщи съ своитѣ рисунки-мозайка и свѣтло-цвѣтни фрески.

Очаква се скоро Харвардската и Бостонската експедиции да публикуватъ подробноститѣ по направенитѣ отъ тѣхъ открития при Гиза.

Нашитѣ чрадѣди сж писали на камѣни. Ние сме много напреднали и си служимъ съ хартия, но много малкъ е случаитѣ нашитѣ потомци следъ 5,000 години да знаятъ толкова, колкото ние знаемъ за хората, живѣли 5,000 години преди насъ. И дано гжстата съячка на бждлащитѣ историтѣ пресѣе по-старателно оставенитѣ отъ насъ следи, защото има много нѣща, за които тайно желяемъ вѣковетѣ да заличатъ и скриятъ.

Лондонъ и Красносело

Сърдечности между английски министъръ и единъ скроменъ български писателъ.

Става вече единъ месецъ откажъ Ноелъ Бъкстонъ е министъръ. Това събитие за насъ българитъ е най-интересната и значителна изъ вѣшния свѣтъ новина. Особено за нещастнитъ малцинства.

Отъ времето на Гладстона, България не е имала по преданни и по-безкористни приятели отъ високоблагородното семейство Бъкстонови.

Голѣмото и знатно семейство Бъкстонъ се издига надъ подобнитъ му съ дворко отличие: то е благородно по кръвъ и произходъ; и благородно по нравъ и по дѣла. Баща имъ, съръ Ф. Тамасъ Бъкстонъ, е билъ управителъ на Австралия, именитъ общественикъ и пр.; а майка имъ, Леди Виктория, е била кръщелница на самата кралица Виктория. Ала онава, което ги издига надъ обикновената аристокрация и ги прави обичави отъ общелюдето е, че името на Бъкстонови е всеизвестно като всѣкого либерали и голѣми филантропи. Отъ незапомнени времена тѣ сж били, и сега сж, дѣла нове, дѣйци и крепители на всѣко обществено, всѣко домашно или свѣтовно, английско или международно, предприятие въ помощъ и защита на изостаналитъ или онеправданитъ по свѣта, били тѣ класи, съсловна или племена.

Ето по тоя пътъ на християнско състрадание — както бѣ случая съ Гладстона — и ний българитъ се морално сродихме съ това ангелоподобно семейство. Наричатъ ги понѣкога българофили. Ала, по-право, тѣ сж правдофили.

Семейството се състои днесъ отъ петъ братя и петъ сестри, съ не зная колко деца и внучета. Наследникъ на баронетския титулъ (*Съръ*), е най-стария братъ: Тамасъ Фауелъ Викторъ Бъкстонъ; ала изй-отличилъ се отъ тѣхъ е втория: Ноелъ Едуардъ Бъкстонъ, днешния министъръ въ кабинета на Макдоналдъ.

Слепащата размѣна на сърдечности между тоя именитъ англичанинъ и единъ скроменъ български писателъ не е, мислимъ, лишена отъ общественъ интересъ.

Г-нь Ноелъ Бъкстонъ

Красносело, при Софийа.
8. VI. 1929 год.

До Високоуважаемия Министъръ
Ноелъ Бъкстонъ, Лондонъ, Англия.

Драги Г-нь Бъкстонъ,

Личниятъ Ви портретъ, подаренъ ми отъ Вашата свѣтица майка, стои предъ мене сега, като Ви пиша.

Азъ пиша за да ви поздравя и да кажа: Всички ний се възрадваме като прочетохме въ днешнитъ утренни вѣстници, че Вие сте пакъ министъръ.

Бедна България никога — никога отъ днитъ на Гладстона — не се е тъй радвала на човѣкъ, че станѣлъ Британски министъръ, както днесъ на васъ.

А колкото за насъ — съпруга ми и азъ — ний го смѣтаме за свое семейно щастие!

Г-нь Ст. Кр. Ватралски

Богъ да Ви благослови и укрепи въ тоя Ви високъ и съ голѣми отговорности постъ.

Искренни Вашъ,
Стоанъ Ватралски.

На което писъмце се получи следния отговоръ:

„Министерство на Земледѣние и Риболовство
10 Хувѣтхолъ Плейсъ, Ю. 3. Г.
24 Юний, 1929 г.“

Драги Г-нь Ватралски,

Премного ви благодаря за писмото и за Вашитъ любезни поздравя. Азъ съмъ силно затръгнатъ отъ оново, което казвате, и дълбоко оценявамъ Вашитъ (задушени) благопожелания.

Вашъ искренни,
Н. Бъкстонъ.

Две минутна биографи

Кой: Давидъ Ливингстонъ.
Къде: Шотландия и Африка.
Кога: 19 вѣкъ.

Защо прочутъ: Шотландски миснеръ, изследователъ, пътничикъ, геогграфъ на Африка.

Още отъ 10 годишна възраст Ливингстонъ билъ принуденъ да изкарва прехраната си чрезъ работа въ една паму фабрика. Въпрѣки тежката работа преди негова умъ жадувалъ за знания просѣта. Вечеръ той прилежно изучавалъ латински, чѣлъ книги отъ общообразователенъ хервтеръ. По-късно посещавалъ нѣкои отъ лекциитъ въ Глазговския университетъ.

Една малка брошурка отъ единъ мисонеръ-лѣкаръ въ Китай, събудила на него желание да стане мисонеръ. Презъ 11 год. Ливингстонъ станѣлъ членъ на Лондонското Мисонерско Дружество и отъ сѣдмтата година отпътувалъ за Африка: помощникъ на мисонера Робертъ Мофъ Мисонерската станция се намирала въ сѣласта Курумани, обаче, Ливингстонъ рѣшилъ да проникне по на северъ и се усели на 400 км. отъ станцията. До тогачной мисонеръ не билъ прониквалъ токозъ навътре въ Африка. Заинтересованъ отъ разказитъ на туземцитъ за нѣкакъ голѣмо езеро, което се намирало на северъ отъ пустинята Калахари, Ливингстонъ рѣшилъ да изследва тая областъ. Той пътувалъ по течението на р. Замбези и изувалъ нѣякитъ притоци. Между 1853—1856 извършилъ нѣколко смѣли пътувания, достигналъ до западния брѣгъ на континента, после до източния. Смѣлитъ си и пѣни съ богатъ материалъ пътувания. Ливингстонъ описалъ въ книгата си: „Мисонерски пътувания и изследвания въ Южна Африка“.

Презъ 1858 година Ливингстонъ станѣлъ британски консулъ въ Куилманго но въпрѣки тоя постъ той не престанѣлъ да изследва страната.

За 30 години Ливингстонъ е пропътувалъ 46 400 километра въ непроходимата тогава Африка.

Ливингстонъ ще остане най-великия мисонеръ, пътешественикъ и филантропъ на 19 вѣкъ.

Интелигенция

Обаче, това общоприето разбираемо интелигенция не изключва нѣма

охранене

използва всички черничевъ страната, пашкулиото про- у насъ ще може да се у- около 10—20%.

о производство отъ унция ме у насъ е още сравни- ко. Стрелена трѣбва да се получаватъ отъ унция съ- е 60—70 кгр. отъ жълтитъ —80 кгр. отъ бѣлитъ раси; аче, ние сме доста далечъ цифри.

е, че пашкулитъ се прозъ аз основа на тѣхния ран- Це добиятъ по-добри цени пласиратъ по-лесно само ачествитъ пашкули. За : сж нуждни нито повече нито повече трудъ, доста- се приложи на практика го бубохране.

ването разискнитъ при бу- ето въ днешнитъ времена е ено значение. Днесъ Япония, изглежда 60% отъ всички въ свѣта, завладява пазари- дарение на своето масово и оизводство. Черницата тамъ жда въ низкостепенни форми, е получава повече листъ отъ емя, като прибавимъ къмъ Билната работна ржка, есте- , че производството ще бж- гино. Намаляването разно- састъ може да се постигне до степенъ чрезъ въвеждането нареченото равнo бубохра- а целта презъ последната , когато работата е най-уси- битъ се откриватъ по сис- рактикувана и въ Свиленград- нно съ цели миналогорнитъ вѣштъ листата или леторас- се събиратъ единъ по единъ, сиваятъ твърде много работа- алява разходитъ съ около й е отъ особена важностъ ритъ бубохранея.

зи върховетъ моментъ за го ни стопанство, трѣбва всич- : проникнемъ отъ необходи- да се заработи съ макси- силитъ за увеличене коли- и подобрене качеството на пашкулно производство.

Т. Шоповъ

Има болести

отъ храна и употребата на ал-

Юбилеятъ на Стоянь Ватралски

ХРОИ

Една странна фигура. Тя буди въз- торзи въ едни, недоумение въ дру- ги. Нѣкои го превъзнасятъ, други пренебрегватъ. И, може би, тъкмо за- това обективното отношение къмъ лич- ността и дѣлото на Ватралски до сега до голѣма степенъ е страдало. Защото всички тѣзи, които ревностно сж го поддѣнявали или наддѣнявали въ сжщностъ сж му пакостили.

Като чужденецъ г. Ватралски минава край множествата. Далечни и недо- стижими оставатъ за тѣхъ неговата свѣтла мисль и чисти възторзи. Не- познатъ и страненъ се явява г. Ватрал- ски и срѣдъ избранитъ, срѣдъ хора- та на перото и духа, които създа- ватъ културата на българското пле- ме. Неговата поезия, капризна и свое- образна, по своето съдържание и дълбочина на мисльта, рѣзко се отличава отъ творчеството на други- тѣ български поети, мнозина отъ кои- то сж роби на формата и маниера. г. Ватралски влива една нова освежи- телна струя въ нашата литература, Той сѣ издига надъ формата, за да се задълбочи и обогати съдържанието. За него изкуството не е целъ, а срѣдство. И като срѣдство той го използва, за да разкрие скривеници- цата на своята детска душа и щедро да раздаде нейнитъ бисери. Литера- турнитъ път на г. Ватралски това е една самотна, свѣтла нивца, която

води къмъ годготскиятъ кръсть. Хри- стостъ, това е извора, вдъхновението и целта на Ватралското творчество. Въ това отношение колко различенъ по схващане и път е той отъ други- тѣ наши поети, и затова именно, колко повече трѣбва да бжде опоз- натъ и правилно оцененъ.

Тѣзи дни г. Ватралски ще отпраздну- ва своята седемдесетъ годишнина и петдесетъ години отъ своята писател- ска и обществена дейностъ. Г. Ват- ралски е евангелистъ. Не само чо- вѣка, но и общественика, учителя, сказничка писателя, борца, идеалиста и родолюбца! Ватралски е проник- натъ отъ евангелскитъ идеали и неуклонно и вѣрно имъ служи. Той е една отъ най-характернитъ фигури, на които се ражда българскиятъ евангелизмъ.

Ние се радваме на него. Радваме се на неговото постоянство, Ценимъ полезната му обществена и писател- ска дейностъ! Гледаме къмъ него ка- то хубавъ примъръ на безкористна служба къмъ родъ и родина, вдѣх- новена отъ Евангелието. И по слу- чай празднството за неуморната му полувѣковна дейностъ, поднасяме му искренитъ си поздравъ и пожелания. Въгъ да Ви запази и вдѣхнови, дѣдо Ватралски, за да Ви се радваме и ни ползватъ още дълги, дълги години!

Иос. Исаковъ

Думата на нашитъ читатели

Вегетарианеца има думата

Г-нъ редакторе, чета въ „Зорница“ и намирамъ въ него хубави и по- лезни работи. „Зорница“ ратува за мира, свободата, правдата, истината и пр., както тя ги разбира. Ратува и за по-висока култура, по-високъ моралъ, повече благодарностъ, търпи- мостъ, свѣтлинга и пожертвувател- ностъ у хората.

Всичко това напълно одобрявамъ. Ако всички вѣстници въ България работѣха въ това направление, кар- тината на нашата общественъ жи- вотъ много скоро би се изменила и народа ни би видѣлъ голѣма полза. Но да си признае въ „Зорница“ отъ време на време откривамъ и работи, които ме озадачаватъ. Тукъ нѣма да ги разглеждамъ сега, защото целта

вреда отъ месото: нито съмъ ста- наль по-жестокъ, нито по-избухливъ, нито съмъ боледуваль, нито съмъ се приближилъ до „животинското“. Па и моя докторъ твърди, че месото е не- обходимостъ поне до 35-та година за единъ организъмъ; Сигурно е, че вашитъ докторъ е на обратното мие- ние. Какво да правимъ, когато и ме- дицината не е единодушна по въпро- са. Не остава нищо друго освенъ всѣки да реши въпроса самъ за себе си, безъ да се опита да наложи на другитъ своитъ убеждения.

Просвѣта или референдуми

Г-нъ редакторе, Чета постоянно въ пресата за про- изведени референдуми противъ кръч- митъ по села и градове. Като дъл- гогодишенъ членъ на въздържателно

АБОНАМЕНТ отъ априль до ната е 60 лева случай за абонати.

КЖСИ стати за миналото и благодарностъ редакцията и ватъ за юби- вестника.

АКО нѣкои иматъ стари г отъ „Зорница да ги подарятъ, въ която тѣ годишнини ще ни напра слуга.

Юбилейно книжовна и ностъ на г-нъ се състои въ априль, 10/1, ч салонъ Д-ръ Л цертната часть поздравляватъ: Провинциали да поздравятъ сиратъ телегра Обнова“, Шей Списание „Дух лъзлю съ спе юбиляра.

Подаряватъ тачение отъ „З чевъ отъ Хаско Пасий“ въ ок отъ София на Витинъ и Слив За конгрес Евангелско Д- ст въ Ямболъ, се датъ съ желани работа. Добре е живнцията да се шателни събранъ за себе си изве добрене и дже тата въ време рания отъ свеи теленъ характер нѣколко църкви нешитъ годши греси.

Винетнитъ ница“ сж рису дожитъ Христъ Всички па- евангелски кн- отъ 1 май до 10 лв. на вече Петричъ въ К мебелирана 6 кучни за готв Пишетъ до

ЯТО КАЛЪПИ ИСТОРИЯТА

Оптимистиченъ

бележникъ

Образцова селска прогимназия

човѣш- физичес- а ржка. ара изително учите- оети и и ад- ри, но гладъ, а рабо- градъ прова- ние и а без- и кул- ятъ из- иматъ ще, би- али да често сме въ когато ни и чкитеъ а вър- е сме е кул- изници ърки, и от- то ни ржатъ о дей- то за- ки отъ е фак- лжава ювѣка да ко- рабо- про- щата да ни мѣсто ниятъ нство

въкъ въ обществото е онзи, който употребява ржцетѣ си, своитѣ физически сили да произвежда храна и физическитѣ необходителности за живота.

Изглежда ми почти като очевидна истина, да кажа, че всѣко човѣшко сщщество трѣбва да се научи да управлява ржцетѣ си въ нѣкоя необходима физическа работа.

Родителитѣ трѣбва да считатъ за религиозна длъжностъ да учатъ децата си, че ржчната работа е божествено нѣщо и че безъ нея свѣтътъ е невъзможенъ.

И така ще бжде винаги.

Никое изобретение не ще избуа ржчната работа. Всичкитѣ земледѣлски орждия не могатъ да го избавятъ отъ физически трудъ. До когато човѣшкото семейство зависи за своя животъ отъ храната и топливото, до тогазъ човѣкътъ, който работи съ ржцетѣ си ще бжде една необходимостъ.

Това е ржката, която калъпи историята.

Почитъ и благодарение на работничитѣ въ свѣтътъ! Самъ Исусъ Христосъ работи като дърводѣлецъ осемнадесетъ години, и като проповѣдникъ по-малко отъ три години.

Спасението на България въ настоящата криза е въ трудитѣ и обработване на земята. Хиляди здрави ржце стоятъ бездѣлни въ голѣмитѣ градове, когато голѣма частъ отъ нашитѣ богати полета сж необработени.

Не политика, а разработване полетата е крещящата нужда на държавата ни.

Хайде на работа, да превърнемъ земята на розитѣ въ страна на благоденствие.

Въ прогимназията на с. Садово видѣхъ много хубави работи, за които искамъ да кажа нѣколко думи на тѣзи, които се интересуватъ отъ нашитѣ училища въ село. Тя е открита преди 6 години, въ 1923 г. Училищната сграда е малка. Презъ 1928 год. землетресението не пощади и този малкъ храмъ на науката. Прогимназията бѣ полуразрушена, ала презъ лѣтото тя бѣ наново възстановена, благодарение грижитѣ, на г. Васевъ, директоръ на прогимназията. Имамъ случай да посещавамъ много селски прогимназии, ала това, което видѣхъ тукъ, наистина заслужава похвала. Въ нея е застѣпенъ трудовитѣ принципъ, тѣй както би трѣбвало да бжде застѣпенъ въ всѣка селска прогимназия. На всѣкъжде личи резултата на трудолюбивитѣ ученици и тѣхнитѣ вещи и грижливи ржководители. Циментирани пжтеки водятъ отъ улицата до прогимназията, отъ дветѣ имъ страни се подържатъ винаги градини съ цвѣтя, прошарени съ декоративни дървета. При училището всѣка година се урежда зеленчукова градина, която се подържа отъ самитѣ ученици. Полученитѣ произведения отъ нея се използватъ за храна, която се приготвява отъ самитѣ ученички подъ ржководството на учителкитѣ. Тази храна се приготвява за беднитѣ ученици отъ Садово и отъ другитѣ села, които не могатъ да се завърнатъ по домоветѣ си за обѣдъ. Има сжщо и овощна градина, която служи и като разсадникъ

Що се отнася до вътрешния редъ и чистотата на прогимназията, тѣ сж образцови. Предъ входнитѣ врата и въ всяка класка отъ нея

Що става

Стоянь Ватралски

Английското правителство чрез устата на г. Макдоналдъ е заявило, че Англия не може да поеме нови воени задължения по отношение на Франция.

Турското правителство е решило отъ 1931 год. да даде пълни прага на женитѣ: да избиратъ и бждатъ избирани въ изборитѣ за народни представители.

Безработицата въ България взема застрашителни размѣри. По настоящемъ има около 60 хиляди души безработни.

Станала е размѣна на документитѣ по ратифициране на конвенцията между Югославия и България за ликвидиране на двувластнитѣ имоти.

Френската камара е ратифицирала хагскитѣ спогоби съ 530 гласа срещу 55.

Въ Лондонъ заседава морската конференция по разоржженията. Тамъ петтѣ морски сили се трудятъ да намѣрятъ начинъ за ограничаване въоржженията. И точно въ това време Италия спуска въ водата три нови крайцери. Думи и дѣла!

Балансътъ на приходитѣ и разходитѣ за финансовата година въ Англия приключваща се на 31 мартъ показва единъ дефицитъ отъ 15 милиона лири стерлинги, който се дължалъ на намалението на приходитѣ и увеличението на разходитѣ.

Завчера новия американски пълномощенъ министъръ, г. Хенри Уартонъ Шумейкъръ връчи акредитивнитѣ си писма на Н. В. Царя. Речъта на г. Шумейкъръ и тая на Н. В. Царя наблегатъ за нуждата отъ едни потѣшни и приятелски връзки между ведниата република и нѣкоя не дѣл

Въ тази колона, както сте забележили, поставяме портрети на видни държавници, писатели и хора които сж дали нѣщо на свѣта и своята родина.

Всички до сега сж били чужденци. И азъ се радвамъ, че мога да поставя лика на единъ българинъ и че той достойно представлява България. И това е евангелскиятъ поетъ и писателъ, г. Стоянь Кр. Ватралски. Ако той бѣ православенъ, увѣренъ сѣмъ неговото име и творчество щѣше да бжде много по-известно и по-ценено. Неговитѣ поеми, по своята дълбочина на мисълта, по истинското познаване на живота, пропити съ християнски духъ и чистъ моралъ и съ своя сарказъмъ и бичуване общественитѣ недѣзи идатъ следъ поемитѣ на нашия народенъ поетъ и писателъ Ст. Миханловски. Всѣки, който желае да изучи неговото творчество трѣбва да прочете сбиркитѣ му: „Битие“ и „Първомъ правда“.

Г-нъ Ватралски е билъ и членъ на редакционния комитетъ на нашия вестникъ. Неговитѣ статии, пълни съ сочни мисли, стегнатъ стилъ и дълбоко проникване въ разгледваната тема, сж били отъ голѣма полза за нашитѣ читатели. За това, разбира се

лаиде работата, да превърнем земята на розитъ въ страна на благоденствие.

Пав. Мишковъ

“Пари”

няватъ, да бждатъ подозрителни всъкога и къмъ всички.

А това помрачава живота.

Обществената вреда е, че тия грамадни богатства, които стоятъ неизползувани въ възглавниците, дюшеците, земята и пр. не оживяватъ каситъ на банкитъ, за да обслужватъ на обществото. Тъ не се изливатъ въ народното стопанство за да движатъ колелото на производството и размъзната. Тъ не подпомагатъ индустрията, занаятитъ и търговията. Не обслужватъ нуждающитъ се отъ кредитъ. Тъ не творятъ богатства, нито движатъ размъзната на богатства.

Всички съзнателни граждани тръбва да водятъ борба срещу това двойно зло. Тъ тръбва да сѣятъ просвѣта между населението. Да бждатъ всъкога и за всички свѣтилници и въ това отношение. Да учатъ другитъ да търсятъ полза отъ своитъ пари, да търсятъ плодове, лихви, като внасятъ паритъ и ценноститъ въ каситъ на банкитъ, отъ кждето тъ ще движатъ машинитъ и ще подпомагатъ ржцетъ, които ни даватъ хлѣбъ, облѣкло, обувки, захаръ, колониалъ, мебели, строителни материали, и пр. Тъ ще движатъ колелото на народното ни стопанство, което пкъ отъ своя страна ще движи по-леко и по-бързо колелото на общественя ни и държавенъ животъ.

Т. Николовъ

и чистотата на прогимназията, тъ сж образцови. Предъ входнитъ врата и всѣка класна стая има изтривалки, ржчна работа на самитъ ученици и ученички. Осче въ коридора се забелѣзватъ малки вази винаги съ свежи цвѣта. Чиноветъ въ класнитъ стаи сж боядисани съ бѣла боя и запазени съвършено чисти. На прозорцитъ, които се подържатъ винаги чисти сж поставени малки пердета ушити отъ самитъ ученички. Въ всѣка стая сж поставени саксии и вазички съ цвѣта.

При прогимназията има работилнички, въ които се изработватъ отъ ученицитъ и ученичкитъ, дървени, глиненъ, дърводѣлски, картонени и други издѣлия. Тѣзи предмети се излагатъ и продаватъ на изложбата при прогимназията, която се урежда всѣка година на 24 май. Полученитъ приходи отъ изложбата, както и сумитъ, които се събиратъ отъ даденитъ забави, отъ ученицитъ отъ коледуване и отъ скромнитъ средства на самитъ ученици, се използватъ за подържане кухнята и купуване книги за беднитъ ученици.

За да се запознаятъ ученичкитъ съ шевъ и бродиране, директора на прогимназията е купилъ шевна машина „Сингеръ“ на свои срѣдства и я далъ на разположение на ученичкитъ. Последнитъ, ржководени отъ учителкитъ, се упражняватъ да шиятъ и бродиратъ. При прогимназията има дружество „Младежки червенъ кръстъ“ съ повече отъ 50 члена. Има сжщо и дружество за покровителствуване на животнитъ. Не липсва и ученическия черковенъ хоръ, ржководенъ лично отъ директора. Много малко е това, което казвамъ за този храмъ на науката и труда, за който е писано често пжти. Всички посетители сж оставали съ отлични впечатления отъ виденото. Ето защо всичко това заслужава похвала и подражание.

с. Садово
пловдивско

В. Георгиевъ

блегатъ за нуждата отъ едни по-тѣсни и приятелски връзки между великата република и малка, но трудолюбива и миролюбива България.

Изтеклата седмица ни донесе едно важно събитие — оставката на кабинета Мюлеръ въ Германия. Социалистичниятъ напуснаха властта поради настояването имъ да се увеличи държ. субсидия за работническиятъ осигуровки отъ 150,000,000 марки на 200,000,000 марки като 50-тъ милиона понесе индустрията. Чрезъ отказаното съдействие на другитъ партии се дойде до оставката на кабинета Мюлеръ.

Председателя на републиката е възложилъ съставянето на новия кабинетъ на г. Брюнингъ, председателъ на центриската фракция въ Парламента. Последния е съставилъ новия кабинетъ, който се е представилъ вече предъ Райхстага.

Предъ представители на американския печатъ г. Шумейкъръ е направилъ следнитъ изявления:

„Негово Величество Царъ Борисъ е една великолепа личностъ. България не може да не напредне съ такъвъ владетелъ. Неговитъ познания за свѣтовното положение, неговата дейностъ, неговото човѣколюбие, влечението му къмъ живота всрѣдъ природата, всичко това го прави годенъ да ръководи една голѣма страна. Сърдечността на неговия приемъ ме кара да чувствавамъ, че още по-добро разбираемъ и още по-голѣмо приятелство предстои между България и С. Щати“.

Английското правителство е предвидело 100,000 английски лири за обезщетение на пострадалитъ презъ време смутветъ въ Палестина.

Въ Добруджа пакъ се е пролѣла българска кръвъ. Ромѣн правителството е назначило анкетна комисия.

тема, сж били отъ голѣма полза за нашитъ читатели. За това, разбира се му е помогнало солидното образование, получено въ Харвардския университетъ въ Америка.

Всѣки е свободенъ да приеме или отрече творчеството на г. Ватралски, но никой не може, да оспори неговата гореща любовъ къмъ България. И това главно искаме да изтъкна тукъ. Само единъ идеалистъ какъвто е г. Ватралски, може да обича и работи да издигне името на своето отечество въ чужбина, безъ да очаква награда за своя трудъ. Колцина сж такива българи? Колко души сж изживили свои средства, за да отидатъ въ странство и да защищаватъ България и нейната права кауза? Много малко.

Презъ Балканската война г. Ватралски замина за Англия съ цель да държи сказки за България. Благодарение вещото познание на английския езикъ и личнитъ си връзки съ братя Ноелъ и Чарлсъ Бъкстонъ, Съръ Едуардъ Бойлъ и др. неговитъ сказки спомогнаха много да осветлятъ английското обществено мнение и го спечелятъ за българската кауза.

Г-нъ Ватралски сжщо използува пребиваването си презъ 1924 и 1925 г. въ С. Щати да представи българската кауза предъ американското обществено мнение. Тогавъ той обиколи много американски градове и съ сказкитъ си изтъкна болкитъ и неволитъ на българското племе.

На 7 того, по инициативата на негови приятели ще се празнува 70 години отъ рождението на г. Ватралски и 50 години отъ неговата обществена дейностъ. По този случай ние искаме да изкажемъ нашитъ добри чувства не само къмъ поета г. Ст. Ватралски, но главно къмъ родолюбца и добрия гражданинъ. Желеамъ му здраве, сила, бодростъ и още творчество.

Н. Ив. Цаковъ

църква трѣба тъй да се приспособи, што да отговора на свършенитѣ духовни нужди на народа. Трето — ние искаме раздѣленето на църквата отъ държавата. Ако църквата е живъ, дѣеспособенъ, божественъ институтъ основавъ върху Христа и вѣчната правда, тя ще функционира и ще върви напредъ, както е прогресирала прѣзъ първитѣ вѣкове безъ материалната поддръжка на държавата; тя ще е въ състояние да докаже, че религията, на която служи, е една необходимостъ, и като такава, вѣрващитѣ доброволно ще удовлетворятъ всичкитѣ ѣ материални нужди. Прѣдъ очитѣ ни сѣ осезателнитѣ примѣри отъ миналото и настоящето. Тамъ, дѣто църквата се е облѣгала единствено на Бога и на собственитѣ си сили и заслуги, ниекава поддръжка не ѣ имплицална; тя е била жава, напредничавая и самостоятелна; напротивъ, тамъ, дѣто духовенството се е ослабило на паричнитѣ подаяния на правителството, църквата е оставала безъ инициатива; тя не е усѣцала особна нужда отъ Божитѣ обещания и отъ неизчерпаемата Негова сила, и слѣдователно, по животъ и дѣятелностъ тя е оставала съвсѣмъ надрѣ, а за тази причина тя се е излагала на справедлива критика и голѣмо негодуване. Когато това раздѣление стане дѣло свършено, за царството Божие въ България ще настѣпи нова ера; православната църква ще въз-

крѣсне въ новъ живоѣ. Тя ще застане на собственитѣ си крака, ще създае нуждата си отъ Духа Светаго и впоследствие и мяната си не само между нашия народъ, но и на Балканитѣ. А когато се постигне всичко това; когато новата православна църква стане жива, дѣятелна, мисонерска, на равно съ другитѣ, ако не всичкитѣ, то мнозина измежду нашитѣ евангелисти ще се убѣдятъ, че за сѣществуването на отдѣлни евангелиски общини не ще има raison d'être. Като изказваме идеята, за свободна църква въ свободна държава, ние не се забавяваме съ утопия, нито изпрѣваряме поколѣнието, както нивни редакторътъ на „Църковенъ Вѣстникъ“. Освѣтътъ соцаиниститѣ, раздѣлага на църквата отъ държавата е възпретая и отъ радикалъ демократическата партия; къмъ нея гледа съчувствено и една голѣма частъ отъ българската интелегенция; тя е, тъй да се каже, въ въздуха и неусѣтно си пробива пътъ. Qui vivra, verra...

Тѣзи са да кратко позичитѣ, на които стоимъ и намирениата, къмъ които се домогваме. Въ тѣхъ нѣма нищо секретно, загадочно, чуждо или противонародно. Ние чувствуваме че стоимъ закрѣпени въ Христа, че наузата, която защитаваме е права, че тя прогресира и че великитѣ и славитѣ дѣнь Господенъ нѣближава да дойде както въ България, тъй и въ цѣлия свѣтъ.

Стоянъ Ватраски.

Славянство и хуеизъмъ.

(Рѣчь, държана на славянския евангелиски съборъ въ Прага).

*Скъпи братя славяни
и мили въ Христа евангелисти:*

Азъ ви пося поздравъ отъ София, столица на най-младото европейско и славянско царство. Привѣтствувамъ ви отъ Първата българска евангелиска църква въ София, България.

Азъ съмъ по кръвъ славянинъ, по народностъ българинъ, по сърдеченъ наборъ евангелистъ. Прѣди всичко и надъ всичко, евангелистъ. Макаръ и да не съмъ пастеръ или проповѣдникъ, азъ често проповѣдвамъ; защото дѣлосърдечно и со всичката си душа и сѣщество вѣрвамъ, че Исусъ Христосъ е „пътъ, истината и животътъ“. Безъ Христовата истина, животътъ вѣма пѣтъ; безъ Христовия пѣтъ, истината не дава плодъ; безъ Христовия животъ, мирогледъ и вѣдѣворение, човѣшкото сѣществуване нѣма оправдателна смисълъ и разумно назначение.

Отъ до тукъ казаното че ме разберете като ви кажа, че ние, българскитѣ делегати, дойдохме тукъ не защото вие сте славяни, макаръ че, при еднакви други условия, намъ славянитѣ сѣ по-мили отъ другитѣ раси; не дойдохме да се полюбуваме на вашата цивилизация, макаръ и да признаваме,

че вие сте не само много по-напреднали отъ насъ, българитѣ, но и най-културни отъ всички славянски народи; нито дойдохме да видимъ вашата славна Прага, която е дѣйствително великолѣпна и царствена на гледъ. Не, не за тия вѣща дойдохме, колкото интересни и достохвални да сѣтъ. А по съвсѣмъ други мотиви и съображения напустнахме за връще работитѣ и интереситѣ си у дома, та харчимъ връще и срѣдства съ дохождането си на тая съборъ.

Ние дойдохме, на първо мѣсто, да видимъ съ очитѣ си, да проверимъ самолично, да ли е истина, че тукъ има братя и сестри евангелисти, които искрено любятъ, и дѣломъ дозавать че любятъ Господа Христа; дали има мили чехи, които се молятъ, работатъ и се подизаватъ за дохождане на Божието царство, за царуването на правдата и любовта въ Вохемия и по цѣлата земя.

На второ мѣсто, ние дойдохме да се поклонимъ на свещената паметъ на Ивана Хуса — на благословения мѣченикъ Янъ Хусъ: корона на чешкото мѣжество, слава на родното славянство, светецъ на всемирния евангелизъмъ, апостолъ на

Християнски свѣтъ
Г. XX, № 10 (X. 1911)

сърфименната демокрация и един от спасителит на цялото човъчество. Ние се покланяме най-благотоугодно прѣдъ паметта на Яна Хуса и Иеронима Пражки. Също и на народа, който ги роди. Завяждаме ви, брата чехи, за тия бѣстайни имена! Честити сте, чехи византителни, че изъ склада на вашето минало, имате да посетите за примѣръ на дѣлата си народни герои отъ такова висота!

На трето място, ние дойдохме съ надежда, че тукъ ще се положи основа на бъдещето всеславянско, панславянско евангелско единство.

Огвакъ пристигнахъ въ Прага, понахъ да мисля, че съмъ криво разбралъ характера на тоя съборъ. Азъ си въображавахъ, че ида на всеставянски евангелски съборъ. Но сега виждамъ, че съмъ мислил или увѣдоменъ погрѣшно. Тукъ липсватъ делегати, напримѣръ, отъ Русия и Сърбия. Особено въ Русия има сили, растияни евангелски секти. Тѣхнитѣ прѣдставители трѣбае да бѣждатъ тукъ; и ако бѣха сериозно кавени, безъ съмнѣние, щѣха двестъ да бѣждатъ съ насъ.

Но ако пасторщиятъ не е, такъвъ съборъ може и трѣба да стане. Ние живѣемъ во врѣме на обединения, во вѣкъ на организации. „Съединението прави силата“, която е тѣй нужна на славаиския евангелизъмъ. Въ родството еднокръвие и искрения евангелизъмъ, ние имаме най-естественитѣ фактори, най-сигурнитѣ двуглатни сили за нашето належаще обединение.

Професоръ Vosworth.

Може ли молитвата да постигне нѣщо независимо отъ човѣка, който се моли?

(Сказка, държана миналата пролѣтъ на девятата всевъзтска студентска християнска конференция въ Шаригралъ)

Когато човѣкъ се моли, какво се случва въ дѣйствиелностъ? Ако нѣкаква духовна фотография би могла да снесе душата въ самия актъ на молитвата, какво ли би ни открила! Шѣ виеете около духа на човѣка, който се моли? Дали душата е сама въ такъвъ моментъ или нѣщо друго и обгръща отредъ? Ако има нѣщо друго, какво ли става въ него прѣдъ врѣме на молитвата? И дали това друго, което обгръща душата, не прѣдъръбва нѣкаква промѣна, когато човѣкъ молитвува.

Тия са въпроситѣ, които ни се внушаватъ отъ изиделната тема. За да ги отговоримъ, необходимо е да прѣбѣтнемъ до едно първо прѣдположение, на което ще се основаватъ сажденята ни. Въ първата моя рѣчь нѣмъ видѣхме по кои причини е нужно да положимъ прѣдъ венчко такова едно прѣдположение. Ще приемемъ, че има нѣщо друго — една личностъ безгранична, която обгръща венчко отредъ — една сронна личностъ, отъ която човѣкшиятъ духъ е изиданъ. Извѣстевъ личенъ елементъ витасъ вѣчно около човѣкшния духъ, който му виначи шепне:

„Ахъ, сърдце съмъ създалъ, сърдце гупти тукъ“. Това ще каже, че ние приемаме истинността на великото учение, което достигна своята пълнота въ личния религиозенъ животъ на Исуса

Прочес, пока това наше обединение се сложи върху истината, която е Христосъ; и никаква сила не би могла да ни разедини. То ще бѣде по форма конфедеративно, по духъ християнско. „Въ основнитѣ принципи — единство, въ неосновнитѣ — свобода, во всякия нѣща — любовь“.

Азъ се надѣя, че „стѣпки още сега ще се зематъ къмъ такъвъ обединителенъ актъ, че ще се избере комитетъ, който да свика такъвъ общеславянски евангелски конгресъ въ този градъ, Прага, въ 1915 год. прѣзъ врѣме на тържествата, които ще станатъ за споменъ на 500 годишницата отъ мъченичеството на Хуса.“

И тамъ, подъ възхвалителната паметъ на великия реформаторъ, като подновимъ нашитѣ прѣдъ Бога завѣти, кръстени въ неговия духъ на вѣра и вѣрность, да си кажемъ:

О, брата чехи и славяни,

Нека бѣдемъ достойни синове на таквия славянски отци! Нека бѣдемъ вѣрни свидѣтели на сѣщата вѣчна истина! Нека бѣдемъ истински почитатели на Яна Хуса, истински послѣдователи, тѣй както той бѣ дѣломъ и до края, на Господа Христа, който е „видѣлнната на свѣта“, „пътетъ, истината и животетъ“ и за славноститѣ и за чо въбъството!

Прага, Чехия,

августъ 26/8 септември 1911 г.

Христа, — Божинитѣ близки и бащини свощения съ човѣка.

Какво е състоянието на душата, която се моли на Небесния Баща? Ти се излива съзнателно въ любовнобленъ даръ къмъ Небесния си Баща, за да приеме обратно туй, което Той би ѣ далъ. Когато душата се моли по този начинъ, случва ли се съ нея нѣщо независимо отъ лицето, което молитвува? Не се ли трогва Небесния Баща отъ тоя избликъ на чувства? Ако пове отгласи на е пристойно да назовемъ Бога нашъ Баща, трѣба да се приеме, че Неговото бащино сърдце се тегли и прѣлива отъ любовь къмъ душата на молитвуващето свое чадо. А-това то чувствува: духъ му се прѣлива къмъ Бащиния по особено начинъ, въ отговоръ на молитва. Това свхвещане може да прѣдстави Бога като промѣнчивъ въ извѣтна смиселъ. Божината непромѣнчивостъ не е абсолютна инерция, а непромѣнчива любовь. Да се прѣдплате абсолютна инерция на Бога, ще подразбере отказане личността Му, защото единъ важенъ елементъ на самоличността е разнообразната дѣйностъ.

Слѣдователно, прѣзъ врѣме на молитвуването се случва нѣщо особено, независимо отъ човѣка, който се моли. Духътъ на Небесния Баща се раднишка и отправя нѣщо на молатствуващето

Миозина ще кажатъ и казватъ го, че Христовата идея не може да се осъществи въ търговията, или въ политиката, защото човѣчкото естество е непромѣнимо. Но Христосъ каза, човѣчкестата природа може да се промѣни. И това трѣбва да е вѣрно, иначе цѣлата цивилизация на миналитѣ двадесетъ вѣка е празна дума. „Вие трѣбва да се новородите“. И въ това новорождение е надеждата на новата демокрация.

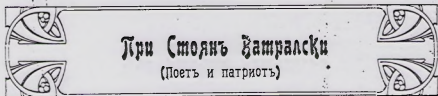
Толстой каза: „Ние сме готови да сторимъ всичко за хората, освѣн да слѣземъ отъ гърбътъ имъ“. Привилегированата класа

никога не би искала да слѣзе отъ гърбътъ на хората, до като научи урокътъ на любовта, която съпроводи Исуса до Голгота, носящъ хорския кръстъ. Това новорождение на любовь ще рѣши нашата вѣковна проблема. Нищо друго не ще може.

Съ Исусовата програма и съ силата на Неговата личностъ кои да сж могатъ да избавятъ нашия Содомъ отъ разорение.

Неговата програма. Неговата сила. Неговото име.

Това сж трѣтъ източника на обществено и народно дофрувание.

Върнахъ се отъ чаталджанскитѣ и одринскитѣ боеве. Съ малко почивка при старитѣ родители отправиха ме за сръбската граница. Плътомъ се отбихъ въ София. Видѣхъ се съ приятели. Възторжено ме посрѣгнаха. На лицата имъ четѣхъ тягостното чакане за „краятъ“.

Само приятельтъ ми въ тази хубава София липсваше. Казаха ми че се върнахъ. Тръгнахъ да го търся.

Всрѣдъ ра кошната природа, извънъ града; всрѣдъ ливади, цвѣта, рѣка; хладъ, свободно слънце—живѣе той.

Войнишки реформирантъ, той ме не позна. Се сжция. Живъ, пламененъ, съ милъ погледъ; игрива усмивка: любовенбилень, желанъ. Безъ формалности—оригиналенъ, скроменъ.

Радостно ме раздруса и прие. Той работѣше, както всѣкога.

Молихъ го той да говори. И . . . ето:

—Обявя се войната. Изискваше се усилие отъ всички. Младитѣ отидоха. Миозина жертвуваха—нѣкои и живота си. Годиניתѣ ми ме изключваха отъ боевия строй. Мислѣхъ за себе си. Срамъ ми бѣ да остана назадъ. Проповѣдвахъ съмъ често за длъжности и самоотвержение, а сега кога други практикуватъ тѣзи добродѣтели азъ отъ топло да викамъ „Ура!“—би било позорно. Който говори безъ да върши е отиратително сжщество.

Много мислѣхъ каква е моята длъжностъ въ случая. Една нощъ ми дойде мисль, като откровение. Откри ми се, че слѣдъ войната, както съдѣе Руско-турската война, великитѣ сили ще иматъ работа съ насъ; ще има конференции, рѣшения. Цѣнно е да имаме въ наша полза общественото европейско мнѣние. Въ Англия, за примѣръ, общественото мнѣние е рѣшающъ факторъ на Британската политика. Не може ли да се въздѣйствува върху тоя факторъ? Сигурно. Защо ми е да даъ Богъ языкъ и перо? Азъ мога да извърша нѣщо. Рѣшихъ да отида въ Англия.

Спрѣха ме липса на срѣдства.

Сондирахъ министритѣ за идеята си, и тѣ я одобриха. Съдѣйствуваха ми само да си заложа имота на Бъл. Народна Банка и съ тия пари отидохъ въ Англия. Пригответе се бѣхъ за 2—3 мѣсеца, а то тъкмо 6 мѣсеца и 1 денъ; и въ резултатъ сега имамъ нѣколко хиляди лева дългъ. Жертвувахъ въ името на длъжността и моята плодна жертва се изплати стократно на България. Пригответега сума за разноски не стигаше до нигдѣ—но, благодарение на новоспечелени приятели.

Никога не познавахъ въ тази страна. Сдобихъ приятели. Запознахъ се съ хора знаменити:—лордове и леди, съ нѣколко членове на парламента, обществени дѣтели, Глядstonовото сѣмейство и пр.

г. Уилямъ Гладстонъ е внукъ и наследъ

никъ на държавника; живѣе въ замака му въ Харденъ при Честеръ. Тамъ въ Гладстоновата библиотека прѣкарвахъ повече отъ мѣсець. Живѣехъ въ хотела свързанъ съ нея. Кога отидохъ да се разплащамъ, касиерътъ ми заяви, че не дълга нищо, понеже г. Хенри Гладстонъ му писалъ че съмъ билъ неговъ гостъ. Азъ бѣхъ прѣди това позналъ и изпиталъ благородната душа на г. Х. Гладстона. Единъ день той и г-жа му ме развождаха цѣль подиръ обѣдъ съ автомобилъ си за да ми покажатъ харденската мѣстность съ скжпнитѣ спомени на великия имъ баща. Освѣнъ цѣпната биография на Гладстона, въ три тома отъ Морли, той и госпожа му ми подариха портретитѣ си.

(Г-жа Гладстонъ е музикантка. Въ третата у г. Вагралски тя свири виолинчело).

Другъ извънреденъ случай на английско гостолубие изпитахъ у благородното сѣмейство на Леди Лоренсъ. Тѣ ме поканиха за 2-3 дневно гостуване. Слѣдъ туй настояха за още една седмица, че било Рождество Христово. Послѣ не ме оставиха да си отида, че било нова година. И така нататкъ докато тритѣ дена станаха повече отъ тридесетъ. Сѣмейството Лоренсъ е исторично, знатно и въ пълна смисль по титла и по нрави благородно. Леди Лоренсъ има два възрастни дѣца, синъ и дъщеря. Синъ ѝ сжръ Александъръ Лоренсъ е адвокатъ и секретаръ на Либералния Колониаленъ клубъ. Сестра му Мисъ Хоноръ Лоренсъ е секретарка на Женското Народно-Либерално Др-во. (То е клонъ на сега властующата партия въ Англия и работи между женитѣ). Макаръ и не нужно за прѣпитанието ѝ, Мисъ Лоренсъ засма тая доста усилена служба, защото добръ възпитанитѣ англичанки считатъ че е срамно човѣкъ да стои безъ работа. Прѣди да тръгна за дома, послѣдната вечеръ бѣхъ у тѣхъ. Между другото ме попитаха пазарувахъ ли си за дома. Въ отрицателния си отговоръ съмъ изпусналъ съмнѣнието, че може да ми не стигнатъ паритѣ за пътъ. Единъ младъ грѣкъ, който като мой приятель бѣ поканенъ тоже на трапезата, ублажаваше, „честита България че има синове като менъ да работятъ за нея на свои разноски. Въ цѣла Гърция не може да се намѣри такъвъ човѣкъ“, каза той. Въ врѣме на разговора Мисъ Лоренсъ донесе 1¹/₂ лири англ. за менъ. Каза че сж за менъ отъ майка ѝ. Отново протестирахъ за безкрайнитѣ имъ щедрости. Благодарихъ и отказахъ ги. Станахъ и просъляенъ оставихъ паритѣ. Но, дойде и майката. Тя ги поста-

вила въ пликъ и насидствено ги натрапваше въ джеба ми. Заплаши ме, че до гарата ще ме гони да ги даде. Най-послѣ убѣждавахъ ме да ги взема на заемъ. Па ми дадохъ и скжпи подарѣци за жена ми.

Това гостопримство бѣ поразително. На чужденецъ, иноземецъ, когото тѣ познаваха само отъ единъ мѣсець или два. Срѣщали ли сте такава чудо въ България?

Друга благородна англичанка, леди Ижнгъ ми каза да давамъ адреса ѝ на българя, който отиватъ за Англия, та право у тѣхъ да идатъ!

Една наша високоочетна българка, като изслуша тѣзи приказки, ми каза шеговито: „Вие страшно се измамили англичанитѣ съ себе си; подвели сте ги да мислятъ, че всичкитѣ българя сж като васъ“ . . .

Освѣнъ личнитѣ си вѣчателения, г. Вагралски бѣ готовъ да ме освѣтли за работата си. Схванатото ще сподѣля съ читателитѣ на „Христианскиъ Свѣтъ“.

Той се замисли. Въздъхна. Отново почна.

—Възхитенъ съмъ отъ Англия. Отъ гарата ѝ. Надѣвахъ се да извърша нѣщо, но то излѣзе много по-вече отъ надеждитѣ ми. Колкото повече стояхъ тамъ, толкозъ повече растеше влиятнето, ми. Нѣколко членове на парламента, ледитѣ, лордоветѣ, г. Гладстоното сѣмейство и др. които ме завознаха, отваряха ми врѣдъ врата за работа. Съ една тѣхна картичка всички вѣстници, списания, дружества—ми довъръваха. Колонитѣ на вѣстницитѣ се често пѣлѣха съ интервютата ми, лжкитѣ ми и цитати отъ сказкитѣ ми.

Говорихъ похвадно въ защита на Балканския Сюзъ.

Знаяхъ подозрѣния на сюзницитѣ, но се надѣвахъ че ще се подобрятъ. За това писахъ и до нашия в. „Утро“, „Върховна длжжность на балканското държавничество днесъ е запазване освободителния балкански сюзъ и засилването му до степенъ на постоянна конфедерация“.

Слѣдъ като станахъ извѣстенъ, имахъ много покани отъ разни корпорации да държа сказки, даже порѣче отъ колкото ми бѣ възможно да приема. Прѣзъ м-ць декември съмъ говорилъ най-много. Нѣкога—два пѣти на день, прѣдъ разни събрания голѣми и малки. Освѣнъ Лондонъ и околността му, за цѣльта обиколитѣ градоветѣ: Ливерпулъ, Лидзъ, Браефордъ, Дарлингтонъ, Йоркъ, Оксфордъ и др.

Въ послѣдния градъ много професори и знатни учени присѣстваваха на митинга. Най

горѣщо ме привѣтствуваха утно и чръз преската. Въ сѣщия университетъ се учи и Галския принцъ, английския прѣстолонаслѣдникъ.

(г. Ватралски бѣ така любезенъ да ми даде януарската изрѣзка изъ „The Oxford Chronicle“, въ която е описано туй тържество за „каузата ни“. Споменати сж мнозина професори, прочути учени и знаменити граждани, бѣлжки отъ рѣчъта: взето рѣшение и за привѣтствията на г. Ватралски между учащитѣ — като желанъ поетъ и колега отъ американския университетъ Harvard).

Ние не се спирахме съ сантименталнитѣ симпатии. Посрѣдствомъ моитѣ митинги се събраха и материални помощи, дрѣхи и пари. Тѣ се отпрашаха до касиеритѣ на „Подпомагателния комитетъ за болни и пострадали отъ войната“. Знаемъ че се пратиха веднажъ за цѣлѣта 1,000 англ. лири направо до царица Елеонора. При послѣдната ми рѣчь въ Мейденхедъ се събраха по-вече отъ 5,000 л. благодарение труда и влиянието на благородната Леди Ижнгъ. Макарь, че точната цифра не мога да ви дамъ, имамъ причина да вѣрвамъ, че повече отъ 50,000 лева сж стигнали въ България чръзъ моето прѣмо или косвено влияние.

Темитѣ върху които говорихъ бѣха: Война и миръ въ балканитѣ; Чръзъ война къмъ миръ въ балканитѣ; война за миръ въ балканитѣ; Балканското положение досѣжно британската дипломация; Нашата война за миръ въ балканитѣ; Ролята на религиозния факторъ въ пропадане Турската империя и пр.

Пишихъ въ разни вѣстници, а въ други печатаха мои интервюта. (г. Ватралски ми посочи цѣлъ албумъ такава литература, която събралъ за споменъ отъ дѣйствиѣта си въ Англия). По важни отъ тѣхъ сж: Манчестеръ Гардианъ (органъ на либералната партия); Дейли нюзъ—сжщо: Близкиятъ изтокъ; Йоркширски обзървъръ; Английския църковникъ; Оксфордския хроникълъ; Християнската държава и пр. пр.

Симпатитѣ на англичанитѣ, къмъ българитѣ.

Първата св. недѣля слѣдъ обѣдъ отидохъ на събранието на Младеж. Христ. Др-во въ Лондонъ. Иматъ си чудесно хубаво здание, цѣлъ кварталъ. Службата имъ се свърши къмъ 4 часа. Слѣдъ нея—иматъ обичай присѣдствующитѣ да минатъ въ салона за малка закуска. Тя струва 6 пени. Участвувахъ. Секретаря, който е въ сжщностъ управителъ на др-то, ме покани за свой гостъ, да сѣдна

до него.

Слѣдъ закуската той стана и каза:

„Момчета, ние имаме обичай да питаме колцина страни посѣтителни има помежду ни, които сж тука за първи пѣтъ. Моля, да се изправятъ“.

Станаха мнозина. И азъ станахъ.

„Сега моля да кажете имената си и колъ отъ клѣдъ идете“—каза той.

Почнаха наредъ. Единъ отъ Ливерпулъ, другъ—Австралия и пр.

Доиде моя редъ.

—Азъ съмъ българинъ—ида отъ София.

Внезапенъ гръмъ отъ ржкоплѣскания посрѣщна думитѣ ми. Това ме трогна до сълзи. Казахъ имъ нѣколко думи. Новъ гръмъ отъ ржкоплѣскания, съ младежки жаръ.

Слѣдѣта св. недѣля узнахъ, че знаменития пастиръ г. Д-ръ Камбелъ Морганъ ше държи казка въ Хунтфилдъ Чапелъ. Отидохъ да го слушамъ и видя. Др-то което я устройваше се състои само отъ мжже. Имаше до 3,000 само мжже. Темата бѣ: „Успѣхъ който бива въ сжщностъ злощастие“. Много хубаво и интересно разви прѣдмета.

Слѣдъ него стана пастиртъ на църквата г-нъ Силвестръ Хорнъ, който е и членъ на парламента. Азъ съ него бѣхъ вече запознатъ. Почна да говори. Завърши така; „както говоримъ за успѣхъ, всѣкому вѣроятно минава прѣзъ ума источния успѣхъ на българитѣ“. И като ме съгледа г. Хорнъ каза: „случило се така, че между насъ има единъ българинъ“.

Нѣколко души заржкоплѣскаха.

Станахъ и се поклонихъ.

Като ме видѣха станалъ—буря отъ всеобщи ржкоплѣскания ме поздравиха.

Събранието се свърши и азъ бѣхъ като арестуванъ, заобиколенъ отъ съчувственитѣ англичани. Всички искахъ да се ракуватъ съ менъ и да ми честиятъ успѣха на българитѣ“. Нѣколкомина ме завлѣкоха на вечеря. Тая неочаквана и неподготвена демонстрация ме убѣди, че английското съ насъ съчувствие бѣше общо, сърдечно и дълбоко.

Такива мили; трогателни сцени, за симпатия къмъ насъ, съмъ ималъ много.

Да ви кажа още една. Веднажъ говорихъ за 1/2 часъ прѣдъ Млад. Христ. Др-во въ г. Йоркъ. Имаше може би до 150 дѣца. За да ги заинтересувамъ, призвахъ имъ опитността си подъ турското иго като дѣте и като овчарче въ село Вакарелъ. За овцетѣ—какъ не знаеха че въ гората има вълци, та бѣха спокойни; ала ние дѣцата знаяхъ

ме че въ града има турци, та бѣхме неспокойни и нещастни.

И дѣца и възрастни се много увлѣкоха. Но особно дѣцата, тѣ просто поглъщаха всѣка моя дума.

И като сѣднахъ, дѣцата почнаха отъ само себе си да пѣятъ нѣкаква пѣсенъ въ моя честь. Пѣха, прип-втаряха, възхитително много пѣти, пѣсенята „Patriotic song“. (Въ албума на г. Ватралски азъ видѣхъ сжщата пѣсенъ, пратена му отъ др-то за споменъ. Въ сжшния албумъ забѣлѣзахъ и разни картони, листове, афиши—съ кито се е обявявало за рѣчи-тѣ му. На нѣкоя отъ тѣхъ бѣ ликътъ на г. Ватралски съ български калпакъ; на други кръста срѣщу полумѣсца и пр.)

На единъ площадъ, между другото, говорихъ за г. Гладстона. Говорихъ възторжено, както обикновено говоря за него. При свършека—дойде при менъ добръ извѣстния тамъ скулптуръ г. Брюсъ-Джой, който тоже билъ почитателъ на г. Гладстона. Той ми каза: „г. Ватралски, ще Ви моля да ми направите едно удоволствие. Ще Ви моля да приемете отъ менъ единъ споменъ—бюста на г. Гладстона“. О, каква бѣ радостта ми.—Вашиятъ подаръкъ е безцѣненъ за менъ, му казахъ, и го приехъ. (На бюрото, наредъ съ художествената картина на г. Л. Толдой въ работната си стая, срѣщу ликътъ на Тодоръ Розвелтъ стои изваянъ отъ гипсъ бюста на г. Гладстона. И тѣй въ библиотечния олтаръ на г. Ватралски, бюстътъ на Гладстона сега заема първото мѣсто).

Най-послѣ нека ти кажа за „динето“—публично тогушение, което даде въ моя честь Либералния Колониаленъ Клубъ. Това бѣ за изпращане. То се прѣдсѣдательствуваше отъ г. Уйлямъ Гладстона. Държаха се тостове. Моятъ бѣ късъ. Заявихъ имъ, че не съмъ, освѣнъ физично, високъ или високопоставенъ човѣкъ та да ми се правятъ такива почести. Обаче, каузата която прѣдстав-

лявамъ, освободителното балканско дѣло, заслужва всѣка честь и пълната ви симпатия. Въ името на тая свѣтла кауза, на която самъ служа, и заради нея, азъ приемамъ стореното тая незабравима вечеръ. Азъ мога само да ви благодаря.

Върнахъ се доволенъ отъ постигнатото. Извършихъ повече отколкото очаквахъ. Общественото мнение въ Англия е на наша страна. То се и вчера появи въ жестята на Съръ Едуардъ Грей—за подписване мира.

Дълговетѣ които натрупахъ сж почти леки, като си припомня, че далече не бѣха напраздно. Сега азъ мога да гледамъ Люлебургаския герой право въ очитѣ и да му кажа:

Брате, дай рѣка. И азъ воювахъ!

Поетътъ замълча. Замисли се.

Азъ си спомнихъ въ тоя моментъ за убавото колелче отъ неговото стихотворение „Отечество“!

Готовъ да отплащамъ синовна си данъ: Да вода, да слѣдвамъ народний керванъ Съ перо или жезълъ, съ възни иль остень Къквото отредишъ че длъжностъ е менъ,

Родино моя,

Къквото отредишъ не длъжностъ е менъ“.

Врѣмето бѣ на свечеряване. Разпростихме се. Полобовниятъ погледъ на поета стрѣлкаше въ душата ми. Макаръ мълчаливъ—на нея той говореше. Бързо го отминахъ. Искахъ да отнеса сжкнитѣ впечатления—да не останатъ при извора: си. Но, и задъ себе си още усѣпахъ духътъ му да ме изпраща, слѣди и говори:

„Даренъ ли си съ таязъ благодать:

Да любишъ нравственный герой?

Кажи: всѣкъ Гладстонъ и Сократъ

По-близкъ ли ти е отъ братъ,

Отъ кръвъ по-милъ ли ти е той?

О, бжди ти приятель мой

И научи ме да съмъ твой!“

София, 4/VI 1913 г.

Петъръ Илиевъ.

Отношението между Знанието и Религията.

Професоръ Р. Маркъ—Самоновъ.

(Продължение и край)

По настоящемъ съзнанието знание е нахлуло въ България, като свѣрпа сѣбяна буря, или като небалобразна тѣ приида на Н. зъ, и като че ли всичко е помѣло. При това то е само врѣменъ и съвѣтъ несходима стая. Знанието ситѣ е,

шо докато лѣтнитѣ жетви. За да израстне сѣмето и стане красиво цвѣте нужно е, по рано да изгине, да умрѣ. Прѣди да се издигне грамадиото здание, ще има едно врѣме за изкопаване купища нечистота, даже и много невидими ешафоти. Прѣди да се

СТОЯНЪ ВАТРАЛСКИ.

Моето въ Англия себепосланство.

(12/X, 1912 до 13/IV, 1913).

Злата послѣдница
Слѣдва естествено
Не само злобното
Намѣрение,
Но и лѣнливото
Немарение.

Днесното крушение на България се дължи предимно на нейната некадърна дипломация. Преди това двѣ мнѣния въ свѣта нѣма.

Като една важна отъ тая управа послѣдница която е съществено и една отъ главнитѣ причини за нашата прѣзъ 1913 г. народна злополука, историята ще впише и липсата между силнитѣ народи на български приятел. Кога България, като известниятъ въ евангелската притча пѣтникъ, попадна между петимѣ разбойници, за нея въ цѣль свѣтъ не се намѣри ни единъ добъръ самарянинъ, нито единъ благороденъ рицаръ не ѝ се притече на помощъ.

Азъ предвидѣхъ опасността отъ тая сждбоносна липса; и сега, въ редъ статии, ще се опитамъ да опиша какъ съ частни сили и слаби срѣдства азъ за цѣли шестъ мѣсечи се борихъ за да я прѣдотвратя. За г-жа Олга Новикова, която прѣзъ врѣме русо-турската война, 1877 — 1878 г. вършеше въ Англия подобна на моята агитациона работа, е казано че „извършено отъ нея има погълма цѣнност за Русия отъ една 100,000 армия“. Каква цѣнност има моята дѣйност за България, — ще оставя на други да прѣсмѣтатъ. Азъ само ще кажа съ каква цѣль и какъ работихъ, какво свършихъ и какво би трѣбвало още да се извърши, за да се достигне пълноплодие.

Прочее, азъ се лѣская да вървамъ че моята тукъ описана опитностъ крие за самостоятелния мислителъ и дипломатична поука.

На 17 Септември 1912 г. се обяви въ България обща мобилизация. Всички млади, тѣлесно способни граждани бѣха повикани подъ знамената. Прѣдстоеше имъ кръвава разправа съ петвѣковния врагъ. Цѣльта — освобождение поробената частъ отъ народа ни — бѣ отъ всички желана; но отъ очакванитѣ послѣдници, само ужаснитѣ жертви бѣха сигурни. Цѣлниятъ народъ бѣ възбуденъ до истеричностъ, вълнуванъ отъ небивали надежди и омрази страхотни. Всички здрави, дѣеспособни българи, доколкуто можеше да

ги пробере несвършената държавна наредба, бѣха позявани да жертваватъ и да се жертваватъ за дѣлото. Азъ, обаче, подъ изключението на закона и иззинението на възрастта си, бѣхъ изоставенъ.

Изоставенъ! Самата мисль ме смути. Въ моя пѣтрѣшенъ миръ се подигна нѣщо като буря. Станахъ неплъсоетъ като гугузенъ. Стана ми скучно, грозно и неловко да бѣда страниченъ зритель на прѣдстоящитѣ сждбоносни сѣбития. И разумътъ и съзѣстата ми възстнаха и протестираха. Изоставенъ — и кога? Въ врѣме на върховно народно усилие и частиченъ рискъ. Изоставенъ — и отъ какво? Отъ да земъ лично участие въ въ най-великитѣ менъ съвършени сѣбития на Балканския полуостровъ. Изпжждане на турцитѣ въ Азия, освобождението на Македония, наша всенародна мечта; прѣвършане на Балканския съюзъ въ Конфедерация на Балканскитѣ Съединени Държави, велика, достойна за 20 в. азъхъ крачка въ напредѣка на човѣчината. Изоставенъ — и кой? Азъ, който съмъ възпѣвалъ патриотизма като добродѣтел; който съмъ твърдилъ че турцитѣ сж неоправими; и шѣ бждатъ до тая сж мохамедани; който макиръ и да съмъ считалъ свободата плодъ на приложена въ живота истина нежели на оржието, все таяси, съмъ я считалъ за нѣщо желателно; азъ, който съмъ поддържалъ съ години че конфедерацията е най-свѣтла завѣзда; на въ балканския хоризонтъ, най-плодния политиченъ идеалъ, най-великата надежда на Балканскитѣ полуdivи и заядливи породчета; който съмъ често увѣщавалъ хората да се себоогричатъ въ изпълнение на своитѣ длъжности; азъ, найсетне, който наричамъ отвариателенъ човѣкъ, онзи който самси не върши, или не се опитва да върши, доброто което прѣпоръчва на други, — а сега, кога отечеството ни прави усилия на животъ и смъртъ, кога хора съ по ограничена морална свѣтлина рискуватъ всичко — пристойно ли е азъ да се спогайвамъ между женитѣ или да викамъ „ура“ отъ попло! Не, казахъ си, или и азъ трѣбва да се

поддизивамъ и да жертвувамъ днесъ съ народа си, или никога вече да не отарямъ уста за християнство, за добродетели и дължности човѣшки. Нека бжда изоставенъ—както всѣкога съмъ бивалъ изоставяенъ отъ популярни паради и народни нагреги, ала никога отъ обществени тегиби и оби очовѣшки дължности.

Тѣй, покоренъ на разума и свѣстѣта си, азъ рѣшихъ да сторя нѣщо. Ала какво? Мислейки по това, на 19 септ. прѣзъ ношѣта чухъ вътрѣшно гласъ, ясенъ и категориченъ: „Азъ трѣбва да отида въ Англия, за да освѣтлявамъ общественото тамъ мнѣние досежно Балканската война, и да защитявамъ нашата права кауза. Понеже владѣя английски, това е моя дължностъ. Каквото и да сторехъ тукъ въ България дори да положижъ и живота си на бойното поле, азъ стократно ще бжда по-полезенъ на освободителното дѣло съ агитацията си изъ Великобритания.

Отидохъ и явихъ тя си мисль на министра [Людскановъ]. Между друго азъ се осмѣлихъ да внуша да се изпратятъ такива агитатори въ

Русия и Франция, освѣнъ въ Англия, кждѣто желяехъ самъ да бжда пратенъ. Г. Людскановъ не прие идеята ми съ ентузиазмъ, както очаквахъ; ала я удобри, и ме прѣпрати до министеръ прѣседателя Гешовъ. Нотоя послѣдния те оказа недостѣпенъ за менъ. Слѣдъ нѣколкодневни опити да го срѣсна лично, азъ му изпратихъ слѣдното писмо:

СТОЯНЪ КР. ВАТРАЛСКИ
ПОЕТЪ-ПИСАТЕЛЪ

Високоуважаеми Министере-президенте Г. Г. Ев. Гешовъ,

Тяжестѣта на моя личенъ дългъ, заедно съ моето твърдо убѣждение, че бихъ могълъ, въ тия сѣдбоносни врѣмена, да послужа на отечеството си, ме нудятъ да занимаю вниманието Ви за нѣколко минути.

Завчера, въпрѣки даденото ми отъ Д-ръ Даневъ обѣщание, не бѣ Ви възможно да ми дадете срѣща. Сега Ви пиша вкратцѣ онова което тогава искахъ да Ви говоря.

Общественото мнѣние въ Англия, както нийдѣ другадѣ, играе ролята на решающъ факторъ въ народната имъ политика.

Върху това обществено мнѣние можѣ да се въздѣйствува чрѣзъ публични рѣчи и

вѣстникарски статии.

Повлияването или засилването на това английско обществено мнѣние въ полза на нашата кауза било би днесъ служба отъ върховна стойностъ и сѣдбоносна важностъ.

По казаното до тукъ двѣ мнѣния, между мислящитѣ хора, не може да има. Онова което подлежи на споръ е: дали Стоянъ Ватралски е човѣкътъ за това важнейше дѣло?

Поради това, че не ме познавате интим-

1) Азъ не знаяхъ тогѣва, както зная сега, да му кажа въ подкрѣпа на идеята си, че прѣзъ послѣдната русо-турска война Русия е имала за агитаторка въ Англия талантливата Олга Новикова, а прѣзъ русо-японската война, досетливото Японско правителство бѣше изпратило за сѣщата цѣль въ Англия вицеграфа Суемяну, а въ Америка, вицеграфа Кокею (съ който съмъ роднина по това че се случило да сме свързани въ сѣщя я университетъ, Harvard. Нашиятъ военни управяваха японско „учение“. Колко добръ щеше да е ако и нашиятъ управници изучаваха японска дипломация!

но азъ трѣбва (колкуто и да е неловко и нескромно самъ да посочамъ своята за такава работа способностъ или приспособимостъ) да Ви кажа какъво ми дава смѣлостъ да прѣдлагамъ скрънитѣ си сили за това голѣмо прѣдприятие.

За това ми дава смѣлостъ и увѣрение споменътъ въ моята незначителна кариера на една моя насърчителна въ подобна работа опитностъ. А именно: прѣди, прѣзъ и особено подиръ слѣдване образование го си въ Харвардския университетъ, при Бостонъ, азъ съмъ публикувалъ доста дописки и платени статии въ първокласни американски вѣстници и мѣсечни списания, и съмъ държалъ стотини популярни сказки изъ градове и села, въ черкви, салони, обществени зали и даже въ театри; прѣдъ многолюдни заинтересовани слушатели.

А какъ зная че хората сж се интересували въ моитѣ сказки? Първо, отъ това че ме слушаха съ внимание; второ, че при повторно говорене въ сщия градъ или село, числото на слушателитѣ ми се увеличаваше; трето отъ лѣкстелни отзивы въ пресата (каквито изрѣзки мога да Ви прѣдставя когато пожелаете). Ето защо, макаръ сега да съмъ дванадесетъ години по-възрастенъ, азъ мисля че имамъ разумно основание да вѣрвамъ че да бѣхъ сега въ Англия би ми се удало, посредствомъ наврѣмени писма и приспособени за цѣлѣта рѣчи, да сторя нѣщо — да не кажа много нѣщо — къмъ повлияване общественото въ Англия мнѣние въ полза на нашата права кауза.

Фактътъ че съмъ евангелистъ ще ми даде достѣпъ, както не би далъ на никой православенъ българинъ, до английскитѣ амвони. Въ началото ще ми послужатъ готовитѣ у менъ свидѣтелства изъ вѣстници и всеизвѣстни лица въ Америка. Амвонътъ между англосакситѣ, както знаете, е мощенъ инструментъ за въздѣйствиє върху публиката.

Освѣнъ статиятъ и рѣчитѣ може да се отпечататъ и раздаватъ рѣчно моята ода: „To-day's Macedonian Cry“ и други подобни позиви. Изобщо, като се има прѣдвидъ психиката на англичанина, заедно съ вървежа или обрата на събитията, да се бие на религиознитѣ имъ и хуманни чувства, за което нѣщо ни е далъ изряденъ образецъ самъ Гладстонъ, — чиего име, бидеки свързано съ нашето освобожделение, азъ съвѣтъмъ лесно и досущъ естествено ще използвамъ въ моя апелъ за помощъ и симпатия.

Мисля, още, че ще бѣде по-добрѣ ако дѣйствувамъ отъ свое име, като частно лице.

Прочее, азъ моля да бѣда прѣтенъ не-забавно въ Англия, къдѣто ще мога да изпълня заповѣдта на моята свѣтътъ.

Потрѣбно е да се послѣши. Зная, уважаеми г. Министре, че сте обрѣмененъ съ рѣшаването на прѣважни въпроси. Ала и тоя не е маловаженъ. Споредъ мене, въ прѣдложения за пропаганда опитъ едва ли може да има нѣкакъвъ рискъ; когато пъкъ забавянето му ще бѣде рѣшка, а отвърлянето му, или неизползуване случая, едно непоравимо, да не кажа непростимо, дипломатично опущение.

Азъ ето изпълнихъ първата стѣпка на моя дългъ като българинъ, и чакамъ да ми се даде случай да продължавамъ.

Красносело при София.

22 септ. 1912 г.

Съ искрена почитъ и сърдечна симпатия, Стоянъ К. Ватрадски.

Слѣдъ дванадесетдневно чакане и миткане по високитѣ канцеларии, като сщински службогонецъ, азъ приехъ отъ прѣдседателя на Народното Събрание, който по онова врѣме редовно засѣдаваше съ министритѣ, слѣдвашето писмо:

София, 2, X 1912.

„Уважаеми г. Ватрадски.

Говорихъ съ г-да министритѣ. Всички Ви благодарятъ за готовността да услужите на общото народно дѣло. Обаче тѣ мислятъ, че е още прѣждеврѣмено да се пристѣпни къмъ прѣпорѣчваната отъ Васъ акция.

Съ отлично почитание:

Д-ръ С. Даневъ.“

„Още прѣждеврѣмено!“ извикахъ азъ гласно, като прочетохъ писмото. Какъ може разуменъ човѣкъ така да мисли, или искренъ — да говори! Това значи че е „прѣждеврѣмено“ да се носи вода на запалена вече къща. Азъ бѣхъ; и сега съмъ, въ недоумѣние за сщинската причина на тоя министерски отказъ. Ако нѣмаха пари, защо данаха милиони по онова врѣме на черногорския кралъ? Ако смѣтаха мене не за такава важна работа човѣкъ, то защо не пратиха друго? Невѣроятно е само, рѣкохъ си, тѣ да считатъ идеята или приложението и нѣща прѣждеврѣмени.“

Но каквито и да бѣха тѣхнитѣ мотиви

въ тоя отказъ, азъ вѣрвахъ непоколебимо че осъществението на моята идея бѣше твърдѣ важно, тъкмо наврѣмено, а при това и моя длъжностъ. Азъ бѣхъ убѣденъ че се ще смогна да сторя нѣщо за каузата въ Англия. Като проживѣлъ цѣли 16 години между англосакситѣ, азъ съчувствено познавамъ тѣхната психика; а на друга страна, и тѣ много по вѣрно отъ нашия ориентъ разбираатъ моя суровъ и прямъ характеръ. Его защо азъ се само наскърбихъ отъ министерския отказъ, безъ да се отчая или отвърна отъ наврѣмението си.

Слѣдъ нѣколко ялови опити за сжщата цѣль, азъ се явихъ при министра на финанситѣ, г. Тодоръ Тодоровъ, съ молба да заповѣда да ми се даде заемъ срѣщо ипотека на къщата и имота ми, та да ида на собствени разноски. Това той стори съ готовностъ, и Бѣлг. Землед. Банка ми зае съ обикновена лихва потрѣбната сума, съ която и отпътувахъ¹⁾.

1) Въ свѣтлината на сега вече извѣстнитѣ тѣхни „държавнишки“ похвати, невѣроятното тогава е съвсѣмъ вѣроятно сега. Нашитѣ управници дѣйствително може да сѣ считали приложението на моята идея прѣждеврѣмено, ако не и излишенъ трудъ. Докато работѣхъ въ Англия, тѣ никакъ не проявиха интересъ въ моята дѣяностъ, камо ли да я оцѣняватъ. Че Д-ръ Даневъ ходѣлъ на ловъ бѣше по-важно събитие за тѣхъ отъ колкото че азъ съмъ държалъ рѣчь въ Оксфордския университетъ. За нуждата отъ подобна аглация тѣ се устиха чакъ кога по липса на срѣдства азъ се вече бѣхъ завърналъ въ България — около три мѣсеци подиръ това — кога цѣль народъ бѣлзмено извика: „Оклеветени сме! Доброто ни име е задалано! Нашитѣ врагове пратили въ странство сума агитатори и защитници, а ние — никакви!“ И тѣхнитѣ наслѣдници, които слѣдъ десетъ мѣсеци осъществиха моята идея — кѣто прѣзлжно игнорираха родителя и ратника й — не издѣзоха по-умни. Радославовия кабинетъ, както се знае, едва слѣдъ вълното разпоксване на България въ Букурещъ, делегира въ Англия и другадѣ агитатори: повечето хора партизани и карьеристи, — „акция“, която, слѣдъ инквизиторския букурещки договоръ, бѣше така „наврѣмена“ както е „подиръ джѣтъ качулка“

2) Като прѣдполагахъ че войната и моята мисия ще се свършатъ най-дълго въ два мѣсеци, азъ заехъ само 2000 лева. Но като продължието на войната ме принуди да стоя не два, а шесть мѣсеци; азъ се наговарихъ разбира се и съ други дългове.

Д-ръ Каунтъ за България

Цюрихския вѣстникъ „Zurcherische Freitagszeitung“ отъ 18. юли (н. ст.) тъкмо по връмето, когато гърцитѣ проглушиха най-много свѣта за нечувани нѣкакви си български звѣр-

На 12/25 Октомври азъ потеглихъ отъ София за Лондонъ.

Пътувахъ въ III класа, чието задушено помѣщение пълнѣхме като сардели. Спътниците ми бѣха главно нечисти и груби до отвратителностъ селяни, повечето сърби, пътуващи безплатно, връщайки се отъ посѣщение на синове и рѣдници, може би и съ търговски спекулации; изъ бойнитѣ полета въ Македония¹⁾.

Мудно и тягостно бѣше пътуването ми прѣзъ Сърбия. Всички въ трѣна говорѣха за войната, ала само за сръбскитѣ въ Македония побѣди. Българитѣ, гърцитѣ и черногорцитѣ се спомѣнвахъ рѣдко, и тѣ, въ пѣкривителственъ тонъ, нѣкакъ си, като едни прости помощници на сръбската съ Турция война. Нѣкои сръбски граждани — а какво остава за елянитѣ имъ? — даже незнаеха че сѣ съществува между насъ нѣкакво съюзничество. На моя нѣкаква бѣлѣжка, една нишкина ме наивно попита: „Та че и българитѣ чи воюватъ съ Турция? Този тонъ, това незащитане и това нахално настроение не самъ оскърбиха моето народно честолюбие; но и прѣдизвикаха слѣдната“ въ твердето ми бѣлѣжка: „Слѣдъ войната, като че ли ще си имаме неприяности съ тѣзи хора“.

По навѣтрѣ въ Европа, моето наранено отъ сръбитѣ национално чувство бѣше съ соро и досушь изцѣрено. Нѣщо повече, азъ бѣхъ приятно изненаданъ, отъ общото континентално настроение. Наистина, нѣмскитѣ вѣстници говорѣха за успѣха на Балканския съюзъ съ досада; но почти безъ изключение възхваляваше българитѣ за юначество и умѣние. Сърбия, Гърция и Черноагора добиваха значение само като наши щастливи съюзници. Миѣнието за България и българитѣ бѣше всѣкъждъ повишено. Българското име се славеше и нашитѣ приятели тържествуваха.

[слѣдва].

1) Значи: сръбитѣ, които точеха зѣбъ за българска Македония и пътувахъ; може би, съ цѣль съгледателска, се возеха по Българскитѣ Държавни желѣзници безплатно; а азъ, който отивахъ по българска държавна работа, — съ пълна такса!

ства като прѣдава нѣкои отъ депешитѣ на кралъ Константин пише и за конференцията на Прѣдседателя на Методистката Мисия въ България, Д-ръ Е. Е. Каунтъ слѣдното:

ДУХОВНО СПОМЕНА

НАШИ БРАНИТЕЛИ

ДА СИ СПОМНИМЪ ЗА ВАТРАЛСКИ*)

Последни времена

Спомени за него отъ съпругата му

(По случай 4-ри години отъ смъртта му — 30 авг. 1935 г.)

Въ Евангелията се разправя, какъ Исусъ, като изгонилъ бѣсовѣтъ отъ едно мѣсто, тѣ отиватъ на друго. Нащо подобно е ставало и у насъ:

— Държавата изгони партизанскитѣ бѣсове отъ себе си, и партизанскитѣ бѣсове навлязоха въ... църквата!

И партизанскитѣ бѣсове шетаатъ сега тамъ. Ето — въ нашия и въ Вѣдния градъ вижте колко църкви официални, и неофициално има; колко учения, колко секти. И вижте после въ самитѣ религиозни общества какви „вражди, разпри, ревнувания, зрости, разцѣпления, зависти“, и пр. (Гал. 5: 19—21).

— Църква противъ църква, пастиръ противъ пастиръ, мирянинъ противъ мирянинъ и всѣки противъ всѣки, и на никого миръ въ душата:

— Бѣсовѣтъ шетаатъ сега...

Разправаше ми единъ зап. подполкъ, че преди да надикнуе въ църквата, билъ много религиозенъ, но „откажъ ми се отдаде работа съ поповѣтъ, обезвѣрихъ се“—каза.

И така е: „Духътъ изрично казва, че въ последнитѣ времена нѣкои ще отстъпятъ отъ вѣрата, и ще слушатъ измислени думове и бѣсовски учения чрезъ лицемѣрието“ и пр. (1 Тим. 4).

Но вие, братя, нивмавайте на себе си да не бждете отъ тия „нѣкои“ (стихъ 16 и др.) Да, и въ последнитѣ времена Богъ ни любилъ и е силенъ да ни избави (1 сол. 5). Нека заработимъ въ настѣпващия благовремененъ за събираня сезонъ, че отговорността ни за душитѣ предъ Бога е голяма...

— Пастири, посетете повѣрнитѣ Ви души! (Иер. 23).

Пастирътъ

Помогнете на Евангелистката църква въ Якоруда, Разл. — бивше турско кафе, дадено на братята тамъ отъ „единъ добъръ православенъ докато“ общината срине това старо здание“. Доблестниятъ бр. пр-ръ г. А. Кремениенъ, който лично е купилъ ново мѣсто и вече е хвърлилъ надъ 30,000 лв. за основи, пита: „Какво ще правимъ като ни сринатъ и тая хижка?“ (Вж. мн. брой). Отговоръ се на тоя пр-ски гласъ! Помогнете на братята въ Якоруда!

Презъ дългото боледуване на Ватралски рѣшише да повикае и многоизвестния лѣкаръ г. проф. д-ръ Молловъ. Казахъ ни, че професорътъ вземалъ по 500 лв. за визитация, и ние се приготвихме да плащаме!

Каква бѣше, обаче, изненадата ни, когато следъ грижливия прегледъ, г. проф. Молловъ ни каза да вземе паритѣ, като каза:

— Г-нь Ватралски, вие така безкористо сте работили за България, че азъ нѣмамъ другъ случай да покажа моитѣ уважения къмъ Васъ, освенъ по тоя начинъ.

Отъ тогава г. проф. д-ръ Молловъ дохождаше на нѣколко лѣти да преглежда болния и винаги отказваше да вземе пари за визитата си. Той имаше духовни очи да може да види и оцени себодатната обществена работа на Стоянъ Ватралски, който на свои разноски ходилъ въ Англия и Америка да защитава каузата на България.

Една нощъ срещу Р. Хр., когато той, моятъ милъ поетъ, бѣ тежко боленъ и измѣчванъ отъ кошмаренъ сънъ, се нѣдвѣсно поспоконилъ въ леглото си, азъ навѣсена надъ него тихичко го събудихъ! Той отвори очи и ми каза:

— Благодаря ти, Василке.—Не следъ дълго, задъхвайки, продължи: „Благодаря, благодаря на Господа, че ми даде сила да устоя мѣченичеството. Сънувахъ, Василке, че две кладѣ горятъ: едната била приготвена за мене, а другата за пр-ръ Сѣчановъ. Ето че палачи ме носятъ, на ржце, за да ме хвърлятъ на кладата. Изведнажъ виждамъ, че и пр-ря Сѣчановъ носятъ насрѣща. Вдигнахъ ржце и извирахъ: — „Дързай, г-не Сѣчановъ, да пѣемъ за Христа“. Щомъ казахъ последнитѣ думи, ти ме събуди.

Този нощенъ сънъ тази нощъ ме нѣпльно завляла.

Наистина това бѣ само единъ сънъ, но азъ не се съмнявамъ, че ако днесъ имаше гонение противъ християнитѣ, Стоянъ Ватралски щѣше да бжде хвърленъ пръвъ на кладата. Неговата всегодна работа на дѣлото Божие, синамата му

*) Подъ този надсловъ въ Бѣлг. бранителъ (бившъ „Религия“) всѣка година по това време — годишнина отъ смъртта на Ватралски, сме печатали по нѣщо за него. — Б. Р.

Последенъ портретъ на Стоянъ Ватралски, снетъ отъ приятеля г. Ст. Бочевъ.

вѣра като евангелистъ, безстрашната му борба за правда и истина, всичкитѣ му тѣни качества го издигаха да бжде готовъ за съвремененъ мѣченикъ.

Василка Ватралска

Отзивъ за „Бѣлг. бранителъ“

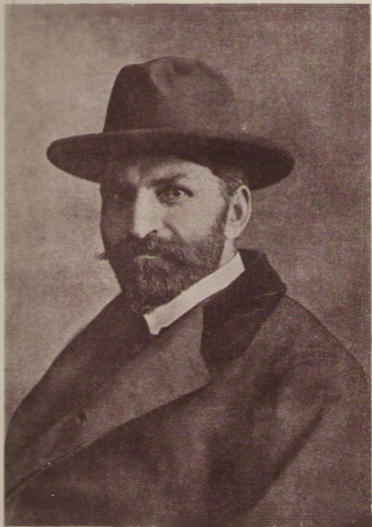
Кр. Ив. Чешмеджиевъ — Ямболъ: Днесъ прочетохъ отъ кора до кора цѣлия Ви последенъ брой — той е цѣля история. Имаше въ писаното нѣщо, които ме затрвоаха до слъзи...

Пр-ръ Нат. Назифовъ — Казанлъкъ: — Получихъ последния брой отъ „Бѣлг. бранителъ“ и много благодаря! Той е истинска храна за душата, затова пращайте ми го редовно: не искамъ да се разделя отъ него... Може би отъ нашата столица по-добре ще браните България! Пожелавамъ Ви успѣхъ и всичко най-хубаво.

Пр-къ Ник. Георгиевъ — Попово: — Не мога да изкажа моята благодарностъ за „Бѣлг. бранителъ“. Видяйте високо знамето на правда и истина. Нека всикуи бждемъ истински бранители на Бога и на България... Изпращаме ми редовно „Бѣлг. бранителъ“.

Лаз. Костадиновъ — Хотанца Рус. — Много голямо желание имамъ да получавамъ „Бѣлг. бранителъ“, защото много добра храна намирамъ въ него за себе си и го давамъ на други да го четатъ. Благодаря Ви!

БЪЛГ. БРАНИТЕЛЪ е удобр. отъ Надзора по печата. Абонатитѣ предварително плащатъ само 20 лв. за покриване разноснитѣ. Обява по 3 лв. на кв. см. съ 1-та безплатно за редовнитѣ абонати срещу три публикации. Този брой 3 лв. BULGARIAN BRANITEL. — The Bulgarian Defender — A Prophetic Voice of the Bulgarian Defenders of the Faith — Jud. 3, Eph. 6, 10-19, etc. Subscription Price 20 c. the year. Address: B. R. F. 106, 7, SOFIA, Bulgaria.

Стоянь Ватралоки

Въ 1900 година следъ 16 години въ Съединенитѣ Държави
се завръща въ България